

PND - N.Iorga - III -

Nov. 1936 - 1937 - 1938 - 23 iun. 1939

PND - N.Iorga - III -.....	1
Nov. 1936 - 1937 - 1938 - 23 iun. 1939.....	1
-----	7
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea a IV-a ordinară, 14 nov.'36 - apr.'37.....	7
-----	7
1.)N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36.....	7
▫ Manieră de " patriarh " ▫ Ironizarea lui Tătărăscu, a majorității.....	8
▫ "Democrația" ▫ " Paritizanii " ▫ "Electoratul ".....	9
▫ Îngrijorări ... ▫ Atmosferă	10
▫ Succesiunea la guvernare ▫ "Actorii politici ".....	10
▫ Parlamentul corporativ	11
▫ Apărarea amenințărilor.....	13
▫ Senatul amenințat ▫ Constituanta !.....	13
▫ Sporesc minoritarii ▫ Constituanta !.....	14
▫ Revizuirea Constituției ? ▫ Nu !.....	14
▫ Nu vă atingeți de Constituție !.....	15
▫ Guvernarea Tătărăscu ▫ Mesajul, Răspunsul la Mesaj.....	16
▫ Guvern - Partid. ▫ Tătărăscu -Brătianu.....	16
▫ Guvernarea Tătărăscu = guvernare de partid ?.....	18
▫ Liniște și ordine ! ▫ Cumințirea lui CZCodreanu !.....	18
▫ Psihoză belicoasă ▫ Moda manifestațiilor.....	19
▫ Educație spirituală ! ▫ Școala, presa, cultura.....	20
▫ Efectul propagandei extremiste ▫ Măsuri de ordine	20
▫ " Deplinele puteri " - da ! ▫ " Răspunderea ministerială " - nu !.....	21
▫ Guvernarea Tătărăscu ▫ Animarea muncii.....	22
▫ Echipa ministerială ▫ Calitatea guvernării.....	22
▫ Armata.....	22
▫ Ministerul de Interne.....	23
▫ Justiția.....	24
▫ [Ardeleni - regăteni !].....	24
▫ Sănătatea.....	25
▫ Comunicații –.....	25
▫ Agricultură –.....	25
▫ Politica externă.....	26
▫ Concluzie : politica externă.....	30
▫ Partidul - Programul - Partizanii ▫ Inutilitatea partidelor politice ▫ Guvern de concentrare	30
2.) M.Manoilescu (Liga Național-Corporatistă) , discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'36.....	32
▫ Ministrul de Interne Inculeț ▫ Relaxarea represiunii	32
3.) Atentatul contra lui Tr.Bratu, / Declarații, Senat, 2, mart.'37.....	33
prof.N.Iorga (p.1902) / 2 mart.'37 ▫ Responsabilități morale : îngăduință și ațâțare.....	33
▫ Partide violente, instigatoare la război civil ▫ Canaliile din umbră.....	34
4.) Incident diplomatic : ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin, 9 mart.'37.....	34
N.Iorga / 9 mart.'37 ▫ Guvernul = apărătorul demnității naționale ▫ Suveranul - simbolul , arbitrul suveranității.....	35
▫ Ziua de 13 februarie '37 ▫ Atmosferă de război civil.....	35
▫ Regimul politic intern și extern al României.....	36
▫ Răspunsul diplomaților implicați.....	36
▫ Campaniile de calomnii și zvonuri.....	36
▫ Răspunsurile lui Tătărăscu și Antonescu.....	37

g.) Vict.Antonescu // - concluzii - 9 mart.'37	▫ Același gând și scop în politica extern.....	38
▫ Prim ministrul și ministrul de externe.....		38
5.) N.Iorga (PND) la pr.de lege, Înființarea Creditului Național Agricol .11 mart.1937.....		38
▫ Conversiunea.....		38
▫ Țăranul.....		39
6.) ing.N.Miclescu (P.C.) - interpelare - 12 mart.1937.....		39
Miclescu -Iorga - gral Popovici - Franasovici / 12 mart.'37.....		39
▫ Banii ... înzestrarea armatei ...iluziile pacifiste.....		39
Ing.Miclescu -Iorga / 12 mart.'37.....		40
▫ Spiritul criticist junimist	▫ Scăderea prestigiului clasei conducătoare.....	40
7.) Pr.de lege ptr. Prelungirea stării de asediu (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13 mart.'37.		40
d.) Nicolae Iorga (PD) (2478-2479) / 12 mart.'37.....		42
▫ Ordinea publică - răspunderea guvernului.....		42
▫ Ordinea publică - guvernarea Iorga.....		42
▫ Sfatul dat lui Duca : liniștirea țării cu orice preț !.....		43
▫ Pasivitatea organelor administrative,.....		43
▫ Asasinarea lui Duca		43
▫ Cenzura.....		44
▫ Starea de asediu / reluare /.....		44
▫ Încredere desăvârșită în armată.....		45
▫ Instanțele militare - instanțe incoruptibile.....		45
8.) Lege ptr.prelungirea fără limită a activității prof.N. Iorga și dr. G.Marinescu.....		46
la Univ.București ,	18. mart.'37.....	46
▫ Lege ptr.prelungirea fără limită a activității prof.N. Iorga și dr. G.Marinescu la Univ.Buc....		46
9.) N.Iorga - Aurelian Benteoiu ,polemică fără obiect : vârstele ! , 20 mart.'37.....		48
.....		52
Guvern Tătărăscu .Vacanța parlamentară . Succesiunea. Alegeri . 1937.....		52
.....		52
10.) Rev." Parlamentul Românesc" - (11-20) dedicat partidelor politice , 31 oct. '37.....		52
a.) Tabloul partidelor politice " <i>naționale</i> " și " <i>constituționale</i> " - discuțiuni.....		52
▫ Particula " <i>național</i> " din titulatura partidelor.....		52
▫ PNL și PNȚ - partide naționale " istorice ".....		53
b.) Autor ? , <i>Partidul Agrar</i> [C.Argetoianu].....		53
▫ Caracterul agrarian al guvernării Iorga-Argetoianu.....		53
▫ Conversiunea = măsură economică revoluționară.....		53
▫ Revizuirea Constituției	▫ Modificarea regimului parlamentar.....	53
▫ Creșterea prerogativelor regale.....		54
c.) Gh.Bezviconi , Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace.....		54
11.) Cabinet de alegeri - Tătărăscu (17 noiembrie - 28 decembrie 1937) , 17 nov.'37.....		54
Z.Boilă / retro nov. '37.....		55
▫ Rotativa guvernamentală (p. 59 - 60)	▫ Guvernul Tătărăscu = guvern de coaliție.....	55
Mihalache /.....		55
▫ Guvernul Tătărăscu - guvern fără program	▫ Succesiune cu " <i>baza lărgită</i> " ?!.....	55
Maniu /.....		55
▫ Guverne legale răsturnate versus Guverne inventate , menținute.....		55
Gh.Brătianu /.....		55
▫ Prelungirea guvernării Tătărăscu.....		55
▫ Iuliu Maniu ,discurs electoral, Brașov, 5 dec.'37.....		56
12) Virgil Madgearu , declarații , Cernăuți , 10 dec.'37.....		56
▫ Neconstituționalitatea soluției succesiunii	▫ Guvern hibrid.....	56
13.) Întruniri electorale , Declarații și cuvântări , Brașov. 12 dec.'34.....		56
Întrunirea guvernamentală :.....		56
Al.Lapedatu /.....		56
▫ Iuliu Maniu -Camarila.....		56
Voicu Nițescu /.....		57
▫ Guvernul Tătărăscu	▫ Front național românesc !.....	57

Nicolae Iorga / 12 dec.'37.....	58
▫ Motivarea prezenței lui.....	58
▫ Maniu - al treilea voevod ?!.....	58
▫ Maniu - personaj maghiarizat politicește.....	58
▫ Maniu și Mihalache : țărăniism de paradă !.....	58
▫ Maniu : republică caragialicească.....	59
▫ Tineretul nu cu " <i>trupe de asalt</i> ", cu " <i>mistere</i> " și violențe trebuie să preia conducerea țării !.....	59
14.) Întrunirea PNȚ din sala "Marna" , zădărnicită , duminică, dimineața , 12 dec.'37.....	59
dr.Lupu / 12 dec. '37.....	59
▫ "Palmele fasciste" ! ▫ Răzbunarea la vot !.....	59
Iuliu Maniu / 12.dec. '37.....	59
▫ Democrație, monarhie constituțională , dreptate socială.....	59
15) Gh.Tătărăscu , discurs radio, înfăptuiri, programul , seara , 12 dec.'37.....	60
Răspuns la criticile lui Maniu	60
▫ Acuzele lui Iuliu Maniu.....	60
Guvern neconstituțional ?!.....	60
Parlamentul.....	60
MSRegele.....	60
Noul guvern.....	61
Guvernul : dictatura ?! nesinceritate în politica externă ?!.....	61
▫ Legenda forțelor oculte.....	61
16.) dr.Lupu - un interview (luat de G.Dinu) 15 dec.'37.....	62
▫ Defăimătorii lui Maniu.....	62
▫ Pericolul dictaturii interne	62
17.) Gr.Iunian , Declarații de presă / evenimente politice / alegeri / , 19 dec'37.....	62
▫ Frontul electoral guvernamental.....	63
18.) Rezultatele alegerilor parlamentare , 20 , 22 dec.'37.....	63
▫ Ipotezele în discuție.....	63
▫ Alegerile pentru Cameră : votanți, procente, loc, mandate.....	63
▫ Numele celor 387 deputați din virtuala Cameră.....	63
▫ Alegerile pentru Senat : votanți, procente, loc.....	63
▫ Alegerile pentru Senat în București : votanți, partide, loc.....	63
▫ Numele celor 258 senatori din virtualul Senat.....	63
"Dimineața" / 24 dec.'37.....	64
▫ Totalizări pe țară.....	64
" <i>Parlamentul românesc</i> " / 31 dec.'37.....	65
▫ 387 deputați aleși.....	65
▫ Senatori de drept.....	65
-----	65
Guvernul Goga -Cuza 29dec.'37 - 9 febr.'38.....	65
-----	65
19.) N.Iorga , Memorii , 1 ian.1938.....	65
▫ Protest : excesele antisemite ale guvernului.....	65
20.) Aprecieri ulterioare despre guvernul Octavian Goga , 27-28 iunie '39 , retro'.....	65
Nicolae Iorga (senator) / 28 nov.'39, retro , dec.'37.....	66
▫ Pericolul Gărzii de Fier.....	66
▫ Guvern Tătărăscu II.....	66
▫ Alegerile din dec.'37.....	66
▫ Guvernul Goga.....	66
-----	66
Guvern Miron Cristea 10 febr.'38.....	66
-----	66
▫ Iorga în guver- subsecretar de stat Vezi fișier Guvern.....	66
▫ Iorga și Constituția Vezi fișier Constituție.....	66
21.a) Alex. Vaida -Voevod, Memorii, vol III , Retrospectivă ,[1945] retro febr. ' 38 -'40.....	66

▣ Pedepsa capitală (art. 15).....	67
▣ Întâietatea elementului românesc (art . 27).....	67
▣ Antecedenta românească a miniştrilor (art. 67).....	67
▣ Nicolae Iorga.....	67
21. b.) Subsecretariatul de Stat al Poliţiei, Siguranţei şi Jandarmeriei , Expunere	69
Calendar represiune : 16 febr.28 mai '38 Doc.integral - fişier G de f- -I –bis.....	69
/ descinderi, percheziţii, arestări, internări de legionari /.....	69
/ arestarea lui CZCodreanu /procese / prima condamnare / a doua condamnare /.....	69
22.) . Legiunea în imagini , Albumele Traian Borobaru , , retro ' 38.....	70
▣ Constituţia = instrument politic şi juridic contra G de F.....	70
▣ Oculta : El .Lupescu , Iorga şi Călinescu.....	70
.....	70
Guvern Miron Cristea - II 30 mart.1938 - 31 ian 1939.....	70
.....	70
23.) Formarea unui nou guvern / decretele noilor instituţii şi numiri / 30 mart.'38.....	70
▣ Decret-lege nr. 1421 : înfiinţarea Consiliului de Coroană , 30 mart '38.....	70
▣ Decretul 1422 : numirea consilierilor (+ decrete ulterioare de numiri de consilieri).....	71
24.a.) C.Z.Codreanu,Scieri,documente .Antologie Sfinţescu.....	71
▣ Scrisoarea către Nicolae Iorga (p.109-111).....	71
▣ Note de la proces.....	71
24.b.) Constantin Papanace , Fără Căpitan.Conducerea în a doua prigoană ,.....	72
▣ Lovitura de Stat a lui Carol.....	73
▣ Ultima întâlnire cu Codreanu.....	73
▣ Marea prigoană = bătălia decisivă.....	73
▣ Intenţiile adversarilor.....	73
▣ Începutul prigoanei	74
▣ Avocaţii şi martorii lui Codreanu.....	74
▣ Asasinarea Căpitanului	75
▣ Noua tactică de luptă	75
25.) Acordul de la Munchen.Criza cehoslovacă , implicaţii pentru România , sept. oct.'38....	76
26.) Decret -lege : Frontul Renaşterii Naţionale , 15 dec.'38.....	76
▣ Decretul -lege de creare a FRN.....	76
▣ Primul nucleu FRN.....	76
C.Argetoianu	76
▣ Adeziuni la FRN.....	77
27.) Decret -lege : Directoratul şi Consiliul Superior al FRN , 20 ian.'39.....	77
.....	77
Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39.....	77
Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39.....	77
.....	77
▣ Ocuparea Cehoslovaciei , 15- 16 mart.'39.....	77
▣ Încheierea tratatului economic germano- român, 23 mart.'39.....	77
28.) N.Iorga : tratatul economic româno-german , 31 mart.'39.....	77
29.) Carol II , conferinţă la Palat cu consilierii regali , 15 apr.'39.....	78
30.) Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7, 9 iun.'39	78
.....	78
▣ Parlamentul.....	78
▣ Parlamentul de ieri şi de astăzi	78
31.) N.Iorga , preşedintele Senatului , discurs, 9 iun.'39.....	79
ACCuza / preşedinte de vârstă / ▣ Satisfacţie pentru noul regim.....	80
Nicolae Iorga / 9 iunie '39.....	80
▣ Omagiu lui ACCuza.....	80
▣ Biruinţa aspiraţiilor sale.....	80
▣ Autoportret parlamentar.....	81
▣ Glorificarea " erei vechi ".....	81
▣ Generaţiile succesive.....	81

▣ Senatorii de azi = parlamentarii de ieri.....	81
▣ Epoca materialismelor.....	82
▣ Elogiu idealiştilor , intelectualilor.....	82
▣ România nu a avut partide politice.....	82
▣ Partidele Constituția din 1866	83
▣ Carol I și partidele.....	83
▣ Constituția Carol II.....	84
▣ Istoricul : gândind la morală, la vremuri, la idei, la politică	84
▣ Etică politică.....	84
▣ Boicotul grupului Maniu din PNȚ.....	84
▣ Parlament – parlamentarism.....	85
▣ Incident parlamentar : uniforme FRN.....	86
▣ Comisiile : Răspunsul la Mesaj ; Regulamentul.....	86
32.) I.Nistor (raportor , ex-PNL), Regulamentul Senatului , 13 iun.'39.....	86
CDDimitriu (senator de drept , ex.PNL) / 13 iun.'39.....	87
▣ Adeziunea la noul regim.....	87
▣ Surpriza : regulamentul FRN , uniforme !.....	87
▣ Obligativitatea uniformelor = neconstituțională	88
▣ Respingerea Regulamentului.....	88
33.) Alegerea președintelui Senatului , 15 iun.'39.....	89
N.Iorga / 15 iun.'39.....	90
▣ Automotivare : adjudecarea președinției Senatului pe 9 ani.....	90
34.) Petre Partenie (Asociația generală a clerului ortodox român), la Mesaj, Senat , 23 iun.'39	
.....	90
▣ Adeziunea clerului ortodox la noul regim :.....	90
Regele - FRN - Parlamentul corporatist.....	90

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL.Sesiunea a IV-a ordinară, 14 nov.'36 - 20 mart.'37

1. **N.Iorga** (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36
2. **M.Manoilescu** (LNC) , discurs la mesaj , **N.Iorga** - intervenții , 27 nov.'36
3. **N.Iorga** ,/ **Atentatul contra prof.rector Tr.Bratu, Senat**, 3 mart.'37
4. **Incident diplomatic : ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin**, 9 mart.'37
Senat / dupăamiază) : **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;
N.Iorga (PND) ; Vict.Antonescu
5. **N.Iorga** (PND) la pr.de lege, **Înființarea Creditului Național Agricol** .11 mart.1937
/ **Conversiunea = cea mai mare rușine !** /
6. **ing.N.Miclescu** (P.C) - interpelarea : **starea drumurilor** - 12 mart.1937
N.Iorga (PND) , intervenții ; **R.Franasovici** - răspunsuri
7. Pr.de lege ptr. **Prelungirea stării de asediu** (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13 mart. '37
Aurelian Bentoiu(subsecretar deStat, justiție) **I.Damian** (raportor)
Vasile-Rădulescu -Mehedinți (PNȚ) **Iosif Jumanca** (PSD)
DRIoanițescu (Fr.Rom.) **N.Iorga** (PND)
8. Pr. de lege ptr. **prelungirea fără limită a activității prof.N. Iorga și dr. G.Marinescu**
la Univ.București , / Elogii, recunoștință, omagiu / 18 mart.'37
9. **N.Iorga - Aurelian Bentoiu , polemică între generații** , 20 mart.'37
/ **Meritocrația / senatorii de drept - "subminiștrii" / desconsiderarea tinerilor /hărțuiala /**
/ **competențele parlamentare și guvernamentale / demnitatea /**

Guvern Tătărescu .Vacanța parlamentară . Succesiunea. Alegeri . 1937

10. **Rev." Parlamentul Românesc" - (11-20)** dedicat **partidelor politice** , 31 oct. '37

- a. Tabloul partidelor politice "naționale" și "constituționale" - discuțiuni
 c. Gh.Bezviconi , Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace
11. **I.Mihalache, Iul.Maniu, Gh.Brătianu , Zah.Boilă ,**
 despre participarea lui Iorga în guv,Tătărăscu (de alegeri)
 ▣ **Iul Maniu** ,discurs electoral, Brașov, 5 dec.'37
 (lipsă doc.cenzurat , nepublicat: atacul Camarilei)
12. . **Virgil Madgearu** , declarații , întrunire electorală , Cernăuți, 10 dec.'37
 / **Sucesiune neconstituțională : guvern hibrid , dictatură lașă /**
13. **Întrunire guvernamentală la Brașov** ,Declarații și cuvântări , 12 dec.'37
Al.Lapedatu (PNL) , **Voicu Nițescu** (Fr.Rom.) , **N.Iorga** (PND)
 / **Frontul Național / Realizările guvernului / demolarea lui Maniu /**
14. **Întrunirea PNȚ** din sala " Marna" , zădărnicită , duminică, 12 dec.'37
dr.Lupu, Filipescu, Maniu - declarații : **despre cartelul PNL+ cu Iorga /**
15. **Gh.Tătărăscu** , discurs radiofonic : **înfăptuirile de ieri, programul de mâine** , 12 dec.'37
 / **Realizările guvernării / Programul viitor / demolarea lui Maniu /**
16. **dr.Lupu** - un interview (luat de **Gh,Dinu**) 14 dec.'37
 / **Manifestația de la Marna / Alegerile / defăimătorii lui Maniu /**
17. **Gr.Iunian, Declarații / evenimente politice / alegeri /** , 19 dec'37
18. **Rezultatele alegerilor parlamentare** , 20 , 22 dec.'37
 / **Guvernul n-a întrunit 40% / Repartizarea partidelor în Cameră / Deputații aleși /**
 / **Alegerile pentru Senat : Capitala și țara / Senatorii aleși și de drept /**
 / **Ipoteze : guvern de coaliție ? dizolvarea parlamentului ? noi alegeri ? /**

----- Guvernul Goga -Cuza

29dec.'37 - 9 febr.'38

19. **N.Iorga** , Memorii , 1 ian.1938
 / **Protest : excesele antisemite ale guvernului Goga /**
20. **N.Iorga** , aprecieri ulterioare despre guvernul Octavian Goga , 29 iun.'39 , retro '

----- Guvern Miron Cristea - I -

11 febr.-30 mart.'38

- ▣ **N.Iorga** - subsecretar de Stat , în guvernul Miron Cristea - vezi **fișier Guvern**
 - colaborator la **Constituție** - vezi **fișier Constituție**
- 21.a **Alex. Vaida -Voevod, Memorii**, vol III , Retrospectivă ,[1945] retro febr. ' 38
 / **Constituția Carol II - redactarea / Contribuția Regelui - Vaida - Iorga . /**
- 21 b. Subsecretariatul de Stat al Poliției, Siguranței și Jandarmeriei , Expunere ,
 [LD : prescurtat **PSJ -Opis**] 16 febr.'38 - 20 martie '39
Calendar represiune : 16 febr.28 mai '38 Doc.integral - **fișier G de f- -I -bis**
 /**Scrisoarea lui CZ Codreanu către Iorga / arestarea lui CZCodreanu - prima condamnare /**
- 22 Legiunea în imagini , Albuțele Traian Borobaru , 1977 , retro ' 38
 / **Constituția = instrument politic și juridic anti-legionar / Oculita : Lupeasca, Călinescu , Iorga /**

----- Guvern Miron Cristea - II -

30 mart.1938 - 31 ian 1939

23. **Formarea unui nou guvern / decretele noilor instituții și numiri /** 30 mart.'38
 Decretul 1421 : înființarea **Consiliului de Coroană** .
 Decretul 1422 : **numirea consilierilor (+ decrete ulterioare de numiri de consilieri)**
- 24.a. **C.Z.Codreanu, Scrieri, documente** .Antologie Sfințescu., 17 apr / 23 -25 mai '38
 ▣ **Codreanu >Iorga** (mart.'38) ▣ **Arestarea** (17 apr.'38) ▣ **Jilava** (însemnări)
 ▣ **Procesul** (23-25mai'38)▣ **Interogatoriu** ▣ **Acuzarea** ▣ **Apărarea** ▣ **CZC-autoapărare**
- 24.b **Constantin Papanace , Fără Căpitan.Conducerea în a doua prigoană** ,
 [Mss, Buchenwald , februarie 1943] , Biblioteca Verde, nr 24, Salo , 1984.
 ▣ **Lovitura de Stat a lui Carol** ▣ **Ultima întâlnire cu Codreanu**▣ **Marea prigoană =** **bătălia decisivă**
 ▣ **Intențiile adversarilor**▣ **Începutul prigoanei .**▣ **Avocații și martorii lui Codreanu**
 ▣ **Asasinarea Căpitanului .**▣ **Noua tactică de luptă .**
25. Acordul de la Munchen.Criza cehoslovacă , implicații pentru România , sept. oct.'38

N.Iorga - expozeu Academie

26. Decretul -Lege : **Crearea Frontului Renașterii Naționale** , 15 dec.'38
/ Primul nucleu FRN : oameni din toate partidele politice : **Iorga și Iorgheștii** /
▫ Decretul -lege de creare a FRN▫ Primul nucleu FRN C.Argetoianu . ▫ Adeziuni la FRN
27. **Decret -lege : Directoratul și Consiliul Superior Național** al FRN, 20 ian.'39
/ **Iorga și Iorgheștii** /

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39

- **Ocuparea Cehoslovaciei** , 15- 16 mart.'39
(Germania ocupă Boemia și Moravia ; Ungaria ocupă Ucraina Subcarpatică)
▫ Încheierea **tratatului economic germano- român** , 23 mart.'39
28. **N.Iorga** : tratatul economic româno-german , 31 mart.'39
29. Conferință la Palat cu **consilierii regali : situația externă** , 15 apr.'39
30. Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7 iun.'39
Președinți : Iorga apoi **Argetoianu** (Senat) , **Vaida** (Camera Deputaților)
▫ Parlamentul ▫ Parlamentul de ieri și de astăzi .
31. **N.Iorga** , președintele **Senatului** , discurs , 9 iun.'39
ACCuza / președinte de vârstă : **Satisfacție pentru noul regim / propune pe Iorga -președinte Nicolae Iorga : Omagiu lui ACCuza / Biruința aspirațiilor sale / Autoportret parlamentar / Glorificarea " erei vechi " / Generațiile succesive / Senatorii de azi = parlamentarii de ieri / Epoca materialismelor / Elogiu idealștilor , intelectualilor / România nu a avut partide politice /Partidele Constituția din 1866 ... / Carol I și partidele / Constituția Carol II și partidele / Istorical : gândind la morală, la vremuri, la idei, la politică . / Etică politică : Boicotul grupului Maniu din PNȚ / Parlament - parlamentarism**
32. **I.Nistor** (raportor) , **N.Iorga** (președinte) , **Regulamentul Senatului** , 13 iun.'39
CDDimitriu (senator de drept) :
/ **Motivarea adeziunii la noul regim / respinge regulamentul FRN / Obligativitatea uniformelor ptr.senatorii de drept = neconstituțională / Senatul / Respinge Regulamentului prin vot. / Iorga** (președ. Senat) : **Demisia de la președinție**
33. **Senatul** : alegerea noului președinte / 15 iun.'39
Iorga : explică demisia ; propune pe ACCuza ; **ACCuza** : refuză ;
C.Argetoianu (senator de drept ,ales președinte)
34. **Petre Partenie** (Asociația generală a clerului ortodox român) , la Mesaj, Senat , 23 iun.'39
/ **Parlamentul FRN - împlinire a încercărilor prof Iorga în guvernare (1931-'32) / N.Iorga** , discurs la Mesaj, 28 iun.'40 - **vezi fișierul următor**

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL.Sesiunea a IV-a ordinară, 14 nov.'36 - apr.'37

1.)N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36

(D.S. , MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, p. 77- 86)

[LD : 8 iul 2003 : Nu am nici o dovadă , dar am **impresia, aproape certitudinea**, că discursul lui Iorga a fost **un aranjament între cel puțin trei personaje : Carol - Tătărescu -Iorga .]**

[Pe tot parcursul discursului, nimeni nu-l întrerupe, nimeni nu polemizează. Deși spune că nu are talent de actor ... **Iorga joacă teatru !**

Va spune " niște puncte de vedere" , dar ... tot discursul a fost construit pentru **concluzia finală** : așteaptă de la **Regele Carol** să facă **un guvern de " concentrare a valorilor"** , după ce însă, **își vor arde programele și steagurile de partid** .

O spune clar, fără echivoc, **îndemnându-l pe Rege să facă acel pas** , pe care **Carol II îl va și face peste un an și trei luni** . Nu bătuse ceasul !

Iorga este **un personaj patetic** al istoriei noastre .Și-a făcut datoria în cele mai tragice împrejurări și dacă, în evaluările sale , nu a fost un vizionar , nu el a fost de vină , ci veacul nebun în care i-a fost dat să trăiască .

Iorga face **paranteze în paranteze** , și este foarte greu de sistematizat problematic.

Aici înregistrez discursul integral, dar la fișiere le voi muta problematic...]

Discursul lui Iorga ar trebui descifrat , dar dispăre frumusețea șaradelor .

Eu îl înțeleg, abia acum, aproape perfect Parantezele, semnele , colorarea îmi aparțin .]

Doc. integral - **fișier PND -III**

/ **Manieră de " patriarh"** : ironizarea lui Tătărescu, a majorității /

/ **Democrația** : Partidele- Partizanii - alegătorii /

/ **Îngrijorări** , atmosferă politică /

/ **Sucesiunea la guvernare** / Actorii politici :

Regele- Guvernul - opinia publică - miniștrii - Parlamentul - Presa

/ **Parlamentul corporativ ? - Există Senatul !** /

- **Vechiul Parlament - retro'**

- **Necesitatea Parlamentului**

- **Alegerile - Aleșii**

/ **Iorga - apărătorul "amenințărilor"** : Guvern, Minoritar, Prelat /

/ **Senatul amenințat ? Constituanta !**

Sporesc minoritarii ? Constituanta !

Revizuirea Constituției ? Nu ! Nu vă atingeți de Constituție ! /

/ **Guvernarea Tătărescu**

- **Mesajul Regal - Răspunsul la Mesaj /**

- **Guvern, Tătărescu versus PNL, Dinu Brătianu**

- **Guvern de partid ? Nu !**

/ **Liniștea și ordinea publică**

. **cumințirea lui CZCodreanu ș.a.** /

- **Psihoza belicoasă / Moda manifestațiilor /**

- **Educația spirituală : școala, presa, cultura /**

- **Efectele propagandei extremiste : muncitori ; țărani /**

/ **Guvernarea Tătărescu**

- **" Depline puteri " ? - da !**

- **" Răspundere ministerială " ? - nu!**

- **Animarea muncii**

- **Echipa ministerială .Calitatea guvernării**

/ **Miniștrii și departamentele**

- **Armata - Internele - Justiția - Sănătate - Comunicații - Agricultură**
Tătărescu ! Inculeț ! Valer Pop ! Costinescu ! Franasovici ! VVSasu !

/ ardelean - regățeni /

/ **Politica externă**

- **Personalități : Titulescu ; Vict.Antonescu ; Mussolini ; Ed.Beneș , ș.a.**

- **Alianțe , țări : URSS , Cehoslovacia, Iugoslavia, Franța, Germania, Italia , Ungaria**

- **Minorități ; maniere diplomatice ; concluzii**

/ **Partide politice - Programe - Partizani - Electorat /**

- **Inutilitatea partidelor politice , a programelor , a stindardelor /**

- **Îndemn către MSRegele : guvern de "valori" naționale !**

[17 ian.2007.LD:atenție ! am dat același discurs la **Guvern Tătărescu XII** .

Hotărâște unde și cât dai !]

▣ Manieră de " patriarh " ▣ Ironizarea lui Tătăărăscu, a majorității

[Stenograma : ședința este condusă de **prof.Ai.Lapedatu**. După începerea discursului , în incintă apare **Gh.Tătăărăscu** (întâmpinat cu ovații de majoritate) și **întreg guvernul** . Cu stilul său sarcastic , Iorga transformă "primirea " într-un **moment penibil-hazliu** . **Așa era Iorga ! Așa era fraza lui Iorga ! Așa era mușcătura lui Iorga !**]

" Dle președinte, d-lor senatori, să-mi dați voie , cu un foarte **vechiu obicei** al unui om **căruia nu-i place să se expună la nici o tribună , să vorbesc de aici** , de la locul meu , spre disperarea stenografilor , dar spre marea mea mulțumire . [**intră Tătăărăscu**] În al doilea rând , **apreciez entuziasmul dvs pentru șeful guvernului (aplauze prelungite , ovații strigăte "să trăiască ")** , pe care , **cum se vede , dvs îl vedeți foarte rar aici în Senat** , și probabil **n-aveți nici ocaziunea de a-l vedea la ministerul d-sale , și cum d-l președinte al Consiliului n-a făcut ceea ce se face înaintea unor aplauze așa de călduroase , nu s-a ridicat pentru a vă mulțumi cu mâna la inimă , să-mi dați voie ca aceasta s-o fac eu** , care n-am meșteșug teatral , dar care **sunt totdeauna unde este nevoia să înlocuiesc pe cineva într-un lucru bun** : În numele d-sale , **vă mulțumesc foarte emoționat (aplauze prelungite , ilaritate)** fără a avea **măcar pretențiunea** ca, la rândul dvs și **în momente mai puțin plăcute pentru dvs , să vă dedați la o manifestațiune tot așa de călduroasă pentru mine . (aplauze prelungite .ilaritate)**

" În același timp , țin să vă rog **să mă iertați că nu fac un discurs lung ; mai mult decât atât , să mă iertați că nu pot face un discurs .**

Eu sunt de pe vremea când puțini oameni făceau discursuri , și atunci, natural, aveam **și eu din când în când** dorința de a face câte unul.

Dar, cum trăim **astăzi** în vremea când **toți Români** , de orișunde, **fac discursuri** cu aceeași competență și autoritate , **să-mi dați voie ca eu să nu fac un discurs, ci să exprim câteva puncte de vedere .**

" Puncte de vedere pentru dvs, **dacă voiți, pentru opinia publică , dacă mai există, - lucru de care mă îndoiesc foarte mult - puncte de vedere pentru mai târziu , când va veni vremea să fim judecați fiecare și după ce am făcut și, fiindcă nu putem face totdeauna ce voim - și după cele ce am voit .** Și este și un **punct de vedere pentru mine** , care vreau să notez , la capătul unei cariere așa de lungi , **anumite momente** , când este bine ca cineva **să se uite împrejur , să nu uite** ce a fost în urmă , și, mai ales, **să aibă o mare grijă** de ceea ce ne este tuturor înainte.

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ "Democrația" ▣ " Paritizanii " ▣ "Electoratul "

[LD :**Această introducere trebuie legată de concluzia finală .**

Vorbește în șarade, dar se înțelege bine :

că se simte **un neânțeles**, pentru că gândește de la mare înălțime ;
că este **însingurat**, ca **un înțelept** , dar nu din cel senin, ci **unul acrit de politică** ;
că a avut parte de **ingrătitudini** , că **discipoliii I-au părăsit** , datorită scăderilor lor ;
că **nu are multe "căciuli"** - adică voturi - dar nici nu-l interesează aceste căciuli .
că **nu are multe " capete "** - adică partizani - dar e mai bine, că se bat între ele;
că **"opinia publică"** - atâta câtă există - este manipulată de o presă zăpăcitoare ;]

" Prin urmare , cu metodă - aș zice chiar profesorală - **să-mi dați voie să arăt** aceste puncte de vedere , care sunt **niște considerații personale** ,

căci eu nu am pretenția de a reprezenta - cum se zice acum -

un important număr de căciuli . [votanți]

În ce privește **capetele [partizanii]** , ele sunt **asa de nestatornice** ,

încât nu am ambițiunea de a aduna prea multe , ca să nu se bată unul cu altul .

Iar în ce privește **căciulile**, ele sunt bune iarna, și pot fi **bune la multe lucruri**, **dar nu pot determina o situație politică**.

" Cred chiar, în materie de numărătoare a căciulilor [**votul universal**] - ceea ce înseamnă **cea din urmă cucerire a democrației** - **că ar fi foarte bine să nu mai ostenim oamenii**, căci e păcat să fie luați de la locul lor, și **ajunge o căciulă și bățul care o susține**, ca să se facă **o anume statistică**, de care are voie să țină cine vrea, **dar e bine să nu țină nimeni**.

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Îngrijorări ... ▣ Atmosferă ...**

" **Mă îndeamnă să vorbesc**, deși **nu este un lucru așa de plăcut pentru mine** - plăcut pentru dvs, dacă vreți, care mă ascultați cu atâta prietenie, cu atâta interes, dar pentru mine, care **am multe lucruri de făcut**, nu este desigur lucrul cel mai indicat, cel mai plăcut - **mă îndeamnă anumite lucruri**: mă îndeamnă, de sigur, și **grija oamenilor** care sunt neconținut **îndemnați, zăpăciți, otrăviți, de o presă care cultivă uneori ura**, și care se pare că **nu-și dă seama** de ceea ce înseamnă pentru o națiune atunci **când ura ajunge în fundul tuturor sufletelor**, căci așa se merge la împrejurări **ca cele din Spania [război civil]**, prin ura aceasta strecurată zi cu zi.

" Prin urmare, **grija pentru opinia publică, otrăvită astfel**, mă îndeamnă **să spun câteva cuvinte**, care, înainte de toate, au valoare foarte relativă, a unei **complete nepărtiniri** și a unei **dezinteresări absolute**.

[**Plată și răsplată...**

" **Nu-mi aduc aminte de nimic și lucrurile** care au fost în urmă, **nu sunt niciodată** un îndemn pentru mine **de a le cere din nou [sfetnic regal ?]**, **deși trăesc într-o țară** în care **trebuie să te ferești de a da cuiva un lucru, fiindcă el cere toată viața**: I-ai dat o anumită situație la treizeci de ani, poate ajunge la optzeci de ani, și, la cea dintâi ocazie, se prezintă iar să ceară lucrurile pe care le-a avut cu jumătate de secol înainte, **Eu las tot trecutul pe care l-am avut [războiul ? cauza Carol ?]** - foarte neplăcut pentru mine - **eu nu tind la nimic, nu pretind nimic și nu-mi poate folosi nimic**, pe lângă ce m-a ajutat Dumnezeu să am."

[**Modestie orgolioasă ...**

" Prin urmare, cred că mă găsesc într-o **situație**, dacă nu **unică**, într-adevăr **rară** Prin urmare, în lipsă de alte însușiri, **nefiind reprezentativ, nefiind popular** - Dumnezeu să mă ferească! - și nefiind, în același timp, **nici un om cu o deosebită idee despre mine însumi**, aduc înaintea dvs **dezinteresarea și nepărtinirea** care decurg în chip firesc dintr'înșă. Prin urmare, **cred că e bine ca un om cu situația mea să vorbească despre împrejurările de astăzi**: despre tot, dacă voiți, dar alegând din aceste împrejurări **ceea ce este caracteristic**. "

[**Sacii de nemulțumiri și idei de lecuire ...**

" Natural, noi avem fiecare **sacii și săculețele noastre de nemulțumiri și de idei creatoare** și **ce a fi dacă le-am deschide toate și le-am răsturna în mijlocul Senatului!** S-ar vedea **câte nemulțumiri sunt în România și ce fecunde sunt spiritele** în această țară, care găsesc totdeauna **câte un leac pentru fiecare** din aceste suferințe "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Sucesiunea la guvernare ▣ "Actorii politici "**

" Astfel, vorbesc și pentru dvs. Vorbesc pentru dvs care **sunteți la sfârșit de guvernare** - deși **nu înseamnă de astăzi până mâine, cum cred unii oameni a căror gușă este totdeauna deschisă** - ci este un lucru pentru mai târziu, și atunci **războiul gușelor și al gușaților**, dacă voiți, **se va deschide**, dar va să zică **nu se deschide numaidecât**, în momentul acesta, **o succesiune**.

Guvernul

" Dar dvs vă așteptați la **această succesiune** și ar trebui **să vă pregătiți o ieșire frumoasă**.

Mi se pare că - după cum veți vedea îndată - **dvs nu o faceți !**

Ați putea să o faceți și ați avea de ce să o faceți .

Ce ași scoate eu din ce ați reușit , în împrejurările grele , să îndepliniți dvs !

Dar am găsit , alături de o opoziție care cunoaște toate reclamele ,

un guvern care nu cunoaște nici una !

Ceialți au toate fericirile la îndemână, și dvs mai că ați declara că nu ați făcut nimic !

Aceasta nu se poate."

Regele...

Fiindcă nu cred că , **dacă o țară tolerează , un guvern care nu face nimic,**

Dar un suveran , și unul ca Acela pe care îl avem - și îl cunosc eu ! -

un astfel de suveran nu îngăduie un guvern care nu face nimic.

(**aplauze prelungite**) La urma urmei, **dacă nici guvernul actual nu face nimic,**

dacă prin anumite discursuri se dovedește , încă de acum,

că posibili moștenitori nu au să facă lucruri peste măsură de mari,

atunci nu rămâne decât ca M.S.Regele să guverneze singur,

și Maiestatea Sa este omul capabil să o facă de la sine .

Dar este mai bine , fiindcă Regele nu trebuie să stea cu un program în fața țării ,

este mai bine ca lucrul acesta să fie făcut de alții care ,

la guvern, dacă au făcut ceva, să o spună ,

iar , în opoziție, dacă nu pot face un lucru, să nu-l spună .

Opinia publică ...

" Va să zică, eu voi vorbi pentru **opinia publică** , atâta care este ,

pentru a o dezapăci , pentru a aduce oamenilor care vor să mă creadă puțin,

o altă lumină decât lumina multicoloră care, pretinzând că este cea mai bună lumină de

soare , nu este decât zigzagul acela de roșu , albastru și verde , care se vede în vitrinele

cinematografelor.

Ministrii ...

" Vorbesc și pentru d-lor, miniștrii , care , într-o modestie dusă foarte departe ,

dovedesc o absolută incapacitate de a recunoaște binele pe care l-au făcut ,

și aceasta , probabil, fiind că nu au curajul de a recunoaște

și binele pe care puteau să-l facă , și nu l-au făcut ,

și oarecare cantitate de rău , pe care , ori de au vrut să-l facă , ori de n-au vrut să-l facă ,

totuși a ieșit și acela la suprafață , și stă în fața judecății noastre "

Parlamentul ...

" Eu mai vorbesc și pentru alte două motive .

Și din respect pentru această instituție parlamentară .

Prea sunt mulți în toată lumea care își închipuie că

totul ar merge bine ,dacă nu ar exista Parlamentul.

Prin urmare, **dacă nu ar exista Parlament, ce rămâne ? "**

Presa...

" Rămâne Suveranul, rămân miniștrii , birourile și rămâne presa ,

atâta vreme **cât presa nu este împiedicată din afară , și, mai ales,**

când presa nu este împiedicată dinăuntru.

" Fiindcă atunci **când presa nu are o conștiință ,**

o conștiință superioară tuturor intereselor, atunci , fără îndoială ,

ea este un lucru foarte rău și Presa este împiedicată de dinăuntru . "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Parlamentul corporativ .**

" Nu văd prin ce s-ar putea înlocui Parlamentul , cu ideea aceea de **Parlament Corporativ ?**

- **prof.M.Manoiescu** : Pe care ați avut-o și dvs ! (**ilaritate**)

- **prof.Iorga** : "Ideea aceasta trebuie **înțeleasă ca mine, nu ca altul** (**ilaritate**)

Fiindcă , îndată ce este **corporatismul**, care vine **cu puncte de vedere de bresle , trebuie să fie și un om deasupra breslelor**

și **capabil de a le stăpâni pe toate . Corporatismul, fără omul ascultat , care știe să se facă ascultat și care nu poate fi bănuț atunci când ia o măsură, este încă un lucru destul de nesigur, și se supune și el la o mulțime de critici.**

De altminteri, **dacă este vorba de Senat Corporativ,**

apoi nu are decât să ia cineva lista persoanelor care vorbesc astăzi la Mesaj, ca să vadă că **suntem ajunși la un Senat corporativ.**

A vorbit d-l **dr.Danielopol** , reprezentând **Universitatea**, a vorbit d-l **Ceruleanu** , reprezentând **altă categorie** de lucrători din România.

retro : Vechiul Parlament ...

Nu mai este ca pe vremea vechilor Parlamente de partid. Căci **vechile parlamente** de partid care erau, fără îndoială , **o eflorescență boierească** de toată frumusețea, **o manifestare estetică înaltă**, care putea să inspire respect și în altă țară decât România.

Vorbeau reprezentanții **partidului unu [Conservator]** și reprezentanții **partidului doi [Liberal]** .

Un **partid trei [Conservator -Democrat]** abia se furișă , **cu Take Ionescu,**

sau cu încercarea pe care **am făcut-o eu pe vremuri [Naționalist -Democrat]** ,

dar nu am ajuns nici o dată , **nici eu , nici Take Ionescu ,**

care a intrat apoi în Partidul Conservator din care se desfăcuse,

nu am reușit nici o dată să înscriem pe **trei și patru** așa de serios și solid cum erau **unu și doi**

, și atunci ce făcea cineva **la discuția Mesajului**, care atrăgea un **public foarte numeros,**

o întregă **intelectualitate**, domni și doamne, care ocupau **tribunele**, ca un **adevărat război**

pentru a găsi un loc ? Atunci , oratorul se adresa șefului partidului.

Șeful partidului dădea voie să vorbească la Mesaj , dacă socotea că **persoana** care ar vorbi are **destulă autoritate** pentru a reprezenta punctul de vedere al partidului.

După aceea, același lucru se petrecea cu **adversarul** care vorbea , iarăși, **tot cu voie de la șef.**

Dar , de multe ori, nici nu era nevoie de permisiunea șefului,

pentru că **oamenii aveau un instrument de măsurat , care s-a pierdut de o bucată de vreme ,și care era pe linia nasului !** " (**aplauze, ilaritate**)

Necesitatea Parlamentului ...

" Prin urmare, eu **Parlamentul îl cred necesar .**

Decât să se discute la Capșa sau în societăți secrete , între conspiratori,

decât să se discute la cluburi , este mai bine **să se discute înaintea tuturor.**

Dacă , în forma actuală , Parlamentul poate să sufere anumite schimbări,

să le facem la vremea lor, cu multă chibzuială și întrebând pe toată lumea,

nepricipindu-ne și neîmbătându-ne de ideile acestea de reformă ,care au ajuns să fie

cea mai rea speță de gaze asfixiante care există în momentul de față.

Nu strănută acela care le pronunță, dar nu are decât să se uite cineva

la **acei care aruncă acele programe năstrușnice,**

ca să vadă **cu ce formidabil strănut sunt primite aceste programe :**

statul țărănesc și altele - toate câte pot să intre într-o minte bine intenționată

și cu o mare credință în naivitatea celor cari-l ascultă [Mihalache] .

" **Eu sunt pentru instituția Parlamentului** , și eu cred că **dacă în instituția Parlamentului**

se introduc două lucruri , care lipsesc până acum, **instituția poate să meargă foarte bine.**

Mă veți întreba care sunt **aceste două lucruri ?**

Alegerile...

" **Unul** este ca **cei alesi** în cele două Corpuri Legiuitoare,

să fie alesi **pe baza unei consultări reale, necontestate ,**

fără influențe administrative, **fără corupția** cu bani puși la dispoziție de club sau de guvern,

pentru a suporta cheltuelile, **fără toate minciunile și toate promisiunile ,**

care se răspândesc , făcând ca o întregă lume nepregătită să voteze

fără să fie responsabilă pentru felul cum a votat .

Ar fi ceva dacă s-ar face așa, chiar cu sufragiul universal, dar să-i dai voie să se gândească,

nu sub impresia celui din urmă discurs, a celei din urmă promisiuni,

a celei din urmă distribuții de sume sacrificate pentru acesta ;

dacă îi dai voie să se gândească, poporul acesta cuminte ar da un Parlament minunat ."
Parlamentarii ...

" Al doilea, **dacă** s-ar lucra cu interes și în plină libertate .
Foarte bine că există Senatul acesta . Sunt în acest Parlament și oameni care au fost aleși de mai multe ori, care au suferit, care au văzut multe și care nu se încântă ușor, așa încât , când și când, se poate ridica un glas care să aibă mai multă autoritate , decât glasul aceluia care s-a ales pentru prima oară într-o adunare .

" Eu țin cu atât mai mult la instituția aceasta parlamentară , pe care prea o luăm în ușor, țin cu atât mai mult la ea, cu cât ea pare , și este , mai amenințată în momentul de față.

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Apărarea amenințărilor

[Un Iorga generos , milostiv, cu cei amenințați , care șochează prin clemență și indulgență față de presupuși adversari loviți ...]

" Eu sunt pentru toți oamenii care sunt amenințați ."

Pentru PNL...

De exemplu, pentru dvs , care sunteți amenințați de o formidabilă coaliție , care vă răstoarnă în fiecare duminică, fără voia mea mă dau de partea dvs, ca omul fricos, (ilaritate) , de câte ori sunteți amenințați.

Pentru minoritarul închis...

Tot așa , eu am fost pentru cutare cercetător științific din Ardeal , care nu este român, ci este armean, crescut ungurește și i-am dat temniță , pentru că a arătat sentimente pe care este mai bine să le exprime fățiș, decât să simuleze sentimente naționale românești, în care noi nu avem nici un motiv să credem .
Îndată am stăruit pentru grătierea lui, și aud că acum se pregătește la Cluj o formidabilă manifestație de oameni care declară că gestul meu de a cere clemență Regelui , este reprobabil și i-a indignat . Celor ce sunt indignați, le recomand să mai citească o dată pe Caragiale , ca să știe ce este un cetățean indignat :
cetățeanul care ametește pentru că nu poate gândi .

Pentru Prelatul învinuit ...

"Și tot așa, eu am fost pentru înaltul Prelat care se găsește aici [Gurie ?], care a administrat bine sau a administrat rău, și eu cred că este incapabil să administreze , nici bine , nici rău, fiind că din cărțile sfinte pe care le-a publicat în românește, nu se poate scoate nici un fel de contabilitate dublă .

Dar eu cred că , orice s-ar fi întâmplat acolo, orice joc de milioane s-ar fi petrecut, nu e bine să se închidă un mitropolit în vagon , și să se trimită cu jandarmul în locuri de exil.

Acelea sunt prostii pe care le-au făcut și le-au plătit alții .

Astăzi nu se mai plătesc astfel de prostii , dar nici nu trebuie făcute , tocmai pentru că nu se plătesc , fiindcă , cel puțin, o faci cu curaj , dar când știi că o poți face și nu o plătești, este un act lipsit de curaj .
Prin urmare , o astfel de acțiune este lipsită de orice sentiment de demnitate și pentru biserica noastră, și pentru națiunea din care face parte acela a cărui apărare am luat-o ."

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Senatul amenințat ▣ Constituanta !

"Așa dar , d-lor, îndată ce este amenințat cineva, eu mă înfățișez să-l apăr .

Se pare că Senatul nostru este foarte amenințat .

Îl mai lasă cineva o zi sau două, și iarăși apare Constituanta . Constituanta !

Un lucru așa de venerabil ! Eu am fost în vreo două.

Constituanta , zic unii, este însăși națiunea ; rinichii națiunii se cutremură și , din această cutremurare a rinichilor națiunii ,

într-un moment excepțional , ceea ce iese este ceva ce nu se poate compara .
O **Constituantă**, d-lor, **este un Parlament** , întocmai cum sunt și parlamentele celelalte .
Dar , se zice , că **se va aduna Constituanta** , după strigările prevăzute în Constituție , și va hotărî , după unii , **să nu mai existe Senat** , sau **să fie un alt Senat** decât Senatul de acum . **Aceasta pentru ce ?** "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Sporesc minoritarii ▣ **Constituantă !**

" Pentru că minoritarii au fost **destul de dibaci** ca să pună neconținut **aceleași candidaturi** , ajungându-se la un moment dat la situația că **toți aceștia au fost aleși de 11 ori** , și vor ocupa vreo două-trei bănci de aici .

Eu nu mă sperii de asemenea perspectivă .

Mă sperii de altceva : de orice introduce neliniște în spirite , de orice făgăduiește lucruri care nu se pot îndeplini , de orice zguduie a unei națiuni care , pentru anumite momente de slăbiciune , rămasă într-însa , pentru anumite amenințări din afară în momentele acestea , nu trebuie tulburată de nici un visător , de nici un creator de iluzii și de nici un alcătuitor de forme noi .

" Prin urmare , **dacă ar fi să vină cei aleși de 11 ori** , dintre minoritari , s-ar întâmpla ceea ce se întâmplă cu simpaticii reprezentanți ai minorităților , de până acum , **care încasează** , în cea mai mare parte , **diurna , și nu vin aici** . D-l președinte ar putea foarte bine să **țină seama de acest fapt** , și să scadă veniturile acelor șefi de confesiuni , **care sunt membrii ai Senatului , și care nu vin niciodată** .

" Este un **unul care a venit de două ori** , o dată de teamă că s-a ridicat o anumită chestiune care îl împovăra , **a doua oară** , când a vrut să vadă dacă îl primim .

" **Noi suntem politicoși și primim . Ce nu primim ! Și de atunci nu l-am mai văzut .**

Dar bine , aici este o școală de românește ! Nu au decât să vină aceste persoane aici și să învețe puținel limba țării (**aplauze prelungite**)

Și , **dacă au nevoie și de puțină geografie** , pentru ca să știe **ce este un hotar** , un hotar plătit cu atâta sânge și capabil de a fi apărat cu astfel de forțe , **să vie aici !**

Eu nu înțeleg **de ce ne-am speriat și ne-am gândit să schimbăm Constituția** , fiindcă au să vină **20 , 30 de reprezentanți ai minorităților ?**

Dar câți suntem noi aici ? Nu avem decât **să poftim pe români** , dacă sunt senatori , **să vină la Senat** , fiindcă altfel , desigur că **s-ar putea întâmpla să vină cei 30 de minoritari și să determine un vot , pentru că românii nu vin .**

" Pentru că , **dacă se ține socoteală de cine vine și cine nu vine** , atunci s-ar putea întâmpla **să avem** , **nu numai la o ocazie extraordinară** - din cauza **prezenței Președintelui de Consiliu** , și nu din cauza **discursului meu** - se poate întâmpla **să avem oricând , un Senat foarte bine reprezentat .**

" **Dar ce forță extraordinară sunt acești 30 de oameni ?** Doar îi vedem de atâta vreme . Sunt unii **oameni foarte culți** , și se descurcă **foarte bine și românește** ,

dar un mare bărbat politic , ieșit din mijlocul lor , **unul care să puie mâna pe banca ministerială și banca ministerială să înceapă a se mișca , sau să ridice degetul de amenințare către hotarele de care vorbeam , pentru ca hotarele acestea să se clinească , slavă Domnului , nu e !**

" **Sunt provinciali din vechea monarhie Austro-Ungară** , din care **unul știe mai mult , altul știe mai puțin** ; vin din când în când , **fac declarații curajoase** , **care nu se aud** , și **fac declarații pacifice** , **care se aud** .

Este singurul lucru pe care l-am avut , până acum , de la minoritari .

Și pentru asta - vedeți , pentru asta ! - noi să schimbăm Constituția ? "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Revizuirea Constituției ? ▣ Nu !

[LD : atenție.este noiembrie'36 .**Opiniile lui Iorga sunt limpezi , cu argumente, fără echivocuri :** pledează pentru **păstrarea Constituției**, pentru **evitarea revizuirilor . Ce se va întâmpla în 1938 , cu Constituția lui Carol II** (la care , se crede , că a Iorga și-a adus o contribuție esențială) la momentul potrivit .

" Dar bine, poate dvs sunteți de părere să se modifice doar acest punct , sau știu eu ce alt punct , de alături. Dar se poate ridica o anumită opinie publică.

" **Acestea sunt** , orice am zice , **vremuri revoluționare sau prerevoluționare** , cum spune **o retorică ușoară** pe care o putem auzi , sau **aici**, sau în **adunarea cealaltă**, dar , oricum, **sunt vremuri turburate.**

" **Nu este bine ca bazele unui Stat** , baze fixate de înțelepciunea unei **mari generații** [1866] și baze revizuite de noi în momente liniștite [1923] , când nimeni nu jinduia la hotarele noastre , **ca aceste baze să fie neconținut zguduite.**

" Vă aduceți aminte că eu am mai intervenit aici, în Senat, o dată , când se vorbea de schimbări care ar fi la orizont , și **am căpătat o declarație** că nu este vorba de așa ceva.

Dar , cu toată cenzura dvs, pe care **bărbați foarte inteligenți o exercită în fiecare zi** , **apar în ziare , neconținut, astfel de povestiri.**

" D-Ior, **părerea mea este aceasta** , ca **vechiul proverb latin : < Quieta non movere >** - **să nu mișcăm lucruri care** , cu ajutorul lui Dumnezeu , **sunt liniștite** - este de mare înțelepciune."

N.Iorga / 27 nov.'36

[**Franta.**

" Vedeți dvs, este **o țară mult mai mare și mai puternică decât noi**, pe care a învrednicit-o soarta de **un trecut glorios**, **cu care noi nu ne putem pune alături trecutul nostru, mult mai modest** , o țară care cuprinde , dacă nu **oameni de un talent excepțional** , un mare număr de **inteligente politice distinse : Franta.** Și atunci **se devalorizează francul** astăzi , mâine poate se va devaloriza din nou ; dar se devalorizează - îmi pare foarte rău - și altceva : **se devalorizează și valoarea umană** în politică , în viața economică, și natural, dorința noastră cea mai călduroasă este ca **Franta să revină la acel admirabil echilibru** , care a fost marea ei onoare și marele ei merit de-alungul tuturor timpurilor ; **de câte ori vedem că se ajunge la restabilirea acestei armonii**, câștigată cu atâta luptă, de-alungul atâtor secole, **ni pare bine** , dar este de ajuns să ne uităm acolo , ca să vedem **ce poate să rezulte din sentimentele cele mai frumoase** , din **ideile cele mai înaintate** , din **programele cele mai democratice**, și din **aprobările cele mai entuziaste** ale corpului electoral, care a fost consultat așa cum am dori să fie consultat și la noi, care a votat în felul acesta și care **corp electoral** , de câte ori vine o nouă alegere , **votază acum cu dreapta și nu votează cu stânga . Să ne fie învățătură ! "**

N.Iorga / 27 nov.'36

▫ **Nu vă atingeți de Constituție !**

" Nici guvernul , ca atare, nici guvernele care vor veni pe urmă, nici nimeni altcineva , oricare ar fi dorința lui de a face bine, **să nu se atingă de această Constituție**, care ne-a dat așezăminte cu care ne-am deprins, în care trăim destul de bine, care **evită turburările adevărate** ,

fiindcă ce vedem noi , **defilările acestor steaguri** , **cu căciuli svârlite în aer**, **aceasta nu înseamnă nici pe departe turburare ;**

și să ne ferească Dumnezeu de turburările cele adevărate !

" **Să ne păstrăm ce avem**, să punem înăuntru **suflet și moralitate**, **să nu facem**

ășezăminte noi, care vor fi exact de aceeași valoare ca și cele vechi. " (**aplauze , aprobări**)

" Și eu **am luat parte , atunci când s-a votat Constituția nouă**, am luat parte la discutarea ei, în Camera Deputaților ...

[**Mărturisire amară**

pe atunci **eram popular**, **de atunci m-am devalorizat**, în ce privește sentimentele națiunii **pentru mine ; ale mele** pentru națiune sunt tot cele vechi , numai că nu ne întâlnim **nici o dată la alegeri ; mă mulțumesc cu locul pe care-l am aici]**

Dar eu atunci, în Cameră, **n-am adus nici gaze asfixiante, și n-am spânzurat nici șobolani** la anumite **cluburi de pe Calea Victoriei [aluzie la PNȚ ? la LANC ?]**, în **credința naivă că mirosul de șobolan** putred, adus de vânt, se va amesteca apoi cu **mirosul din fiole și va împiedica revizuirea Constituției** , care se poate face și cu concursul oamenilor politici care nu întrebuințează **șobolani și fiole** " (**aplauze, ilaritate**)

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Guvernarea Tătărescu** ▣ **Mesajul, Răspunsul la Mesaj**

[**Iorga este aproape singurul opozant care recunoaște guvernului** , anumite merite.

Leagă de perioada guvernării Iorga , care **debutase cu colaborarea liberală...**

și care denotă **o consecvență din partea-i** .Dar lauda era ... de circumstanță.

Pentru că poate, **cu satisfacție răutăcioasă**, să releve că **aceste realizări sunt opera guvernului, nu expresia partidului !**]

" Am spus că dvs **sunteți un guvern care nu vă știți lauda, nici în Mesajul**, pe care dvs l-ați redactat , afară de anumite părți pe care știu foarte bine că nu le-ați redactat dvs, - le-ați aprobat dar nu le-ați redactat - **și nu vă știți lauda nici prin această majoritate** .

" Știu că **este greu să se redacteze** un astfel de **Răspuns la Mesaj**.

În momentul când **eram președintele Camerei**, cineva a redactat un fel de

Răspuns milog, pe care eu l-am desființat . Și numai atunci s-a întâmplat acest lucru

extraordinar : că **președintele Camerei** era acel care **a redactat Răspunsul la Mesaj** .

Eu l-am făcut. Am păstrat ici și acolo câte ceva, pentru ca autorul nenorocitelor formule de la început să creadă că are și el o parte. Dar **nouă zecimi veneau de la mine** .

" **E păcat că dvs nu știți să vă laudați și nici n-ați găsit pe cineva să vă laude** - precum voi arăta - în cursul **guvernării de trei ani s-au făcut o mulțime de lucruri bune** , și e **datoria unui om onest să le semnaleze** , așa cum a făcut dl Miculescu , într-un frumos discurs, în care a indicat și unele lucruri care sunt și în programul Partidului Conservator , și **înzestrate cu tot ce trebuie** din partea organelor conducătoare , **au a se preface** , într-un viitor apropiat , **în reforme îndeplinite** .

" Așa voi face și eu : **unde este un bine , îl voi semnala** . Căci , la urma urmelor, **ceea ce este interesant este să se facă binele** ,

iar **dacă te plagiază cineva** , făcând bine, nu este ca la o carte de istorie, unde plagiatul stârnește anumite nemulțumiri, chiar dacă nu aduce și condamnarea plagiatorului.

În domeniul politic, **dacă te plagiază cineva, trebuie să-i mulțumești și să fii bucuros**

că astfel **s-a făcut un bine pentru țară** chiar de către dușmanul tău cel mai rău,

dar mai ales când s-a făcut de **persoane care sunt simpatice , simpatice nu toate - am**

excepțiile mele (**ilaritate**) - ca persoanele care se găsesc pe acea bancă ,

atâtea persoane simpatice ,și eu **mă bucur de prezența lor**, fie chiar excepțională , **în Senat** .

" M-am întrebat **de ce nu vă laudă majoritățile?** Vedeți, este o problemă, fiindcă **era un moment așa de potrivit** ca să vă aruncați o privire , nu asupra momentului ,

dar - aceasta a patra sesiune - **să vă aruncați o privire asupra întregii opere îndeplinite** .

Cum de nu m-a lăsat cineva , dar pe mine singur [fără Argetoianu ?!]

fără tovarășie, încă trei ani și să vedeți dvs cum m -aș fi lăudat (**ilaritate**)

când s-ar fi deschis a patra sesiune !

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Guvern - Partid** . ▣ **Tătărescu -Brătianu**

" Dar dvs nu știți să vă laudați și eu **ghicesc de ce** .

Fiindcă nu se laudă un guvern și n-are curajul de a-l lauda o majoritate,

decât atunci când opera aceasta este făcută de guvern în întregime,
de un guvern care oglindește o singură voință și
când este făcută în numele unui partid,
care știe el că aceasta este opera plecată de la dânsul.

" Veți vedea că binele care s-a făcut , s-a făcut în alte împrejurări .
Și acum am vă arăt și linia pe care mi se pare că s-a făcut acest bine ,
și linia rămasă liberă , pe care se putea face atâta bine, și , din nenorocire , nu s-a făcut .

" Dvs ați venit la guvern cu un program.
Eu consider, astăzi, programul, oriunde, o greșală.
Așa sunt timpurile, așa se schimbă lucrurile , dintr-un moment într-altul ,
încât poate fi numai o indicațiune de caracter general , o coloratură ,
dar nu poate fi o serie întregă la putere .

" De pildă , în ordinea internațională, câte volume s-ar putea scrie
despre toate pactele încheiate între State, despre hotărârile luate de către State ,
despre gesturile schițate, care n-au dus la nici un rezultat !]

" Eu îi urez președintelui Consiliului de Miniștri , care este încă un om tânăr
- în Franța , omul se socotește tânăr " *un homme jeune* " până la 60de ani ,
de la 60 de ani în sus, nu , și , din nenorocire, eu nu mai sunt un om tânăr...

eu îi doresc președintelui Consiliului să capete asupra celor tineri din partid ,
destulă autoritate pentru ca , nici să meargă cineva să-l întrebe ce vrea,
ci să știe dinainte ce vrea să nu facă, prin urmare, decât ce vrea acel care conduce.

" Îi urez să apuce acea vreme, să trăiască foarte mult . Și doresc ca toată lumea
să trăiască foarte mult , începând cu mine , și sfârșind cu dușmanul meu
cel mai rău, dar aceasta la urmă !

" Dar să se potrivească lucrurile așa ca, dacă este vorba de oricare partid,
partidul acesta să aibă un șef care să poată fi primit în fruntea guvernului ,
de oricine , în orice împrejurare, și , dacă este cineva șef al guvernului ,
partidul să aibă curajul de a face din șeful unui guvern,
șeful de reponsabilitate și șef al partidului .

" Nu vă supărați ; sunt unele sentimente delicate , de care țin seama și eu,
și am pentru generația aceasta mijlocie a Brătienilor , o foarte mare admirație ,
din punctul de vedere al caracterului lor,
și cunosc nobila tradiție a operei lor spornice pentru țară.

Dar această dualitate nu este bună, dualitate de șef de partid și șef de guvern,
și nu e bună nici o altă dualitate cum ziceam o dată, cu doi șefi,
unul pe scaun și altul sub scaun. (ilaritate)

E jenant pentru șeful de pe scaun, și umilitor pentru șeful de sub scaun ,
mai ales când vede că scaunul nu se mai răstoarnă . (ilaritate)

" Prin urmare , eu îmi explic de ce n-a fost acest curaj nici la guvern, nici la majoritate .
Nu avem de a face cu opera guvernului întreg , comandată de un singur om,
și care să se răsfângă asupra întregului partid.

" Partidul acesta , la venirea la cârmă, a prezentat un program , un program schițat repede .

[LD : Iorga nu are deloc dreptate. Este de rea credință, și de rea intenție.

PNL avea un program elaborat , dezbătut și adoptat în ample dezbateri .

Mai mult, din 1928, în cei 5 ani de opuziție, **PNL și-a reactualizat , succesiv , programul,**
încât se poate vorbi de **o pregătire de 5 ani .**

Că acest program nu era pe placul adversarilor, asta este altceva .

Cât primevește comparația dintre programul lui și al PNL....este penibilă

Poate are dreptate doar în ce privește "telefonul" lui.... spre Carol ,

dar informația este de domeniul anecdotei]

" Pe vremurile lui Dimitrie Sturdza era altceva : se făcea un program
care abia încăpea într-o broșură.

Dvs nu aveți nici o broșură, cum și eu am venit la guvern fără nici o broșură,

[**Guv.Iorga**] singura broșură care s-a arătat pe vremea guvernării mele ,

la Cameră, a fost **Statutul francmasonilor** , și aceasta nu mă privea pe mine !

(aplauze, ilaritate)

Nu ați venit cu un program, făgăduind mai multe măsuri , iar **programul era improvizat** .
Dvs nu erați cu totul siguri că veniți la guvern în momentul acela.
Chestiunea aceasta eu **nu știu unde ați tratat-o** . Eu am tratat-o la telefon.
Și se pare că telefonul meu are anumite virtuți **Eu nu vă cer să-mi fiți recunoscători mie ,**
dar telefonului meu desigur că-i datorati o frumoasă recunoștință ,
într-un moment când lucrurile erau foarte nesigure ."

N.Iorga / 27 nov.'36 , retro nov.'33

«Guvernarea Tătărescu = guvernare de partid ?

" Prin urmare, venind așa "**a l'improvisate** " , nu ați avut un program fixat în amănunte.

Și spun că este bine așa. **Dar ați făgăduit anumite lucruri .**

În fruntea lor, stătea restabilirea liniștei.

"Și parcă văd pe **omul cu care am avut multe legături**, rareori întrerupte de pasiuni,
parcă văd pe **omul a cărui lipsă în partid o regretați și o regret și eu ,**
care a venit după numire la mine - vă asigur că mi-a mulțumit -
și m-a întrebat ce cred eu .

"Am spus că , înainte de toate, trebuie să fie liniște în România ,
liniște imediată , prin orice măsuri.

Mi-a răspuns : **o voi face .**

Trecând câteva săptămâni, am aflat moartea lui silnică.

Va să zică liniște nu era. Da, ați venit cu un program :**Ați promis anumite lucruri ,**
pe care nu le-ați făcut și ați făcut o mulțime de lucruri , pe care nu le-ați făgăduit.
Făgăduelile au rămas în vânt, însă lucrurile săvârșite , rămân în realitate și în istoria țării ,
și ele formează **onoarea foarte multora dintre dvs. "** (aplauze)

[**LD : atenție ce spune Iorga ! Pentru asta puteau fi lăudați !**]

" Pe de altă parte, dvs ați anunțat o mare guvernare de partid,
și **n-ați făcut ca guvernare de partid, nimic. Nici pentru partid .**

Nici un partid n-a plasat mai prost pe aderenții săi , afară de banca ministerială

" Eu , care nu venisem să plasez pe nimeni -

în foarte multe cazuri **nu aveam pe cine plasa (ilaritate)** și am plasat pe ai altora ,
dar aceasta nu mi-a făcut o deosebită plăcere -

eu am făcut mai multă operă de partid , deși abia aveam unul ,

am făcut din punctul de vedere al grupării mele , **mai mult decât ați făcut dvs.**

" Dar fără partid, și de multe ori contra partidului, contra intereselor partidului
și contra trecutului partidului , ați făcut o mulțime de lucruri .

Și este o concluzie pe care o voi trage la sfârșit, care este foarte interesantă.

Acea dintre dvs care sunt obișnuiți cu lucrurile publice, o gâciți de pe acum,

gâciți către ce merge această expunere , cu mai puține critici, cu multe laude ,
și mai ales **cu îndrumări către viitor.**

N.Iorga / 27 nov.'36

« Liniște și ordine ! » Cumintirea lui CZCodreanu !

[**LD : astfel acumula Iorga " cartonașele " care se vor transforma în gloanțe , în 1940.**

Aluziile lui, nu am îndoială, sunt făcute pe adresa **turburătorilor , în general,**

dar cu trimitere spre **CZCodreanu , în special.**

Persiflările lui, humorul caustic , se transformă în acuzare ,
și duc la recomandarea de soluții drastice .]

" **Ce trebuia să faceți dvs , după angajamentele pe care le-ați luat ?**

D-le președinte de Consiliu, d-lor miniștri , câți vă cunosc,

ordinea aceasta este , înainte de toate , **o ordine în spirite.**

Toți jandarmii și toată poliția , poliția secretă și armata , nu vă pot da liniștea de care
țara are atâta nevoie, până ce această liniște nu intră în spirite.

Dacă este cineva care nu poate fi convins să lase țara liniștită , nu este măsură destul de aspră care să nu trebuiască , imediat , cu orice risc personal , să fie luată , pentru ca omul acesta să nu poată să aibă o influență asupra țării .
(aplauze puternice în Senat) Ce însemnează ce vedem noi de câtăva vreme ?
Și rog să nu se supere nimeni .

[Iorga - PNT] " Pe mulți conducători ai Partidului Național-Țărănesc , îi prețuesc foarte mult. Am fost o bucată de vreme și împreună.

Nu cred că le-am lăsat o amintire rea.

Am venit fără îmbulzeală și am plecat cu discreție,
într-o lume politică în care se intră cu îmbulzeală și se iese trântind ușile.

Am văzut că sunt capete care gândesc așa mult,
că sunt oameni așa de mari, că sunt personalități așa de evidente ,

încât eu care sunt superfluu și natural,

fiind superfluu , m-am dus la alte ocupații , până ce soarta , vitregă cu mine , a vrut să mă aducă din nou la viața politică [la guvern]

ceea ce se poate întâmpla din când în când.

Fiindcă eu sunt om politic intermitent dar spornic, pe când alții sunt oameni politici permanenți , dar fără nici un fel de spor . (ilaritate)

" Dar în vremurile acestea , sunt foarte mulți oameni care își închipuie că, în afară de viața obișnuită, în afară de normalitate - normalitatea disciplinată - în afară de supunerea omului fără experiență, către omul cu experiență , de supunerea tânărului față de bătrânul care a trecut prin ceea ce încă nu cunoaște tânărul, în afară de respectul legilor , în afară de respectarea tradițiunii , în afară de tot ce este mai solid, mai nobil, în trecutul nostru , se poate , printr-o învârteală revoluționară , să se schimbe toate lucrurile.

" Iată, de exemplu, pe cineva , care este un om fără nici o valoare , și pe care îl îmbraci într-un anumit fel, îi pui curele, îi strecori în buzunare arme defensive sau ofensive - te întrebi , împotriva cui ? - îl înveți să defileze în fiecare duminică , îi cumperi mai multe steaguri , și iată armata care va crea o Românie nouă !

" Vă aduceți aminte că am discutat cu multe guverne această chestiune și am spus că nu este bine , și am adaos că

oamenii care se îmbracă așa cum nu trebuie , se cuvine a fi dezbrăcați , chiar cu riscul de a-i lăsa în pielea goală , fiindcă în România există numai un steag și numai o armată , și în România nu poate să defileze decât această armată "
(aplauze prelungite și îndelung repetate , în Senat)

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Psihoză belicoasă ▣ Moda manifestațiilor

" Evident, în primul rând - putea face socoteala pe trei ani, fiindcă ne apropiem de scadență - în primul rând era acea restabilire a ordinii în țară.

Duca, Dumnezeu să-l ierte, mi-a făgăduit aceasta .

Nu a trăit destul ca s-o facă, și nici nu știu dacă o putea face.

Ați venit apoi dvs [Tătărescu] , d-le președinte al Consiliului , și ați încercat să o faceți de atâtea ori - chiar în urmă cu câteva săptămâni a apărut un nou decret -

dar cu ce rezultate ? Sunteți siliți să așezați o defilare în cutare duminică,
și altă defilare în duminica următoare ,

pentru ca **Bucureștii să nu fie teatrul unui adevărat război,**

unul să svârle cu căciula în fața celuilalt ,

și **celălalt** să ia căciula și să o svârle , ca răzbunare , în capul primului

- căciula cu tot ce cuprinde , în afară de capul pe care îl acoperă .[-----]

Și aceasta urmează din săptămână în săptămână, din lună în lună .

Noi nu am avut vacanță .Noi nu am putut să avem liniște .

Câte două-trei întruniri în fiecare sărbătoare ! Toate națiunile participă !

[**Turcii**]

Eu am văzut și **turci în șalvari** care se adunaseră - nu sunt multe zile de atunci - **pentru a salva patria lor iubită, România**, fiindcă înaintașii lor luptaseră cu Ștefan cel Mare și cu Mihai Viteazul și, prin urmare , **trebuia să afle** ce înseamnă **noua Constituție** , pe care le-a adus-o de la București, șeful !

" Lucruri de operetă , din care picură , din când în când , sânge .

Și acest lucru nu trebuie !

Dar veți zice : **<Alfel, ce bucluc, și persoana ministrului nu este asigurată ! >**

Dar cine mai este asigurat în momentul de față ?

Ce persoane , ce clasă, ce Stat , ce națiune ?

Este o vreme de război : bellum omnium contra omnes !

Cine are autoritate trebuie să exercite această autoritate .

Aceasta nu s-a făcut ! "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Educație spirituală !** ▣ **Școala, presa, cultura**

[LD : recunosc cu modestie că nu înțeleg pe care literatură era supărat Iorga.

Recunosc, cu prejudecată , că este posibil ca , în materie de literatură, Iorga să fi fost un tradiționalist etc etc... Pe mine mă interesează aspectul politic , educațional, pe care el îl extrăgea , transformându-l în argument de destrămare sufletească]

" **Dar în domeniul celălalt , al spiritelor ?** Dar până la **strigătul meu de alarmă** , care v-a arătat **ce cărți se citesc în școală, ce cărți se recomandă** ,

bolșevismul cel mai descreșterat și de caracterul pornografic cel mai dezgustător, aceasta era literatura tinerii generații .

"Dar iată, am luat alaltăieri un ziar în care se cuprindea **răspunsul dat unor scriitori de către mareșalul sovietic Tuhacevski** , care , de sigur, nu trebuia să răspundă la întrebări care nu priveau armata

Metodele din Rusia , ca Stat , sunt metodele din Rusia

Noi avem metodele noastre , pe care nu avem nici un motiv să le schimbăm cu metodele nimănui. Dar generalii noștri, când se duc în străinătate

nu vorbesc de literatură . Se pare că **mareșalul Tuhacevski a făcut declarațiile**

pe care i le atribuie un ziar francez : **ce renaștere ! ce moștenire greco-latină !**

Acestea nu numai că **nu sunt lucruri de valoare** , dar **sunt primejdioase pentru spiritul uman ! Toate trebuie înlăturate și introdusă altă concepție și altă orientare .**

" Vedeți dvs, că anumite **poezii** , anumite **romane** și anumite **articole de critică,**

făcute de anumiți profesori - cele mai **scabroase trivialități** au fost reproduse

în gazeta mea ["**Neamul Românesc** "] ieri - sunt iscălite de unii profesori din învățământul secundar .

Mai toți reprezentanții literaturii descreșterate , fac parte din corpul didactic.

D-le ministru de Instrucție [**dr.Angelescu**] dvs nu trebuie să vă lăsați impresionat

de gura spurcată care , îndată ce o atinge cineva , **se deschide și împrășcă înjurături .**

Eu sunt unul din oamenii care **am primit mai multe injurii**, și , cum vedeți,

nu au avut **nici un fel de influență asupra sănătății mele (ilaritate)**

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Efectul propagandei extremiste** ▣ **Măsuri de ordine .**

" Prin urmare , **prindeți de piept această primejdie,**

fiindcă acei care participă la anumite manifestații , acei care sunt capabili de anumite gesturi nesocotite, mergând până la crimă, tovarășii acelea de copii asasinii,

pe care i-a curățat în ultimul timp justiția , **vin dintr-o stare de spirit nenorocită.**

" **Până la măsurile pe care le-a luat acum câteva zile dl Iuca [ministr.Interne]**

, se vindeau între muncitori **două feluri de broșuri : o broșură verde și o broșură roșie.**

În broșura verde , un articol , zece, care zice : < **sfărâmați orice împotrivire !>**
Iar broșura roșie , era împodobită cu **semnul ciocanului și a secerii .**

Muncitorii...

Efectul asupra **spiritului muncitorilor din porturi** era așa încât mergând o femeie ,
în numele **Ligii Culturale** , ca să recomande povestirile lui Creangă , și nu știu ce
altă carte bună, știți ce au răspuns muncitorii ? : < **Cât îmi dai să-ți citesc cartea ?>**
Mai sună a lucru românesc ? Este asta rezonanța admirabilă a sufletului acestui popor ?
Până unde a putut să pătrundă această propagandă - care se face prin factorii rurali ,
fiecare broșură fiind întovărășită și de o adresă și de o scrisoare - **cât de adânc a trebuit**
să pătrundă această propagandă , pentru a ajunge la astfel de perversiuni !

Tăranii ...

[LD : nu cunosc episodul. Știam de Gimeș-Palanca .

Dar chiar așa, Iorga nu se întreabă deloc care puteau fi cauzele adânci ?

Să fi fost doar o "provocare " produsă de agitatori ?

Mă îndoesc. Cât despre soluția jandarmilor lăudați]

" Și , dle președinte al Consiliului [**Tătărăscu**] **inima mi s-a strâns** , în vacanță ,
când am văzut ceea **ce s-a petrecut la Piatra Neamț** - lucru nemaipomenit , nemaipomenit de
secole : **tăranii** care se adună cu femeile lor , având în frunte **apostoli ai atârării și ai revoluției**
, care voiau să ocupe orașul , care s-au aruncat asupra armatei,
care purtau pe **steaguri lozincile cele mai infame** , care loveau în **forța publică .**

A trebuit să se ajungă aici !

Nu este vorba de cine știe ce țărani nenorociți din Basarabia, de rasă amestecată ,
ci de **urmașii plăeșilor de odinoară** , splendorii luptători de pe vremuri , de acolo, **din Neamț,**
care comit așa ceva . Dar a fost de-ajuns intervenția , nu a administrației, vă rog,
ci a fost de-ajuns **intervenția unor buni comandanți de jandarmi** ,
care **au mers până la capăt** , care **au scos de picioare din hornuri pe agitatori**
și care **au arătat că pușca poate trage .**

" **Acesta este un exemplu** care s-a dat ; și **trebuie să știe toată lumea că armata are puști,**
nu numai **pentru dușmanii din afară**, dar și **pentru dușmanii dinăuntru,**
care deschid drumuri dușmanului din afară" (**aplauze prelungite**)

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ " **Deplinele puteri** " - da ! ▣ " **Răspunderea ministerială** " - nu !

" **S-au cerut și anumite libertăți excepționale** pentru ca , în timpul vacanței ,
să se poată face lucrurile cele mai mari . **Lucrurile mari nu s-au făcut .**

De altminteri, **păreerea mea este că , și fără o autorizație a Parlamentului ,**
găsindu-se în fața unei primejdii pentru țară,

un guvern trebuie să meargă până la capăt ,

chiar cu riscul de a se prezenta la Curtea de Casație .

Nu după propunerea aceasta nouă ; vă rog, este o propunere imposibilă.

Eu nu doresc să guvernez , dar vă declar că **aș călca de zece ori pe zi**
legea răspunderii ministeriale și **aș aștepta cu pasiune zilele când aș fi judecat** -
fiindcă eu nu sunt dator să **învăț pe de rost cele 40 -50.000 de articole de lege** ,
pe care nu le știe nimeni , decât când are nevoie un avocat de dânsese.

Cel care guvernează trebuie **să aibă întreașa putere de guvernare** ,

iar nu **cu nu știu câți supraveghetori** , cu nu știu **câte articole în buzunar** .

Astăzi guvernez , **măine cad și mă târăște cu jandarmii înaintea judecătorului**
suprem de la Casație .Toate lucrurile acestea le lăsați ca moștenire urmașilor .

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **Guvernarea Tătărăscu** ▣ **Animarea muncii**

" **Și ați mai făgăduit un lucru** , d-le președinte de Consiliu [**Tătărăscu**]

Unii au zâmbit , dar mie mi-a părut foarte bine că l-ați făgăduit și îmi pare rău că nu l-ați făcut .
Ați spus că veniți să " animați tara " .

Vă asigur că nici nu-și dă seama cineva **ce s-ar putea face din nația aceasta românească ,**
dacă ar fi într-adevăr animată, dacă fiecare român s-ar deprinde cu ideea
că are forțe lăsate de natură , transmise de la înaintași ,
și pe care **nu poate să le țină ascunse în el ,**
ori numai pentru a face o doctrină **sau** a-și pregăti o carieră,
ci pentru a munci onest , devotat , pe frontul național.

" Noi toți suntem astăzi un front național de muncă. (aplauze puternice)
Și cine nu se găsește în frontul acesta național, este un dezertor ,
și trebuie adus cu sila și așezat acolo.

"Veți lăsa societatea aceasta tot neînsuflețită ,cu credința că se poate ușor căpăta
o slujbă și, odată ce ai căpătat slujba, se poate , tot așa de ușor, să nu-ți cauți o slujbă,
iar în anumite contingente , chiar se poate face carieră , fără să lucrezi nimic ."

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Echipa ministerială ▣ Calitatea guvernării

" Acestea sunt deficiențe care ies din socoteala onestă pe care o fac guvernării dvs.

Dar înseamnă oare aceasta că **sunteți inferiori predecesorilor ?**

Ferească Dumnezeu ! Eu vă cred superiori celor pe care i-ați înlocuit [**guv.PNTJ**]

și **superiori unora** din cei care vor să vă înlocuiască [**PNC ? PNTJ ? Garda ?**]

(**Aplauze puternice pe băncile majorității**) și **ca partid, și individual** , mai cu seamă individual,

căci să ne ferească Dumnezeu de tot felul de oameni ,

dar de oamenii care se exagerează pe ei, și care cred că au geniu .

mai ales de aceia să ne ferească Dumnezeu !

Sunt oameni bolnavi , care au nevoie de o cură de liniște

sau de o energică frecțiune pentru a-și reveni în fire.

" Nu, dvs - vă voi arăta îndată , fiindcă vin acum la partea a doua ,
relizările ce s-au făcut și care nu erau în program , și care nu sunt în legătură cu nici o
ideologie - **dvs nu ați căutat să fiți laudați și răsplătiți ,**
așa **cum meritați** fără îndoială , **să fiți laudați și răsplătiți.**

" Orice s-ar fi întâmplat în domeniul social ,

într-o societate care a fost foarte multă vreme **în așa fel măgulită, în așa fel tolerată ,**

în așa fel educată, încât morala nu se găsește în clasele de sus

- și acum , de o bucată de vreme , **nici în cele de jos -**

dvs ați fost un guvern de oameni onești , nu ați fost un guvern de care să se spună

ceea **ce a spus Cromwell** într-un moment când a intrat în rămășița de parlament,

pe care a împrăștiat-o cu soldații , **arătând cu degetul pe fiecare :**

d-ta ai făcut cutare lucru , d-ta altul ; **plecați afară că sunteți nevrednici ! -**

ferească Dumnezeu, aceasta nu este situația dvs.

" Dvs, unii mai tineri, alții mai bătrâni, unii de o vârstă respectabilă

- sunt silit să admit că este respectabilă și vârsta pe care eu o împărtășesc -

stați bine la locurile pe care le ocupați , și este foarte bine că ați rămas , cei mai mulți,

la aceste locuri. Dacă s-a făcut vreo înlocuire, este numai de pe urma unei munci

atât de grele , că a fost nevoie ca titularul departamentului să fie înlocuit cu altul

care aducea energie proaspătă , și prin aceasta **s-a făcut mult bine.**

La Interne s-a făcut mai puțin bine decât în celelate departamente [**luca în locul lui Inculeț**]

N.Iorga / 27 nov.'36 , retro 1932

▣ Armata

[**Gral Angelescu ; Gh.Tătăreanu**]

[**LD : Iorga explică , după 4 ani , în ce condiții s-a ocupat de înzestrarea armatei ,**
guvernul său. **Dacă vei putea să evoci cuvintele rostite aici de Iorga , la Consiliul de Coroană**
din 1940, când militarii au spus că nu pot rezista forței militare sovietice !]

" Dvs [Tătărescu] sunteți președintele Consiliului , și aveți sarcina armamentului , care este atât de importantă , încât trece înaintea oricăreia. (aplauze)

Să-mi dați voie să relev ce s-a spus de la această tribună , într-un moment când nu eram de față - fiindcă eu nu întrerup de obicei , cum fac oamenii lipsiți de spirit ; cei care întrerup n-au spirit și țin să o dovedească în fiecare zi ; eu nu întrerup decât când este vorba de o acuzare pe care nu o pot primi .

" S-a spus că se pregătise sub guvernul Maniu armamentul țării , perfect .

Apoi a venit guvernul meu și a împiedicat înarmarea țării .

[Guvernul Iorga și înzestrarea armatei]

Nu este deloc adevărat . Ceea ce am găsit noi era un contract oneros , erau arme pe care nu le puteam întrebuința , pe drumurile noastre .

Erau o mulțime de lucruri care nu miroseau bine , și canalul s-a deschis pe urmă , de a răbufnit în nasul tuturor , și al făptașilor și al altora care nu erau vinovați .

" Pe lângă asta , era și o atmosferă europeană în care nu se vorbea decât de pace și se arăta cu degetul pe oricine făcea o pregătire militară , iar noi eram siliți să camuflăm , pentru a nu ni se zice că am întrecut ceea ce ni se permite .

" De la Geneva , nu se admiteau decât un anumit număr de soldați , și noi am făcut ce am făcut cu grănicerii prezentați ca simpli jandarmi și , când acolo , ce frumoși soldați , care fac administrația noastră !

" Ce am făcut noi , decât am trimis o comisiune de generali ca să examineze acuzațiile , dacă acuzațiile în ce privește armamentul sunt întemeiate sau nu .

Au venit generalii și au arătat părerile lor iar pe baza raportului generalilor români , pregăteam o nouă formulă , dar aceasta cu câteva luni înainte de plecarea noastră .

Aceasta este toată povestea .

[Cehoslovacia...

Pe lângă aceasta , noi nu ajunsesem la rezultatul frumos de a convinge pe aliata noastră , Cehoslovacia , că nu există trei armate , trei pericole care amenință , trei frontiere amenințate , ci există , pentru o singură armată , un singur pericol și o singură frontieră de apărare . (aplauze prelungite)

Cine are infanterie , dă infanterie , cine are cavalerie , dă cavalerie , cine are unelte , dă unelte dar nu să se ceară ce nu poți plăti .

Dvs ați ajuns la cea frumoasă și frățească formă de înțelegere , în care noi , fără îndoială , vom plăti cu ceea ce avem , iar nu cu ceea ce nu avem , vom plăti când putem , onest :

Și , prin aceasta , România este astăzi înarmată .

Cine spune că România nu este înarmată , săvârșește cea mai rea faptă de care poate să fie în stare un mizerabil " (aplauze prelungite)

Dar noi nu ajunseserăm aici . Și vedem bine de ce nu ajunsesem aici .

Fiindcă unui Stat , nu numai unui om , nu-i vine mintea dintr-o dată .

Atunci nici Cehoslovacia nu se teme că va fi atacată ,

că ar putea cineva din sud să taie în două țara ,

și nici nu se rostiseră acele cuvinte și nu era cea primejdie ,

încât aliații noștri nu erau dispuși a ne face condițiile pe care vi le-au făcut dvs .

Dar vă asigur că oricine va acuza guvernul meu pe care , în afară de anumite lucruri pe care eu nu le fac niciodată , fiindcă nu le socot la nivelul datoriei mele ,

I-am condus eu , și măsurile acestea au fost luate , nu de altul , ci de mine ,

după Consiliul de Miniștri prezidat de MSRegele ,

de câte ori mi se vor aduce aceste acuzații ,

am destulă putere și destulă credință în rolul pe care l-am îndeplinit , pentru a le respinge ."

N.Iorga / 27 nov.'36

▫ Ministerul de Interne

[Inculeț / Iuca]

[LD : scurt , sec și fără echivoc : un minister care aproape nu exista , care trebuia creat !]

" La Interne sunt grajdurile lui Augias , pe care le poate curăța ,

cu fonduri secrete cu tot, numai un ministru bine asigurat de la început, care să fie așa **încât să terorizeze pe toată lumea ;** **numai** acela poate să vie cu măturoidul cel mare , ca să facă să iasă pe uși și ferestre **toti parazitii încuibati de atâta vreme într-un minister ,** care , o spun din experiență, **aproape nu există.**

" Adevăratul ministru de Interne **trebuie creat de acum înainte ,** ministerul funcționarilor devotați, bine pregătiți, care să lucreze **ca o mașină perfectă ,** cum funcționează **o ghilotină .** Cine bagă acolo degetul, capul, să ajungă degetul ori capul tăiat , în paner , imediat . **Așa se guvernează în timpurile de azi o țară.**

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Justiția

[Valer Pop /]

" **Ministerul de Justiție** a dat **codurile** așteptate de atâta vreme. Bune, rele, cu articole care se pot schimba, **codurile acestea le avem.** **Încetează rușinea** de a vedea că , într-o anumită provincie se judecă după anumite legi, în alta, după altele .

[**Romulus Boilă...**

Acum , **un jurist, de o mare nobleță de cugetare** , care este și profesor universitar la Cluj, d-l Romulus Boilă , spune că și **dacă d-lui a făcut ceea ce a făcut, legile ungare îl garantează ! (ilaritate)**

" Singur faptul acesta arată **în ce stare era justiția din țară ,** atâta vreme **cât nu aveam curajul să impunem legile noastre.**

" Se judeca după **Harmenopol în Basarabia, după concepțiile lui Iosif al II-lea în Bucovina,** și după **Jus Tripartitum** al lui **Verbo"czy** , frecat cu puțin austriacianism la Budapesta , în ce privește **Ardealul.**

" **Iar legile cele mai formaliste , cele medievale, cele mai înapoiate,** acelea care garantau unui om dibaciu toate mijloacele de a scăpa, **sunt legile " occidentale" ale Ardealului,** pe care , din fericire, **legile acelea străine , le-am înlăturat , pentru a crea o legislație unitară, de la un capăt la celălalt al țării ."** (aplauze îndelung repetate)

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ [Ardeleni - regăteni !]

" **Putea să se ducă ministrul** care era atunci la Justiție , **d-l Valer Pop ,** pentru mine o veche cunoștință , și poate și o viitoare cunoștință intimă (ilaritate) **putea să se ducă în străinătate și**

să sugereze unele cărți contra României , ca acea pe care acum câteva ceasuri o denunțam la Academia Română , a unui german , carte tipărită la Muenchen, [**LD : nu știu despre ce carte este vorba**] în care se spune că în România, de la război încoace, există doar un singur lucru : **cearta , o " Auseinandersetzung" dintre Ardeal și Vechiul Regat ,** fiindcă în Ardeal se găsesc **oameni de înaltă cultură ,** de un mare **simț de responsabilitate , de o perfectă consecvență** - se numește și cel care a ținut cel mai mult să i se dea acest certificat - [**LD : probabil Maniu**] -

iar aceștia se luptă cu niște **orientali spoii , incapabili de o concepție modernă ,** și , de câte ori se întâmplă ca acești orientali ,care suntem noi , să fie la guvern , **de atâtea ori opinia publică trebuie să osândească România "**

" În loc să faci așa ceva ,**d-le Valer Pop, te-ai pus în serviciul acestei țări,** cu Vechiul Regat cu tot, care v-a dat carte , v-a dat încredere , v-a dat oaste,

v-a dat victoria, și ne-ați dat în schimb inima voastră ,
pentru a nu ne-o retrage pe motive de partid în fiecare moment (aplauze puternice)
d-ta te-ai pus în serviciul Țării , cu Vechiul Regat cu tot, și ai făcut să biruiască o concepție ,
care este bună pentru toți , și nu ne umilește nici pe noi, de aici. (vii aplauze)

" Țara care are jurisconșulți ce pot fi alături de cei mai mari jurisconșulți din Europa
- avem și aici pe acești câțiva foști mari magistrați -

Țara aceasta nu merită ofensa inconștienților de la noi sau din străinătate.

Opera săvârșită poate să fie susceptibilă de corectare , și va fi corectată, dar baza rămâne.
Ani de zile ați lucrat cu jurisconșulți care sunt oameni eminenți, și eminenți cugetători
și ați alcătuit aceste Coduri. Puteați foarte bine să vorbiți și de așa ceva
în *Răspunsul la Mesaj* ; dar , cum văd, această funcțiune îmi revine mie
și eu o îndeplinesc după puteri ." (ilaritate)

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Sănătatea

[Dr.Costinescu]

[LD : ca și alții , Iorga trece ușor peste **sănătatea publică...**
care **nu a avut prea mulți sprijinitori și înfăptuitori** în România !]

" În ceea ce privește **sănătatea publică** , poate **înlocuirile prea dese au ținut în loc**
intenții excelente , dar desigur, că **bunăvoința și competența** - atâta vreme cât s-a găsit un om
de meșteșug - **nu au lipsit** . "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Comunicații –

[LD : **soluția : muncă ! Să fie puși la treabă ruralii și șomerii**]

" Nu așa zice , în ceea ce privește comunicațiile, că **lăsați** pentru succesorii dvs
măcar **posibilitatea de a face alegeri ușor** .

Lăsați tot ce trebuie ca să-și rupă automobilele pe drum în alegerile viitoare.

" E drept , **sunt unele șosele foarte frumoase**, ca de pildă aceea pe care am fost acum
câteva săptămâni , de la București la Giurgiu, care este **o minune, cu poduri cu tot**,
dar în același timp , **ați început în alte locuri** , ca în **nenorocita Prahova**,
șosele pe care le-ați lăsat părăsite și cine știe când vor fi reluate ,
asa încât treci de la rai la iad, după cum este asfaltul sau după cum sunt gropile.

" Aici mărturisesc că **acei care au trecut pe la acest departament** ,
nu au știut să mobilizeze populația rurală și nu au știut să cheme pe șomerii,
care **pentru pâinea pe care le-o dăm** , trebuie să dea în schimb munca lor,
și care , de voie sau de nevoie, **trebuie puși să lucreze la șosele**
sau **acolo unde este un lucru de făcut** . "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Agricultură –

[VVSassu]

[LD : ca și în alte domenii, Iorga **nu menajează nici pe țărani : să muncească !**
În muncă , cu cointeresare , chiar cu constrângere , economică sau de altă natură,
el vede leacul la toate]

" D-lor , observam și ieri prin ziare **ce face un om politic** care
aparține aproape generației mele , ceea ce face d-l Sassu , în ce privește agricultura.

Acum , de sigur, **este încă un drum enorm de parcurs până când pământul nostru**
va putea să deie ceea ce este capabil să dea, într-adevăr.

Și astăzi este destulă paragină în toate părțile.

" Până nu se va ajunge la **o idee a mea** , pe care am emis-o acum câțeva vreme :
adunările județene agricole, cu prefectul agricol în frunte, cu program fixat în fiecare an,
nu se va face mare lucru.

" Cine lucrează după programul acesta , plătește cutare contribuție;
cine vrea să lucreze de capul lui, plătește o altă contribuție , mult mai grea,
ca să se învețe minte și să înțeleagă că agricultura este un lucru de solidaritate
și nu de încercări individuale, incompetente,
fără credit, fără instrumente, fără posibilitate de vânzare.

Marea mobilizare agricolă nu ați putut-o face .

Și cu biciul trebuie adus omul leneș acolo, la pământul care i s-a dat nu ca să-l lese
pârloagă. Nu așa : datorii iertate, lipsă de muncă tolerată, și pe urmă marea petrecere de
la viitoarele alegeri , cu făgăduiala a ceea ce are sau nu are Țara Românească.

Țăranul plătește prea puțin, țăranul muncește prea puțin,
țăranul nu mai ascultă deloc.

Acestea sunt cele trei mari păcate în agricultura noastră " (**apluze prelungite**)

" Ca în toată lumea, trebuie să se deprindă elementul muncitor să asculte de elementul
conducător, și când țara are nevoi mari, să câștige mai mult pentru ca să poată da țării ceea ce
este necesar ca să acopere toate nevoile și să înlăture toate primejdiile "

N.Iorga / 27 nov.'36

▫ **Politica externă**

[Titulescu / Antonescu]

" Și acum, după ce am semnalat lucrurile bune care s-au îndeplinit,
să-mi dați voie să mă gândesc puțin și la felul cum ați înțeles dvs politica externă a țării.

" Întăiu, baza pe care v-ați pus, baza aceasta era bună.

Dvs nu ați venit , spunând în opoziție : să avem alți aliați.

Ce nenorocire să-și închipuie cineva că aliații se schimbă așa ca rufele !

Am avut aliați până la un momet, ne-au dat ceva, și , din moment ce ne-au dat,
ce să ne mai gândim la ei ? Aliatul care ne-a dat și-a făcut datoria !

Te gândești la un altul, care nu ți-a dat nimic .Să ferească Dumnezeu să ajungem acolo
de să nu mai creadă nimeni în cuvântul României !

" Și , mai ales, nu-i permis să se discute axiomele de politică externă ,

atunci când Regele României se duce în numele țării și rostește anumite cuvinte
și dă anumite asigurări. Când Carol al II-lea a mers la Paris , acum câteva luni de zile ,
și a spus : < Unde va fi soldatul francez , trebuie să înțeleagă toată lumea că
soldatul român nu poate fi decât acolo > iar când , din nou, Regele României a mers la
Praga și cu un fast deosebit și-a luat din nou angajamente ,
aceste angajamente sunt pentru toată lumea .

Ce ? Am ajuns acolo încât să avem o politică externă a fiecăruia ?

Dacă sunt 25 de partide, fiecare să-și dozeze un alt fel de politică a României ?

Dar se poate ? Dar politica asta presupune și anumite socoteli militare .

Cum poți să crezi d-ta - nu am văzut noi în timpul marelui război ce a însemnat schimbarea
de front , în ce privește politica externă ?

Cum poți să crezi că legăturile făcute într-o anumită direcție ,

pot fi înlocuite îndată cu legături în direcția cealaltă ?

Ce absurditate ! Ce lipsă completă de orîșice simț practic ,

precum și ce lipsă de orice simț de demnitate și de oricare sentiment de onoare ,

iar poporul acesta trăește de secole cu sentimentul onoarei

și cu sentimentul cuvântului dat .

Nu se poate , ca istoric , să nu-mi aduc aminte de cuvintele lui Mihai Viteazul la Praga
când, fugar, neavând pe nimeni lângă dânsul, sărac, amenințat , ostenit , bolnav și învins,
a vorbit către împăratul Rudolf și i-a declarat că el toată viața lui a jertfit-o
pentru creștinătate , că a sacrificat țara și liniștea și bogăția țării sale ,
pentru creștinătate și că, până la sfârșit,
orișice ar fi de dânsul, și orișice ar fi de țara lui, el rămâne legat de creștinătate .
Și nu le ajunge unor anumiți oameni exemplul recent al regelui Ferdinand ,
pe care de atâtea ori l-am văzut cu lacrimile pe obraz, biruit militărește , întreg în suflet ,
spunând : <Până la sfârșit eu sunt legat de cauza în serviciul căreia ,

fiindcă este **cauza cea dreaptă** , m-am pus. >(**aplauze puternice**)

" **Ce înseamnă improvizările acestea de fiecare clipă ?**

" **Deci ați făcut bine că ați spus că nu cunoașteți altă politică în România decât aceea ce s-a făcut până acum.**

[**Titulescu**]

[LD : Nu-l agreea prea tare lorga pe Titulescu . Mie mi se pare chiar că unele critici pe care i le aduce , sunt justificate . Cu atât mai mult cu cât nu înțeleg de ce **Victor Antonescu** - a cărui activitate la tratatele de pace din 1919 m-a impresionat - nu ar fi fost un ministru cel puțin la fel de bun]

" **Însă cred că ați făcut o greșeală** atunci când, sub anumite presiuni, care nu se discută, și pe care nu eu le voi discuta, ați admis că un guvern poate face o politică externă și **cu cineva care nu-i aparține.** Aceasta nu se poate în chip normal, oricare ar fi valoarea omului, oricare ar fi legăturile lui, pe care eu le recunosc foarte prețioase , legături minunate , pe care acest om , chiar când nu este la guvern, **nu va săvârși nici o dată greșala de a le rupe țării sale .**

" În orice situație, noi trebuie să aducem țării tot ceea ce putem, și tot ceea ce avem, și **să nu le drămuluim după faptul că guvernăm sau nu guvernăm, să nu spunem : < Vă retrag capitalul meu >** , fiindcă nimeni n-are un capital pe care să-l poată retrage , când este vorba de interesele țării sale " (**aplauze prelungite**)

" Nimeni nu trebuie să considere pe un om sub acest raport și să vină , aici sau aiurea, să ne spună : **< ați făcut o greșeală și iată ați pierdut atât ! >**

" Dar eu am o părere în ce privește felul de a se face politica externă a țării , și părerea mea este în legătură cu ce am apucat în zilele vechi ale mele , cu ce am văzut aici și în străinătate , cu ce am citit pe paginile istoriei .

" **Lucrurile cele mai mari în materie de politică externă , se fac fără discursuri răsunătoare , se fac fără angajamente personale, care pot să ajungă periculoase, și fără nici o grijă de eshibiționism personal .** Cu cât o politică este mai tăcută , este mai tare ; și cu cât ea cuprinde mai multe jerfe, cu atât politica aceea este mai bună.

[**Mussolini**]

" O anume greșeală făcută de un anume om de Stat , de înviatorul unei țări, care i-a dat o împărăție și care a ridicat așa de sus coroana Italiei , greșeală făcută de dânsul acum câteva zile, **arată că nu este bine , atunci când se fixează liniile de politică externă,**

să se vadă omul cu amintirile lui, cu simpatiile lui și cu antipatiile lui. Acelea să le țină pentru dânsul , iar fiecare cuvânt rostit în materie de politică externă , trebuie , dacă se poate , **să aducă un prieten , fără a retrage pe un altul, fără a face din prietenul pe care îl aveai un supărat , dacă are măsură , sau un dușman , dacă îi lipsește această măsură.**

" **Purtat prin toate gazetele , prea s-a strigat în toate întrunirile , prea s-au răspândit toate calificativele asupra acelora care dispăceau ,** cui avea [**Titulescu**] în acel moment grija exclusivă , nesupusă guvernului , a politicii României.

[**URSS**]

Prea s-au strâns anumite mâini, pe care e bine că le avem în mâinile noastre , dar **nu este nevoie să ne sărutăm de nu știu de câte ori pe zi, în necazul altora .** Știți la ce alianță mă gândesc .

Eu nu cuget s-o zguduim ; este foarte folositoare, mai ales bine observată , fiindcă , în ce privește viața internă , sunt prietenii mai sigure , **cu un jandarm la dreapta , cu unul la stânga, cu unul în față și cu unul în spate ,** dar , încolo, sentimentele să fie fără îndoială cele mai călduroase.

" **Nu mă gândesc să zguduim anumite alianțe , într-o anumită direcție , și nu voi săvârși actul de ipocrizie de a striga , în același timp :**

< Trăiască Rusia Sovietică ! > și < Jos Kominternul ! >

fiindcă nu sunt capabil să fac deosebiri prea netede în aceste domenii .

Firește, **sunt mari diplomați pe care le știu, dar eu, ca istoric, nu le găsec.**

Dar nu este nevoie , când anumite împrejurări impun o alianță ,
nu este nevoie să salți la hotar , spunând că orice primejdie a dispărut ,
și că de acum înainte vom fi , în toate împrejurările ,
alături de cine , poate , în altă formă ,
n-a fost nici o dată alături de noi , ci tocmai contrariul .

" Sunt îmbrățișări care nu sunt necesare , fiindcă iubirea este așa de veche
încât nimeni nu se mai poate gândi la o nouă democrație . "

[Minoritățile]

"Sunt îmbrățișări foarte periculoase , fiindcă pot ajunge din cale afară de strânse,
deși formăm , în momentul de față , una din țările cele mai respectabile,
cu un admirabil popor , și de minorități de care , în general , trebuie să fim mulțumiți

- și eu am spus într-o conferință publică :

**dacă s-ar face de minorități , ceea ce am făcut noi față de statele de care atârnau
românii iridenți , nu știu ce ar fi.**

" Impunem prin numărul nostru , prin dreptul nostru , minorităților ,
așa încât minoritățile , în unele domenii , pot să colaboreze chiar cu noi .
Se vorbește acum de o întrunire a elementului german de la noi , care s-ar ține la Timișoara ,
și în care s-ar manifesta că oamenii se găsesc mult mai mulțumiți sub cărmuirea tuturor
toleranțelor , mergând mai sus de atât : la recunoașterea tuturor drepturilor
și la cultivarea simpatiiilor meritate , că ei se simt mai bine așa ,
decât cu întoarcerea unui regim care ar însemna și o imposibilitate materială
și o pată de rușine , pentru conștiința lumii civilizate de astăzi " (aplauze)

[Victor Antonescu]

" Vă mai pot spune că , de când d-l Victor Antonescu a venit la Ministerul de Externe ,
foarte multe din critice care se puteau face acestui minister , au căzut .

[aluziv... Titulescu]

Sunt oameni care au noroc în viață , pe care îi cocolește oricine .
Nu se poate atinge cineva de ei . Este o forță misterioasă care îi înconjoară ;
Când se strâmbă , se zice : < ce zâmbet plăcut ! > ,
când amenință , se zice : < ce mână prietenească ! >
când se face chiar o prostie , se zice : < ce element genial a intervenit
la conducerea României ! >

" Dar sunt oameni care n-au noroc . Eu l-am cunoscut la Paris pe dl Victor Antonescu .
Dvs , care nu erați acolo , nu vă dați seama de însemnătatea legăturilor
pe care acest om modest , acest patriot călduros , le -a avut acolo .

Eu mi-am putut da seama de felul cum s-au apărat interesele României
în momentul când , fără legăturile d-lui Victor Antonescu ,

nu ajungeam unde am ajuns , și am spus-o totdeauna ,
când era o campanie de presă împotriva d-sale , campanie de presă din acelea pe care
le vedem venind cu violență extraordinară , apoi potolindu-se ,
așa încât cutare , care nu putea suferi un nume fără a-l caricatura ,
ajunge să se ridice la tribună ca să înalțe imnurile cele mai călduroase
celui care îi servea pentru glumele sale proaste .

Era o presă care se arunca asupra actualului ministru de Externe ,
asupra activității lui , pe care o socotea că nu este oportună .

" Însă împrejurările din timpul din urmă , ne arată că
nu este o prietenie , pe care d-sa să nu o fi ajutat
și nu este o dușmănie , pe care să nu fi căutat s-o slăbească .

Iar dacă este vorba să definim , sub acest regim ,

în care nu mai avem de a face cu o personalitate care face ce vrea ,
ci numai cu un ministru care ia răspunderea întreagă a politicii externe a României ,
dacă e vorba s-o definim , ea este așa :

"Avem hotare de apărat cu acei ce au de apărat aceleași hotare ,
avem de păstrat datoria de recunoștință acelor prin care am ajuns ,
pe lângă silințele noastre desperate și jertfele noastre fără nume , la acest hotar .

Cehoslovacia ...

De o parte este ceea ce numim noi **Mica Înțelegere** , și ceea ce înseamnă perfectă onoare a omului care stă în fruntea **Națiunii Cehoslovace** , **d-l Beneș**. (**aplauze prelungite**) care păstrează în viața politică , în rangul cel mai înalt, virtuțile pe care le dă ani de zile **practica zilnică a cugetării și practica neconținută pe care o dă o catedră**.

Îmi aduc aminte că însuși venerabilul **președinte Masaryk** ,

în momentul când soarta m-a adus să fiu președintele Consiliului României,

și când i- **am adresat o scrisoare** ca unuia pe care **l-am cunoscut** în timpul de restriște de la Iași, mi-a scris : < **Vezi d-le Iorga, tot e bine că au rămas câțiva profesori !** >

" **Ne sprijinim pe această Cehoslovacie** care se reazămă ea însăși pe **aceste două nume eminente , respectate , Masaryk și Beneș** " (**aplauze**)

Ungoslavia ...

" **Ne sprijinim pe tot ce Ungoslavia poate să-și aducă aminte că a suferit în momentele tragice ale istoriei sale**, arătându-i că **o națiune atât cât este amenințată , nu-și poate permite luxul măcar , al unei aparențe de politică dublă și o lovitură către noi , înseamnă o lovitură către ea**, și atunci când protestăm noi , trebuie să auzim, de o parte și de alta , **aceleași protestări iar dacă sunt interese deosebite** , pe care orice membru al acestei triple alianțe le poate avea, **este de rău gust să se vorbească , într-un discurs public , de ceea ce ne desparte , în momentul când se impune , mai mult ca oricând, ceea ce ne unește** " (**aplauze prelungite**)

Franța

[LD : ca istoric și ca martor-actor al epocii trăite la cumpăna veacurilor , era firească iubirea necondiționată față de Franța. Oare Iorga realiza că venise o altă vreme ?]

" **Legătura cu Franța nu este cu un guvern .Legătura este cu poporul francez** , ale cărui virtuți s-au format timp de atâtea secole,

încât nu câteva luni de zile de eventuale greșeli în politica internă, le pot desființa .

(**aplauze**) " **Noi avem a face** cu acea **armată franceză** , care va fi reprezentată peste câteva zile aici de unul dintre șefii săi cei mai mari , **noi avem a face** cu **gândirea sănătoasă** a poporului francez , **noi avem a face** cu **grija intereselor adânci** ale poporului francez ;

restul sunt fenomene de suprafață, care privesc Franța .

Nu că aici în țară unul este alb și vede numai roșu în Franța ,

după cum nu , când aici cineva este roșu ,

trebuie să se îndrepte furios oriunde va năzări în viitor ceva alb.

Față de alte națiuni , ni se impune . **dacă vrem să fim respectați, respect și bună cuviință** ."

Germania

[LD : multă, multă cuminenție la Iorga ! De fapt , ea denotă o imensă îngrijorare , și iluzia că , bunele maniere puteau fi un scut de apărare pentru țara sa.]

" **Orice națiune** care a știut să se ridice cum s-a ridicat **Germania** din nenorocirea pe care și-a făcut-o singură , **la starea în care a ajuns, constituie un factor important în viața lumii** .

Prin urmare , **nu este permis să ofensăm un popor mândru de înfăptuirile sale , care nu se pot tăgădui** ."

Italia

[LD : atenție la naivitatea lui Iorga ! Pornit pe panta "împăcării" cu toată lumea, dar , mai ales, cu feblețea lui pentru Italia, Iorga speră la "îmblânziri " care se vor dovedi imposibile.]

" Pe de altă parte, **nimic nu ne poate smulge pe noi de la rasa noastră** , care este în adâncul instinctului nostru național ; **și nu pentru o vorbă nesocotită** (**aplauze**) **avem de rupt legături care durează de două mii de ani** (**aplauze**)

cu una din **cele mai nobile națiuni ale lumii** , nația care ,

vă asigur în conștiința mea de om onest,

poate totuși să asiste la tot felul de defilări militare în onoarea regentului Ungariei

și poate să găsească o mare înțelepciune din faptul că

s-a împiedicat Ungaria de a merge la Berlin .

Ungaria

Eu cred că mai bine este că Ungaria a mers la Roma. Și nu vreau să ofensez Ungaria. Înțeleg durerea ei și iluziile pe care le naște și le îngăduim.

Este o generație care nu-și poate smulge din amintire ceea ce a fost .

Trebuie să fim oameni , înainte de toate , și să ne gândim că sunt atâția unguri la noi, al căror sentiment nu trebuie să fie ofensat într-un anumit moment

" Da, cum am spus, este mai bine să mergă ungurii la Roma decât la Berlin,

căci, atunci când cineva se găsește într-o stare de spirit anormală ,

cum este desigur la Budapesta , trebuie să fim mai bucuroși

să-i vedem că se duc în locul unde pot fi mai bine păziți.

" Eu vă asigur că mai bine pot fi păzite anumite apetituri la Roma,

care este a d-lui Mussolini, cap de guvern,

dar și a unui om de nesfârșită răbdare , de nobilă concepțiune, de cavalerism admirabil,

care se cheamă Victor Emanuel al III-lea, care a vorbit cum ați văzut ,

fără nici o jignire sau amenințare față de noi, dorind pacea și viitorul mai bun al tuturor

popoarelor , fără a trezi din nou fantoma roșie a unui război distrugător de civilizație "

(aplauze puternice)

Iar dacă vrea cineva să discute asupra hotarelor noastre ,

cu imposibilitatea de a le atinge, putem să-i permitem această distracție

Fiecare se distrează cum vrea. Unul împuşcă în lună și noi îi putem permite să împuşte în

lună dacă vrea și dacă socoate că poate să-i cadă un vânat împuşcat în lună,

n-are decât să se hrănească sănătos cu dânsul . "

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Concluzie : politica externă

[LD : Iorga este un personaj patetic , al istoriei noastre .Și-a făcut datoria în cele mai tragice împrejurări și dacă, în evaluările sale , nu a fost un vizionar , nu el era de vină , ci veacul nebun în care i-a fost dat să trăiască .]

" Aceasta este , cred, politica României, care nu se smulge de la nici o datorie,

nu calcă nici un angajament , nu slăbește nimic din onoarea ei,

nu caută nimănui buclucuri, dar care este în stare să impună ,

cu vârful baionetei , oricui, respectul ei " (aplauze prelungite)

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Partidul - Programul - Partizanii ▣ Inutilitatea partidelor politice ▣ Guvern de concentrare

[LD : inutilitatea partidelor politice . Nu era ceva nou la Iorga .Cu același gând acceptase guvernarea în 1931. Și de data asta , a pornit cu acest gând expunerea sa .]

" Și acum după ce am isprăvit aceste considerațiuni , pe care bunăvoința dvs le-a făcut mai lungi decât doream, vin la concluzia pe care v-am făgăduit-o de la început ,

zicând că poate o întrevedeți. Din ceea ce am spus se vede

că **programul** , cu toată bunăvoința, **rămâne fără urmări.**

că **făgădueli** nu este bine să se facă **fiindcă așa este vremea , de se pot evapora pe drum ;**

că **partidul** nu mai este **ce a fost odinioară ;**

că **orice se începe în numele partidului** , trezește în societatea însăși foarte puțină

dispoziție în a te urma , iar cu cât se vede mai puțin partidul,

cu atât milioanele de oameni se grupează în jurul d-tale.

" Vechea concepție de la 1870, 1880, 1890, concepția aceasta

că este bine să înscrii câți mai mulți oameni în partidul d-tale ,

nu a fost nici o dată întemeiată , iar astăzi este și ridicolă și rău făcătoare .

[Amintiri...

" Îmi aduc aminte de o conversație cu Ion Brătianu , pentru care multă vreme

am avut cele mai bune sentimente , și au fost și timpuri când am mers pe aceeași linie ;

ținteam cu el și cu Vintilă Brătianu - pe actualul șef al partidului dvs l-am cunoscut mai puțin -

ținteam către aceeași creare a României Noi.

" Am avut foarte adeseori pe tinerii liberali colaboratori la foile mele ,

iar pe **Vintilă Brătianu** l-am avut și **martor într-un duel** și mă văd și acum străbătând **Bucureștiul cu el în coada saniei**, fiindcă așa îi plăcea lui să stea în coada saniei, și am coborât și eu la **Independența**, foaia scrisă în franceză a partidului dvs.

" Dar ziceam , îmi aduc aminte de **o conversație cu Ion Brătianu** , care apoi a ajuns pe o altă linie pe care nu-l puteam urma, conversație în care îi spuneam : **< ce greșeală faci urmărind o politică electorală , căutând să introduci cât mai mulți oameni în partidul d-tale . >**

" Partizanii sunt în cea mai mare parte un bucluc. Nu te lasă în pace. Când ești în opoziție, fac sau nu fac ceva, dar când ești la guvern , fiecare pretinde partea sa și nu mai poți numi pe nimeni altul , fiindcă fiecare aduce în cumpănă ceea ce pretinde că a făcut pentru partid.

Când am fost la guvern, au venit la mine oameni care își aduseseră aminte că acum 30 de ani îmi făcuseră nu știu ce îndatorire , într-un domeniu fără nici un fel de însemnătate , și aceasta însemna că trebuie să-l numesc.

" Este apoi masa cea mare a alegătorilor , care votează pentru un partid , după cum țara cere guvernarea unui partid sau altul.

" În Anglia, se vota pentru **Whigs** și pentru **Tories** , după cum Anglia avea nevoie de un guvern al liberalilor sau avea nevoie de un guvern al conservatorilor

" **La Fontenay - aux- Roses** , unde este școala pe care o conduc eu, în unele timpuri au fost comuniști care au votat pentru **dreapta** .

Credeți dvs că **voturile pentru dreapta** de acum sunt numai **ale oamenilor de dreapta** ? Dar sunt o mulțime de **oameni de stânga** , care își mușcă mâinile fiindcă **au votat cu stânga**, care este așa cum o vedem în momentul de față.

" Prin urmare , i-am spus lui **Ion Brătianu** : dacă ar avea vreo importanță înscrierile la club, **dacă** toată lumea trebuie să se înscrie într-un club sau altul, **atunci nu mai este nevoie de alegeri** ; vine toată lumea cu lista membrilor, se compară listele la oaltă , se vede care are mai mulți , iar acela **se poartă la guvern**.

" **Dar s-a învederat în guvernarea dvs inutilitatea partidului** , când este vorba de a face bine.

Partidul poate să fie uneori un sprijin ; foarte deseori este o povară.

Sunt cazuri când **partidul te poate compromite** , când **îți poate impune lucruri pe care nu le vrei**, și **lucrurile acelea trebuie să le îngădui**.

Eu cunosc un martir al unui minister , care suferă mai mult decât ceilalți de **cerințele cluburilor din provincie** , care , peste conștiința lui,

îl silesc să facă anumite lucruri. Nu mă uit la nimeni ca să nu descoperiți din privirea mea care este omul la care mă gândesc.

Și să nu vă sperie nici așa- zisele partide din stradă.

Partidele acelea din stradă înseamnă,

d-lor, căciula pe față pentru unul , și căciula pe dos pentru altul ,

cojocul cu blana pe înlăuntru pentru **partidul din stânga**

și cojocul cu blana în afară , **pentru partidul din dreapta** .

Nu ! Binele astăzi , în orișice lume, în orișice societate ,

se face prin oameni prin **oameni muncitori și prin oameni de treabă**

și , **dacă** este vorba să sprijini o societate de oameni de muncă și oameni de treabă,

atunci **nu mai trecem prin tot felul de comotii la schimbarea guvernului**,

nu mai este schimbarea , o revoluție, **ci este o nouă grupare a forțelor** ,

care pot lucra și mai departe pentru binele țării.

" **Eu aștept de la înțelepciunea lui Carol al II-lea această hotărâre :**

strângerea împreună, pe baza nu a unui program ,

ci a unui număr de puncte de înfăptuit imediat ,

a tuturor oamenilor care reprezintă o valoare în această țară.

" Dar , înainte de aceasta , **să se ducă să-și ardă programele și steagurile ! "**

(**aplauze prelungite**) [**LD : ce zici de aplauzele astea într-un parlament al partidelor , când li se anunță condamnarea la arderea pe rug ?!**]

2.) **M. Manoiilescu** (Liga Național-Corporatistă) , discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'36

(DAD, MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, pag. 87- 94)

[LD :Ședința este condusă de vicepreșed. C. Alimănișteanu .

Manoiilescu vorbește la ora 6 seara, în fața unui Senat obosit , după cuvântarea lui Iorga
Întregul discurs este construit ca o **pledoarie- avertisment** pentru **Senat**
- dar mai ales **Carol al II-lea** - ca să se țină seama de **generația tânără, de "elită"** ,
"neliniștită" , **"naționalistă"** privind opțiunile, dezideratele, forța și dreptul
de a decide soarta României prezente și viitoare.

[-----]

" D-le președinte, d-lor senatori, jocul întâmplării m-a pus din nou la **o grea încercare**
Sunt obligat să vorbesc la ora 6 și jumătate, în fața unui Senat obosit și - culmea nenorocului ! -
să vorbesc după d- l profesor Iorga.

Generația "războiului " ...

" Acest sacrificiu vrea parcă să **simbolizeze sacrificiul** la care a fost condamnată
de multă vreme **generația întreagă** a acelor care **suntem sau ne putem considera**
drept **elevi, din preajma războiului, ai d-lui profesor Iorga.**

"Fiecare generație își are drepturile ei.

Numai generația noastră nu și le-a avut pe ale sale.

Ea a fost strivită de marea personalitate a d-lui profesor Iorga .

Ea nu a reușit să se afirme nici printr-o mare individualitate și nici printr-o credință ,
care **să o deosebească hotărît de înaintașii săi.**

" În chip **paradoxal**, s-ar putea spune că **generația noastră nu a existat nici o dată.**

[-----]

" **Noi, elevii de re vremuri ai d-lui prof. Iorga, ne putem numi generația facerii ,**
Inspirându-ne în acest nume din **titlul frumos** pe care regetatul **Eugen Goga**

l-a dat unui roman al său "**Cartea Facerii**" [-----]

"Dar după noi ? **După noi vine o altă generație , aceea a elevilor noștri ,**
d-le profesor Iorga. Ea vrea să fie generația prefacerii .

Ea vrea să scrie o nouă carte , aceea a prefacerii .

Ori, **această generație se deosebește și de noi** și - vai ! - **și de dvs , dle prof. Iorga .**

Ea se înstrăinează și se depărtează de înaintași și își afirmă drepturile sale .

Tinerii de astăzi **au visurile lor , au idealurile lor , au concepțiile lor despre viață,**
au nebuniile lor , și-și reclamă chiar și dreptul la inconsecvențele lor.

- **D- l prof. Nicolae Iorga :** " **Atunci este generația desfacerii "**

- **DI. prof. Manoiilescu :** **Eu nu cred acest lucru, dle profesor , și de aceea îmi îngădui**
să mă opresc puțin asupra acestui punct , care **are foarte mare legătură cu Mesajul**
Deosebirea cea mare între generația noastră , a celor care am făcut războiul,
și **această generație tânără**, este întâiu, în **atitudinea față de soartă.**

[-----]

M. Manoiilescu- N. Iorga / 27 nov.'36

▣ **Ministrul de Interne Inculeț** ▣ **Relaxarea represiunii .**

" **DI profesor Iorga** îi aduce acestui guvern **o învinuire**

din ceea ce **alți români** îi fac **un merit : lipsa de energie.**

Mi se pare că **politica urmată de guvernul liberal** , și în special **ministrul de Interne,**
de doi ani încoace, a fost **o politică de înțelepciune și de prudență .**

În special actualului vicepreședinte al Consiliului și ministru de Interne ,

în concediu - **d. Inculeț** - i se cuvin **anumite recunoașteri** , pentru că ,

dacă este vorba de represiune , apoi represiune poate face orice nătâng.

- **prof.N.lorga** : **Credeți dvs. Au fost nătângi atâția și n-au putut-o face .**
Dar eu n-am cerut represiune. Vă înșelați. Am cerut o astfel de administrație ,
încât anumite scene să nu se poată produce.
 Fiindcă represiunile înseamnă că ai lăsat să meargă o mișcare până la un moment ,
 și pe urmă te năpustești asupra ei ; o administrație înțeleaptă face așa
 ca **aceste demonstrații să nu se poată produce .**
 Vedeți, una este să împiedici cu violență , și altceva să **previi cu prudență .**
Să nu faceți din mine adversarul partizanilor care au dorința de a se îmbrăca
în uniformă .Sunt mijloace pe care le-am întrebuințat și eu ,
dar care n-au îngăduit pe vremea mea, **să se petreacă astfel de lucruri.**
- **prof.Manoilescu** : Recunosc că **ceea ce spuneți acum ,**
nuanțează ceea ce ați afirmat adineaori.
- **lorga** : **Aveți aerul că mă desemnați vindectei .Veți veni să mă apărați !**
- **prof.Manoilescu** : **Nu va fi nevoie , căci cred că nu s-a născut în Tara Românească**
un om așa de rău , încât , chiar într-o clipă de nebunie , să se poată îndrepta
cu un ochi dușmănos , față de d-l profesor lorga . "

[-----]

M.Manoilescu / 27 nov.'36

3.) Atentatul contra lui Tr.Bratu, / Declarații, Senat, 2, mart..'37

(D.S., MO 36 - 37 , sed. de marți,miercuri, 2 și 3 mart '37)

prof.C.Stoicescu **prof.I.Botez** **prof.Dragomir Hurmuzescu**
 prof.dr.**C.Angelescu** (ministr. Ed.Naț), prof.**Al.Lapedatu** (președ.Senat)
prof.N.lorga **prof. DRloanișescu** **prof.ACCuza**

-----Doc.integral - fișier **Scoală, Presă, Cultură V**

[LD : au cuvântul **rectorii, profesorii universitari**. Cuvântul lor cântărește greu , în balanță.
Solidaritatea lor cu Traian Bratu , absolut justificată .
Indignarea lor față de actul scelerat perfect legitimă.
Politica pătrunsese profund în universități, și printre cadrele didactice .
 Fiecare milita pentru partidul și cauza îmbrățișată .
Înțelegerea față de tânăra generație, față de studenți , era ea pe măsură ?
 Cunosc ei **cauzele profunde și amploarea** stării de spirit care domnea în universități ?]

prof.N.lorga (p.1902) / 2 mart.'37 ▣ **Responsabilități morale : îngăduință și ațâțare**

[LD : lorga este lorga. Ce să comentez ? Cuvânt cu cuvânt **adevărat , apăsător , direct** .
 Dar până și dintr-un asemenea episod nenorocit , el își extrage **doza de otravă contra**
partidelor , ca instituții, mutând accentul pe tărâmul indefinibil al moralei .]

" **Nu eram aici când s-a semnalat odiosul atentat de la Iași** .

Am aflat că **reprezentanții tuturor partidelor au luat cuvântul ,**
 pentru ca **să-și arate scârba față de aceea ce s-a întâmplat acolo.**

" **Eu n-am de reprezentat un partid, într-o chestiune care nu este de partid,**
ci interesează viața morală și rânduiala țării , și ar fi bine ca fiecare , în tot ceea ce facem,
 să ne gândim la **viața morală a țării și la această rânduială.**

" **Nesocotirii și criminalii care au făcut ceea ce au făcut la Iași,**
 și **n-au avut nici curajul să se predea poliției** , prin urmare **au fost mișei, Iași,**
 aceștia sunt produsul unei stări de spirit ,

și în stare aceasta de spirit **sunt multe responsabilități :**

sunt responsabilități de îngăduință și responsabilități de ațâțare .

"Este foarte ușor ca pe un criminal să-l trimiți la închisoare ,

dar **este trist că nu poți să pui mâna pe autorii morali, care sunt mulți."**

(aplauze prelungite)

prof.N.lorga / 2 mart.'37

▣ Partide violente, instigatoare la război civil ▣ Canaliile din umbră

" Nimeni nu crede că ar trebui să se împiedice activitatea legală a partidelor

care se succedă la putere cu forțe împrăștiate , și fiecare aduce țării ceea ce poate ;

dar de o bucată de vreme, în activitatea a **trei sferturi din partide,**

s-au introdus metode de război civil, care au dus acolo. (aplauze)

" Prin urmare , **dacă avem de a face cu 3 criminali,**

avem de a face - scutiți cu dibăcie , fiindcă oamenii aceștia cunosc cum să se pună la adăpost - cu **un număr de canalii** , pe care **conștiința acestei țări să-i pedepsească** în lipsa unor mijloace judecătorești de a-i trimite alături

cu aceia a căror mână au înarmat-o " (aplauze unanime, prelungite)

" Cine este om cu conștiință și cu simț de răspundere **să înțeleagă că vechia politică se putea face prin anumite mijloace** ,

fiindcă **nu exista materialul inflamabil** care este acum,

și **nu exista un îndemn din străinătate** , care, fiindcă **a dus acolo la biruință,**

în anumite împrejurări, **se crede că la poporul acesta cuminte** , în fond,

poate să ducă tot la biruință.

Să ne modificăm mijloacele de luptă politică ! " (aplauze unanime , puternice)

" Și împotriva acelor cari prin ziare - **ziare a căror citire este o scârbă și o groază** - prin ziare și prin cuvântări de întrunire publică , **aduc un tineret neexperimentat și nesocotit în situațiunea de a deveni ucigași și călăi** ,

împotriva acelor trebuie să se ridice orice om cu iubire de această țară,

și orice om **care are respectul umanității**, care nu se exprimă în nici o formă mai frumoasă

decât libertatea gândului onest , **care nu trebuie să aducă după dânsul**

nici gloantele revolverului , nici înțepătura pumnalului "

(aplauze unanime , puternice , îndelung repetate)

////////////////////////////////////

N.lorga / 2 mart.'37

4.) Incident diplomatic : **ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin, 9 mart.'37**

(DAD , MO nr. 44 , șed. de marți , 9 mart.'37 , p. 2042 - 2048)

(D.S. , MO nr. 40 , șed.de marți , 9 mart.'37 , p. 2259 - 2270)

Cameră (dimineața) : a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;

b) **Armand Călinescu** (PNȚ) , c) **Gh.Brătianu** (PNL-2) ,d) **Gr.Iunian** (PRȚ) ,

e) **Oct .Goga** (PNC) , f) **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) - declarații , replici , polemici

Senat / dupăamiaza) : a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;

b) **Grigore Filipescu** (P.Conservator) , c) **DRloanițescu** (Fr.Românesc-Vaida) ,

d) **M.Manoilescu** (Liga .Corporatistă) , e) **ACCuza** (PNC) , f) **N.lorga (PND) - ;**

g.) **Vict.Antonescu** - concluzie finală . **Doc.integral , fișier Politică externă , VII**

[-----]

f.) **N.lorga** (PND)

▣ **Guvernul = apărătorul demnității naționale**

▣ **Suveranul - simbolul , arbitrul suveranității**

▣ **Ziua de 13 februarie '37 ▣ Atmosferă de război civil**

▣ **Regimul politic intern și extern al României**

▣ **Răspunsul diplomaților implicați**

▣ **Campaniile de calomnii și zvonuri**

▣ **Răspunsurile lui Tătărescu și Antonescu**

g.) **Vict.Antonescu** // - concluzii - 9 mart.'37

▣ **N.lorga : concluzii înțelepte , pertinente** ,

[-----]

f.) **N.lorga** (PND) / 9 mart.'37

[LD : 9 nov.2003 . **lorga după ACCuza ! Amicii din tinerețe , deveniți înțelepți senatori în 1937 . Amândoi vor muri în 1940 ,dar ce diferență de destin și posteritate !**

Asta așa ... ca filozofare ! Cât privește **structura gramaticală a frazei lui Iorga**, invit profesorii de limbă română să facă analiza și schema textelor lui. Eu am făcut câteva analize cu Val ,și sunt extraordinare
Nu voi schimba nici un cuvânt . **Să înțeleagă fiecare cece am înțeles și eu .**
Să extragă din acest discurs **propozițiile care conțin credințele lui Iorga.**
Eu încerc să le detectez și să le scriu cu **litere albastre .]**

N.Iorga / 9 mart.'37 ▣ **Guvernul = apărătorul demnității naționale** ▣ **Suveranul - simbolul , arbitrul suveranității**

[LD : Iorga calm , liniștit , nepătimaș , aparent modest , întrunind atâtea calități pe care chiar el le enumeră . Cred și simt că era ascultat . În acel loc , în acel moment .

Dar în afară ?! Dar el înțelegea generația tânără ?]

- **Iorga** : " Afară numai **dacă d-l ministru de externe este atât de obosit , încât modesta mea opinie i-ar putea fi indiferentă ...**
- **Vict.Antonescu** : Dle profesor , **vă ascult totdeauna cu dragoste, cu respect și cu interes.**
- **ACCuza** : Dle ministru, cred că **m-ați ascultat și pe mine cu același interes ! (ilaritate)**
- **Iorga** : "Dle președinte, d-lor senatori, să-mi fie îngăduit să spun câteva **cuvinte de bun simț**, de **amintire adevărată** și **de prevedere** în care , în rândul întâi , intră **acel bun simț , pe care îl mai reprezentăm câțiva** , poate și **din cauza locului de unde venim** , poate și din cauza **experienței noastre** , poate și **din cauza studiilor noastre** , poate și **din cauza impresiunii** pe care ne-o fac **anumite împrejurări din jurul nostru, pe care nu le-am dorit** , cum au fost acele încercări pe care vom căuta să le îndreptăm , și **cred că lucrurile o să meargă bine.**

" Dar nu am nici cea mai mică intențiune **să dau lecții cuiva**, și **sunt foarte convins** că **eu nu am misiunea de a apăra demnitatea României .** Eu cred că **demnitatea României o apără guvernul care este** , iar **dacă Suveranul** își dă seama că **această demnitate nu este bine apărată , atunci trebuie să vină altcineva ca să o apere.**

"**Fiindcă , dacă vom avea toți grija demnității României, nu ne înțelegem** totdeauna , și , prin urmare , **nu se știe totdeauna unde se găsește grija acestei demnități. "**

N.Iorga (PND) / 9 mart.'37

▣ **Ziua de 13 februarie '37** ▣ **Atmosferă de război civil**

" ... **ziua de 13 februarie** , care a provocat oarecari îngrijorări , îngrijorări cari sunt înlăturate astăzi spre bucuria tuturor , în cea mai mare parte .

Era atunci o stare de spirit , o atmosferă .

Se crede de obicei că **oamenii sunt aceeași** de pe o zi pe alta . **Cu desăvârșire fals.**

Toți suntem la dispoziția unor curente , pe care le cunoaștem mai deplin

și pe care le stăpânim așa cum sunt mijloacele noastre .

Atmosfera de atunci , era alta decât atmosfera de astzi.

Atmosfera de atunci **miroase a pregătire de război civil .**

Prin anume măsuri care s-au luat **și prin întoarcerea la bunul simț al unor oameni ,**

care credeau că pre ușor se poate lua Țara Românească ,

numai întinzând mâna - oameni de la noi - **s-a ajuns la o stare de spirit mai bună .**

[-----] **Am impresia că , în momentul de față , atmosfera este mult mai clară**

și că **anumite momente au trecut** . N-aș putea zice că nu s-ar mai putea întoarce nici odată .

Aceasta atârnă de **cine va guverna**, și atârnă de **opera de transformare internă** , la care sunt supuse toate spiritele .

Nu-și închipuie cineva **cât se cumințesc Români într-o lună ! (ilaritate)**

N.Iorga (PND) / 9 mart.'37

▣ **Regimul politic intern și extern al României**

" De atunci , în afară de ședința de aici , când a vorbir **dl Filipescu și reprezentanții altor partide**, când **dl președinte al Consiliului** , cu temperamentul său,

a trebuit să spună ceea ce un președinte de Consiliu trebuia să spună :

că va ști să apere interesele permanente ale țării,

de atunci **s-a petrecut încă un lucru** : afirmarea , pe care **nimeni nu a îndrăznit a o tăgădui** , chiar dacă aiurea se vorbește altfel, înaintea altui public, sau **prin articole** de gazetă , sau **în conversații** , pe care nu le putem auzi , căci sunt cu ușile închise , **nimeni n-a îndrăznit să se împotrivescă acestei afirmări** ,

că România are o politică externă , pe care nu o schimbă ,

O supraveghează , o corectează , pe prieteni îi înștiințează de oarecari alunecări , **și prietenii**, dacă țin la alianța noastră , **revin** la ceea ce trebuia să fie și înainte de această înștiințare .

" Prin urmare , **s-a spus că noi avem alianțele noastre . Nu le schimbăm cu alte alianțe .**

Și în această ședință s-a mai afirmat încă un lucru ,

că în lumea aceasta, care este acum **împărțită după două ideologii** ,

după **ideologia democratică** , aluncând în unele locuri spre **Sovietism**, și ,

după **ideologia fascistă** , care poate să meargă **până la o tiranie**,

pe care **eu o declarăm cea mai mare dușmană a civilizației umane** ,

fiindcă împotriva anarhiei , se produce **reacțiunea imediat** ,

dar împotriva tiraniei , este foarte greu de sub călcâiul celui ce **și-a așezat cizma**

pe creștetul oamenilor , să se jungă **la același răspuns imediat**

și prin urmare , **la aceeași acțiune salvatoare** ,

s-a afirmat , în aprobarea dvs , a tuturoră , **că noi suntem**

și împotriva revoluției sovietice

și împotriva atentatului la libertate , care ar însemna un guvern altul decât

guvernul sprijinit pe Constituția noastră,

și pe așezămintele moștenite de atâtea generații de înaintași de ai noștri ." (aplauze)

N.Iorga (PND) / 9 mart.'37

▫ **Răspunsul diplomaților implicați**

" Și pe urmă , **dl președinte** al Consiliului și **dl ministru** al Afacerilor Străine ,

au întrebat , **ceea ce era natural** ,

și ceea ce **s-a spus aici** , **era rezultatul unor cercetări** ,

iar cercetările acestea s-au făcut cu o oarecare grijă de împăcare ,

de care trebuie să ne bucurăm .

" **S-a ajuns la acest rezultat** , că **ni s-a declarat formal**

- **și nu avem dreptul să punem la îndoială aceste afirmații** -

că **nimeni nu a vrut să încerce a ne impune** ceea ce nu poate să plece decât

de la **conștiința intereselor noastre și de la dreptul de a dispune noi înșine**

de soarta noastră , în toate legăturile care o asigură .

Aceasta ni s-a spus . [-----] **Ni s-a spus că diplomații** de care e vorba **n-au fost la gară** ,

n-au figurat în cortegiu , **n-au purtat uniforme** . [-----] **Ni s-a spus**

că **au cerut asigurări că nu se va ține nici un discurs** , că **au mers la biserică** ,

numai **ca la o cermonie pioasă** , și **cred că , din punct de vedere uman** ,

nu este un păcat care se poate imputa unui om că s-a dus ca să verse o lacrimă la

mormântul cui s-a sacrificat pentru o idee (aplauze) .

Aceasta este ceea ce **ni s-a spus de către ministrul de externe** "

N.Iorga (PND) / 9 mart.'37

▫ **Campaniile de calomnii și zvonuri**

" **Sunt oameni** de la noi , din lumea politică sau din lumea ziarelor ,

sunt și **oameni cari nu sunt de la noi** și cari **au profitat de discuțiunile** care s-au făcut aici ,

pentru a crea o atmosferă care , din fericire , **nu prea a prins în Germania** ,

dar **a prins mai mult în Italia** .

" **Și-a închipuit cineva** că **ceea ce s-a vorbit aici** ,

pentru a afirma această independență a politicii noastre externe

și această dorință ca să ne lase toată lumea în pace

și cu sfaturi și cu îndemnuri , și cu făgădueli,
s-ar putea preface în cine știe ce campanie violentă ,
în care până și discursul meu , așa de măsurat ,
a fost arătat ca fiind îndreptat împotriva Germaniei și Italiei .

" Cum am avut priilejul să spun astădată aici , Germania urmărește scopurile sale.

Dar nimeni de la noi nu poate tăgădui folosul unei bune legături

**cu un așa de mare popor și cu un stat care a știut să se ridice așa de repede
din situația în care l-a aruncat un război pe care l-a voit și ale cărui păcare le-a tras !**

Nimeni nu a atacat Germania ca atare , **cum nu este îngăduit** , în primul rând ,
să atacăm pe aliații noștri și , al doilea , **să atacăm pe aceia care nu sunt aliații noștri** ,
de acum , dar **cu care trebuie să păstrăm relații bune** ,
pentru că aceasta **corespunde și cu fondul nostru sufletesc** însuși .

Dvs știți **ce s-a publicat** în ultimul timp în **presa italiană** , după **stiri care veneau evident de
aici** , și a căror origine trebuie găsită , s-a colportat o infamă minciună ,
pentru a strica legăturile firești cele mai prețioase
pe care le avem din veac în veac cu poporul italian .

Nimeni nu a atacat Italia . Se pot cerceta declarațiile tuturor .

Nu se va găsi un cuvânt de neprietenie față de această țară , de acest popor ,
de care suntem **legați prin toate fibrele ființei noastre morale** " (**aplauze puternice**)

N.lorga (PND) / 9 mart.'37

▀ **Răspunsurile lui Tătărașcu și Antonescu**

" [-----] au fost două manifestări ale ministerelor :

manifestația celui [**Tătărașcu, 16 febr.**] care a vorbit în ședința de la Camera
și manifestația , deosebită ca temperament , a **cuiva** [**Antonescu**]
care are grija afacerilor străine și care întrebuițează limbajul
care se impune întotdeauna , când se găsește cineva în fruntea ministerului
care îngrijește de **legăturile noastre cu străinătatea**.

" **Concluzia : Concluzia trebuie să fie aceasta : în momentul da față** ,
când **civilizația omenirii este în primejdie** , când **toți oamenii de bine întrebuițează**
toate **silințele** lor , toate **mijloacele** lor ca **să împiedice o ciocnire** ,
când **avem același patrimoniu** , toate popoarele , pentru a-l apăra ,
când **acest patrimoniu poate să fie distrus** , cum a fost distrus în momentul de față
în Spania , într-o rasă care **nu știu dacă se va mai ridica** vreodată
și , în orice caz , în ruine , care **nu știu dacă se vor mai putea reface**
și într-o stare de spirit **care nu va putea reveni** ,

primim orice declarație de bună cuviință

și , în orice caz , **de respect față de această țară bună și față de acest popor loial** ,
care **nu provoacă pe nimeni** și care , în schimb , firește , **nu înțelege a fi provocat** de nimeni ,
pentru **a merge tot pe drumul său natural** , pe care a pornit .

[-----]

" **Căutați ca anumite intigi să nu prindă**.

Să ne ocupăm de ale noastre dinăuntru , care cuprind astăzi **asa de grele probleme**.

Să rămânem legați de alianțele noastre , prin care **ni se garantează viitorul**.

Față de toată lumea să fim plini de acea precauțiune , dar și **de acea prietenie**

care să așeze România în rândul popoarelor

ce nu s-au lăsat turburate de curențele extreme ,

care înveninează omenirea astăzi ,

căci **urmăm acea linie dreaptă** prin care **acești oameni părăsiți de toată lumea** ,

așezați în mijlocul **celor mai mari primejdii** ,

au știut să se păstreze etnicește întregi și

să aștepte cu o răbdare de două mii de ani

ca să-și creeze **o patrie întreagă la care aveau dreptul** . "

(**Aplauze puternice, unanime, îndelung repetate**)

////////////////////////////////////

g.) **Vict. Antonescu** // - concluzii - 9 mart.'37 ▣ Același gând și scop în politica extern

▣ **Prim ministrul și ministrul de externe**

"Nu ia cuvântul în replică , decât spre a accentua că **cuvântarea plină de înțelepciune a d-lui prof. Iorga** , a adus **lumină întreagă asupra chestiunii** care de trei săptămâni se dezbate în România.

" Sunt fericit că **un om înțelept , un mare cărturar al țării dă deslegare acestei probleme : să ne păzim alianțele** cu sfințenie , pentru ca **cuvântul României să fie crezut și respectat .**

Aceasta d-le profesor , este **grija noastră de toate zilele** , ca **să nu provocăm vrăjmașii atunci când nu e locul să se provoace vrăjmașii** , și **înțeleapta cugetare a dlui profesor Iorga a dat concluziunile acestor dezbateri** , că **nu se poate face nici o deosebire între ceea ce a spus d-l președinte de Consiliu** , acum trei săptămâni , **și ceea ce facem noi astăzi** .[-----]

" Eu cred d-lor , că **adevărată concluzie** a acestor dezbateri **a formulat-o înalta înțelepciune a marelui nostru cărturar, dl profesor Iorga .**

Să fim deci mulțumiți , cu toții , **că am putut contribui la deslegarea în condițiuni bune și normale a acestui incident "**

////////////////////////////////////

Finis dezbaterea " incident diplomatic " / 13- febr.- 9 mart.'37

5.) **N. Iorga** (PND) la pr. de lege, **Înființarea Creditului Național Agricol** .11 mart.1937

(DS, MO 42, șed. din 11 mart.1937 , p. 2437)

[LD : când **Iorga se înfurie**, ca acum , **este magnific !**

Am o părere foarte asemănătoare despre țărani , despre țărani din Miorcani ...]

[**Conversiunea** ...

[**Țăranul** ...

[**Popularitatea electorală** ...

- **Christian Ciomac** (PNL) :[-----]

De aceea, guvernul , în prevederea lui , **a atăcat problema sub trei forme** , ca o trilogie , în trei verigi .În primul rând a fost **asanarea datoriilor agricole**.

prof. N. Iorga /

▣ **Conversiunea**

" **O mare nenorocire** , care a început sub mine , **dar fără nici un fel de socoteală**.

Toți țiganii, toți nevolnicii , toți înșelătorii au intrat în legea aceasta a datoriilor.

N-am făcut-o eu : mă scutur . Am și declarat , că **n-am nici o parte la această lege**.

Apoi, au venit alții și au adăugat **demeagogie peste demagogie**.

Ați omorât băncile .Mulți oameni de treabă **au dispărut ca factori în agricultură** , de pe urma **netrebnicilor care trăiau numai din împrumuturi**

Nu numai țărani , dar **oameni care n-au fost țărani nici o dată** , s-au băgat în conversiune și a ajuns **această lege una din rușinile cele mai mari**

ale vieții economice și financiare din orice fel de țară !

De unde a plecat și **de ce a mers așa** , nu zic nimic. Dar, oricine a văzut ,

că atunci **când eram la guvern** nici **n-am pus piciorul acolo unde se făcea târguiala** .

S-au făcut târgueli sub mine ; au continuat sub țărăniști , sub Vaida,

și apoi **ați venit dvs** , în legătură cu alegerile, **și ați fost foarte darnici cu punga altuia**.

" **Eu am fost pentru altceva** : eu am fost pentru **ajutorarea oamenilor, de la caz la caz**, judecând **omul**, iar **nu urmărind numai o clasă** .

prof. N. Iorga /

▣ **Țăranul**

" **Ce este țăranul ? Eu nu știu ce este țăranul**. Eu cunosc cutare țăran.

Cunosc un țăran care este un om înaintea căruia mă închin : el e **un sfânt și un martir**.

Cunosc pe alții, între care trebuia făcută o alegere .

Dar sunt țărani care au devenit niște canalii electorale și niște bețivi , care nu merită să fie ajutați deloc.

"Este o aristocrație țărănească pentru care trebuia legiferat , și o mulțime de țărani fără nici o socoteală , care nu trebuiau ajutați , fără discernământ.

Li s-au acoperit datoriile, ca să facă alte datorii pe urmă .

Așa este viața sprijinită numai pe exploatarea altuia .

[popularitatea electorală]

"Cum eu nu mă prezint la alegeri, spun lucrurile cum sunt . [-----]

Eu cu aceasta știu că mi-am pierdut popularitatea ,

dar , cât mi-a mai rămas , o dau cui vrea " (mare ilaritate)

Iorga / 11 mart.37

6.) ing.N.Miclescu (P.C.) - interpelare - 12 mart.1937

Necesitatea unor măsuri de gospodărire a drumurilor

N.Iorga (PND) , intervenții ; R.Franasovici - răspunsuri

(D.S. MO 43, șed. din 12 mart. 1937, p. 2455-2456)

Doc.integral - fișier P.Conservator II

[LD . 12 nov. 2003 . De ce mă pasionează pe mine dezbaterile parlamentare ?

Pentru că le consider veritabile **show-uri politice** ! Autentice **piese de teatru politic**, cu actori de calibrul .Spontane, vii, directe, uneori academice, alteori anecdotice .

Era , de altfel, "**specialitatea** " lui Iorga să le provoace]

Miclescu -Iorga - gral Popovici - Franasovici

▫ Bani ... înzestrarea armatei ...iluziile pacifiste

Ing.Miclescu -Iorga

▫ Spiritul criticist junimist : Scăderea prestigiului clasei conducătoare

Miclescu -Iorga - gral Popovici - Franasovici / 12 mart.'37

▫ Bani ... înzestrarea armatei ...iluziile pacifiste

- ing.Miclescu : Toată lumea a știut , de la război încoace, că **oștirea noastră este dezarmată ...**

- Iorga : Nu e !

- Miclescu : Era dezarmată .Așa că un război ar fi fost un dezastru pentru noi .

A știut țara întreagă , au știut toți miniștrii apărării naționale, a știut toată lumea,

și cu toate acestea **până acum doi ani nu s-a făcut nimic !**

- Iorga : Eu te-aș întrerupe dar nu vreau să te supăr .

D-le Miclescu, ce s-a spus ani de zile după război ?

S-a spus să-și mărginească toată lumea armamentul

și te trăgea la răspundere dacă te înarmai

- Franasovici : Aveți completă dreptate.

- Iorga : Pe vremea guvernării mele a trebuit să înșelăm Geneva , trecând pe grăniceri drept jandarmi .

Aceasta a fost cauza pentru care multe țări nu s-au înarmat ,

și nu poți spune d-ta că englezul nu este patriot , fiindcă **se înarmază acum.**

Se construiesc doar acum 150 de vase și sunt 3 orașe care nu fac altceva ,

decât lucrează pentru armată .

Englezul a crezut într-o ideologie ,pe care a impus-o lumii întregi,

și a văzut că Geneva nu poate folosi , că toți se pregătesc pentru război ,

că Italia se pregătește de război, Germania, la fel .

[-----]

▣ **Spiritul criticist junimist** ▣ **Scăderea prestigiului clasei conducătoare**

[LD : răbufnesc la Iorga resentimente trecute ..._La începutul intervenției lui Miclescu , avusese loc și următorul dialog :

- Miclescu : Dle Iorga, dacă ai fi fost dvs ministru de finanțe , se făcea așa, dar ministru de Finanțe era un om care voia să-și facă un partid....
- Iorga: ...Nu-l amesteca pe dl Argetoianu ; poate îl mai întâlnești în viața publică.
Fiecare are să-l aibă , la un moment dat , lângă dânsul " (mare ilaritate)

"Nu se poate crede, dle Miclescu, că noi am fost orbi, netrebnici , nepatrioți !

Tocmai d-ta vorbești ,care ești unul din cei mai vrednici patrioți și care ți-ai legat numele de cea mai frumoasă bătălie din război ?

Tocmai d-ta cu partea negativă , junimistă , pe care nu poți s-o învingi ?!

- **Franasovici** : Toată lumea a trăit această iluzie a păcii, dacă nu într-o pace eternă, dar desigur într-o pace de lungă durată, și ne-am înșelat !
- **Iorga** : De câte ori aud acest lucru, îmi apare cel mai caricatural junimist , dl Simion Mehedinți , care pufnește și critică toate ,
parcă dacă ar fi fost dl Simion Mehedinți și dl Țigara Samurcaș la guvern , schimbau cu desăvârșire soarta României !

" Nu, să nu ne facem nedreptate nouă .

Uitați-vă la Italia, d-le Miclescu ,pe care o cunosc atât de bine.

Timp de mai multe decenii , italienii nu au făcut altceva , decât să spună ceea ce spunem noi despre noi .

Și a trebuit să vină omul acesta de energie genială , dl Mussolini , ca să facă pe italieni a se respecta pe sine însuși.

" Mai ales astăzi , nu trebuie să criticăm clasa conducătoare ,

pentru că se ridică până și gunoiul din stradă și zice : < toți sunteți sunteți netrebnici ! > ;

Să vin eu cu tot ce am putut strânge din demagogia mea !

Să ne iubim cu toții și laolaltă ,și, cu experiența noastră , să facem ceea ce noi, izolați , nu putem face . "

[-----]

N.Miclescu -Iorga / 12 mart.'37

7.) Pr.de lege ptr. Prelungirea stării de asediu (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13 mart. '37

Aurelian Benteoiu(subsecretar de Stat, justiție) **I. Damian** (raportor)

a.) **Vasile-Rădulescu -Mehedinți** (PNT) b.) **Iosif Jumanca** (PSD)

c.) **DRIoanșescu** (Fr.Rom.) d.) **N.Iorga** (PND)

(D.S., MO 43, șed. de vineri, 12 mart.'37, p. 2466 - 2479)

Doc.integral - fișier Index legislativ.

d.) Nicolae Iorga (PD)

- ▣ **Ordinea publică - răspunderea guvernului**
- ▣ **Sfatul dat lui Duca : liniștirea țării cu orice preț !**
- ▣ **Pasivitatea organelor administrative**
- ▣ **Asasinarea lui Duca .**
- ▣ **Cenzura**
- ▣ **Starea de asediu**
- ▣ **Instanțele militare - instanțe incorruptibile**
- ▣ **Încredere desăvârșită în armată , în aplicarea legii**

[LD Readuc aici din fișierele anterioare declarații vechi]

C.Z.Codreanu , Interpelare , 6 apr.'32

(DAD, MO. 80, ședința din 6 apr.'32 .)

[LD:protestînd pentru **desființarea Gărzii de fier**
de către **guvernul Iorga -Argetoianu**]

Cum să fie desființată o organizație desființată deja ? !

Garda de Fier a fost desființată prin "actul de guvernămînt greșit și nedrept"

al lui **Ion Mihalache** la 1 ianuarie 1931.

pe motiv că **ar fi fost "anarhică și subversivă"**

N.Iorga : (DAD, MO 76, șed. din 2 aprilie '32)

**" Am dizolvat < Garda de fier> și aceia care au făcut tulburări ,
fac parte din Garda de fier. Voi cere universităților
să-i scoată pe gardiști și pe comuniști."**

Vasile Rădulescu -Mehedinți - Iorga / 12 mart.'37

Starea de asediu din mart.'33 [gouv.PNT]- Vaida]

" Reamintesc în mod cronologic că, atunci **când Partidul liberal a venit la putere ,
nu exista stare de asediu .**

**Este adevărat că , în 1933, în urma unor mișcări de la atelierele Căilor ferate ,
mișcări pe care le cunoaștem cu toții , s-a aplicat starea de asediu cu foarte mare timiditate .**

- **Iorga** : Când ?

- **VRM**: Legea stării de asediu **s-a aplicat în 1933, începând din martie, timp de 6 luni.**

- **Iorga** : Cine era la guvern ?

- **VRM** : **DI Vaida .**

[-----]

- **Iorga** : **Eu știu că pe vremea mea a fost dizolvată Garda de Fier.**

Ne-am judecat acolo, la Ministerul de Justiție , înaintea magistraților ,

și acolo s-a hotărît dizolvarea . Dacă nu exista, ce ați dizolvat ? Lămuriti .

- **VR-M** : **Guvernul Duca a dizolvat Garda de Fier printr-un act administrativ.**

- **Iorga** : **Era dizolvată de pe vremea mea !**

- **VR-M** : **În 1934, în aprilie, guvernul liberal a votat o lege ,**

așa zisă pentru apărarea Statului, prin care s-a dat dreptul guvernului să dizolve

**o organizație politică . Prin urmare, în nov.sau dec. 1933 , când s-a dizolvat acea grupare
politică, s-a făcut în afară de legile existente .**

- **Iorga** : **Eu am dizolvat-o! Căutați la Ministerul Justiției !**

**A fost o judecată în toată legea. Am fost împreună cu dl Argetoianu , când s-a discutat
dizolvarea acestei organizații și a " Cultului Patriei " Amândouă s-au dizolvat .**

- **VR-M** : **D-le prof, fapt este că la aprilie 1934, s-a votat legea pentru apărarea Statului ,
și prin art. 7 , s-a dat dreptul guvernului să dizolve.**

Eu nu-mi reamintesc ceea ce-mi spuneți dvs

Eu știu foarte bine că Garda de Fier a fost dizolvată de guvernul Duca și , în orice caz,

dizolvarea unei organizații politice , înainte de apr.1934,

nu a putut să fie decât un abuz.

Îmi reamintesc foarte bine că **această hotărîre a guvernului liberal, s-a luat într-o noapte ,
spre marea surprindere a tuturor juriștilor din România.**

**Tot atunci s-a făcut cunoscut comisiunii electorale , că nu mai poate să primească
declarațiunile de candidaturi din partea acestei grupări .**

- **prof.N.Iorga** : **Aveți dreptate ! Noi am dizolvat "Cultul Patriei "** [-----]

[-----]

- **VR-M** : Întreb pe dl ministru de justiție .

**a aplicat vreodată această dispozițiune care spune : < uniforma sau emblema
va fi imediat confiscată de către agenții forței publice > ?**

- **Iorga** : **Am asistat la discuțiune și am spus : nu o veți aplica ! și când mă duceam**

spre Vălenii de Munte, pe drum, îmi dau onorurile un număr de tineri

**îmbrăcați în cămăși albastre [cuziști] Legea se votase seara .Eu am făcut atunci cu mâna
, cum fac tuturor persoanelor a căror atitudine îmi displace .**

**De ce nu ați executat dvs întâi ? Câștigați, căci se putea face un bazar de cămăși
albastre , iar venitul l-ați fi trecut la buget ! (ilaritate)**

- **VR-M** : **" Sub guvernarea național-țărănistă , mișcarea aceasta**

nu a luat mare proporție ca să fie nevoie de o aplicare strictă a legii .

Pe acea vreme, portul cămășilor nu constituia o amenințare a ordinii publice .

- **Iorga** :Trebuie să recunoaștem că **dvs aveți monopolul unei singure cămăși !**
De la aceasta , să știți, au plecat toate celelate !
Să ne îmbrăcăm ca toată lumea și să vedeți ce bine va fi !
- **VR-Mehedinți** : [-----] **Dar toate organele de Stat nu și-au făcut datoria.**
Nici o dată nu s-au amestecat în luptele electorale ca la Mehedinți .
- **Iorga** : **Nu și-au făcut datoria ; dacă eu eram la guvern, cum ași fi văzut că vă luptați două armate , le închideam pe amândouă și proclamam candidatul guvernului ! (ilaritate)**
- **VR-M** : Dle profesor Iorga, trebuie să facem deosebirea între oamenii pașnici , care-și exercită dreptul de vot, și între cei care vin din altă parte , pentru ce ? **pentru a intimida pe pașnicii alegători** . [-----]

[LD 15 nov.2003 . Este a patra -a cincea oară, când, în Senat ,Iorga " salvează" din impas inițiativele legislative draconice ale guvernului Tătărescu .La primă vedere, superficial, s-ar putea da cea mai comodă explicație :acesta era Iorga , cu prestigiul și cu ideile lui !

Eu am tentația de a explica acest rol crescând asumat de Iorga, mai curând exprimând sugestiile regale - care , la rândul lor, erau sau nu inspirate de Iorga - **decât spontaneități** . Poate fi urmărit chiar un fir - invizibil ochiului neavizat și greu de atestat documentar - care începe de la **înlăturarea lui Carol** de la domnie , trece prin **Restaurație**,iese la suprafață o dată cu guvernul de " tehnicieni" și se va sfârși cu instaurarea numitei " **dictaturi regale**" Ca de obicei, Iorga face largi paranteze, argumentele lui poartă prestigiul **savantului istoric**, și omului devenit " **seniorul**" **scenei politice românești** .

Iorga este năpraznic , dar cu asta cred că **și-a semnat condamnarea la moarte din 1940**

Mai ales că, după 1938 , **represiunile** sub stare de asediu, s-au ținut lanț .

Fără a rosti explicit sentințe de condamnare a **regimului democratic** ;

având dreptate în ce privește **carențele instituțiilor democratice** ;

îngrijorat de spectrul unui **războiului civil** provocat de luptele politice ;

Iorga insinuiază în conștiința publică ideea **rolului salvator al armatei**.

Această idee, știm ... va crește , va crește până se va ajunge la Ion Antonescu .]

d.) Nicolae Iorga (PD) (2478-2479) / 12 mart.'37

▣Ordinea publică - răspunderea guvernului

" D-le președinte, d-lor senatori, **guvernul și-a luat o însărcinare** ;

în forma aceasta remaniată , și-a luat însărcinarea **de a face ordine în țară** .

Acesta este scopul celei din urmă schimbări din minister și **acesta este sensul cuvintelor care s-au rostit .El întrebuițează metoda sa** pentru a face ordine în țară

și își ia răspunderea întregă a măsurilor la care s-a oprit .

[----- guvernarea Iorga -----asasinarea lui Duca -----Cenzura -----]

Nicolae Iorga / 12 mart.'37 / retro'31

▣ Ordinea publică - guvernarea Iorga

"Se poate și altfel - și am arătat timp de mai bine de un an de zile , că se poate și altfel .

Plecase guvernul național-țărănesc și **manifestațiile de stadă ale șomerilor**

au trecut în **primele ceasuri ale guvernării mele pe dinaintea ferestrelor casei mele.**

Le-am oprit imediat - și poate vă interesează **cu ce cuvinte , foarte puțin constituționale ,** dar pe o vreme ca aceasta , le-am spus prefectului de poliție atunci.

L-am chemat și l-am întrebat : < **Ce metodă întrebuițezi d-ta față de tulburări ?** >

Față de tulburări, a spus < **acelea care le arată legea** > Eu am spus :

< **eu cer să fii și ilegal, când este vorba de stabilit ordinea publică .**

Răspunderea o iau eu ! > (**aplauze puternice la PNL !**)

Fiindcă atunci **când este să aleg între liniștea țării mele ,**

între păstrarea acestei Constituții , bune-rele, **afară de care**

nu este decât tulburare , desordine și luptă sălbatecă

între oameni care vor să acapereze România,

când este vorba de așa ceva , **ce valoare pot avea legi votate în alte împrejurări în care nu apăsau astfel de răspunderi ?**

Atitudinea mea din primul moment, **s-a păstrat până la sfârșit** .

N-am îngăduit nici o manifestare .Întrunirile publice au fost supuse unui regim.

Numai partidele serioase au avut dreptul la întruniri publice.

Și am oprit și întruniri pe bresle ,

împotriva cărora s-a ridicat acum, într-o memorabilă cuvântare

președintele republicii franceze , care a cerut

să nu se mai turbure opera de refacere a Franței ,

prin neconținute întruniri

ale oamenilor care urmăresc numai agitații.

" Și , în felul acesta , **știindu-se că** , în orice moment ,

sunt gata să recurg la orice măsură pentru ca ordinea, autoritatea ,

buna rânduială sprijinită pe tradiția acestui popor , să fie păstrate,

nimeni nu s-a clintit. Când am plecat de la guvern,

am lăsat d-lui Vaida o țară perfect liniștită ,deși erau destule motive de nemulțumiri .

" Într-adevăr , nu se puteau plăti unii funcționari .

Dumnezeu știe câte supărări mai erau .

Dar lumea răbda . Era acesta un sistem "

Nicolae Iorga / 12 mart.'37 / retro '33

▫ Sfatul dat lui Duca : liniștirea țării cu orice preț !

▫ Pasivitatea organelor administrative,

▫ Asasinarea lui Duca .

[LD : după **ineficiența justiției** , Iorga aduce în prim planul atenției

ineficiența , pasivitatea, duplicitatea , organelor administrative "de jos" ,

prefecți, primari , poliție, jandarmi , care nu-și făceau datoria.

Dincolo de " autoritarismul" ce-l caracteriza, prin "**mentalitatea** " sa - cum mărturisea -

Chestiunea , în principiu, este serioasă și **trebuia de meditat asupra ei .**

Și nu mă refer la aspectul strict coergitiv, ci la îndatoririle elementare de **a supraveghea**

și preîntâmpina actele anarhice , extremiste .

Numai că se pune problema : care este **linia de demarcație între libertate**

(ca drept fundamental) și **restrângerea ei .**]

" Au venit apoi ani întregi [**guvernarea PNT**] în care, **sub pretext de democrație,**

s-a îngăduit orice . Și lucrurile acestea lumea nu le uită .

Ele nu rămân la un punct , ci **orice îngăduință , se preface în obicei,**

și **obiceiul devine din ce în ce mai îndrăzneț și mai obraznic.**

" Și când a venit Duca la putere , a venit la mine acasă și m-a întrebat

< Ce crezi că este de făcut în rândul întâi ? >

< În rândul întâi , liniștirea țării , aducerea țării acesteia la rânduială, cu orice preț >

Metoda întrebuițată , poate , nu a fost cea mai bună.

M-am întrebat **dacă** nu cumva sfatul acesta al meu, l-a îndreptat ,

printr-o mentalitate deosebită a mea, la anumite măsuri cu caracter electoral ,

de unde a eșit acea mare nenorocire de la Sinaia .

Dar în momentul acela **am constatat că țara aceasta nu este cârmuită** , nu numai

din vina celor de sus, dar fiindcă **întregul aparat administrativ nu-și îndeplinește datoria .**

Ce s-a întâmplat acum la Bacău , o dovedește .

Un grup de oameni disciplinați , îmbrăcați într-o anumită uniformă [legionari] ,

pot să ajungă stăpânii unui oraș întreg , pot să terorizeze pe oricine,

și pot impune rezultatul în alegeri .

Așa se întâmplă ori de câte ori administrația dispare .

Nici prefectul, nici primarul, nici comandantul jandarmilor , nimeni nu intervine

acolo unde intervenția trebuie să se producă imediat ,
și într-un chip strivitor , pentru autorii dezordinii ,
pentru că , dacă unul din ei este pedepsit cum trebuie , alții nu mai îndrăznesc .
Din îngăduirea unuia și altuia , se ajunge acolo unde oricine își îngăduie astăzi orice ..
" Eram în gară , atunci când trupul nenorocitului meu prieten [Duca]
era suit în vagon - ați fost poate câțiva dintre dvs acolo în gară - a intrat oricine a vrut .
Erau oameni care râdeau , și ar fi fost lucrul cel mai ușor , ca toți miniștrii care erau
de față , și toți reprezentanții autorității să fie omorâți , așa cum a fost Duca .
Iar într-o odaie vecină , unde era închis unul din asasini ,
un membru al familiei lui Duca a tras cu revolverul într-unul din asasini .
Dar ce este aceasta , decât cea mai desăvârșită anarhie , care a continuat zi de zi ,
din cauza unui motiv de care ar trebui să ne dezbrăm cu toții ,
teama ca nu cumva să scadă popularitatea noastră .
Trebuie să căutăm ca , împotriva tuturor , și cu orice jefre ,
trebuie să se meargă până la capăt ."
Nicolae Iorga / 12 mart.'37

▣ Cenzura

" Ați introdus cenzura . Ce face cenzura ? Nici nu știu măcar agenții cenzurii
ce trebuie să suprimă . Li se pare că dacă este cenzură , trebuie să primească
o anumită direcțiune , care variază de la o zi la alta , și de la un om la altul !
" Nu este permis să se offenseze Coroana .
Ei bine , în foaia d-lui Maniu "România Jună" , Regele a fost insultat
sub diferite forme : și un imbecil ar fi descoperit ce ascund .
" Nu trebuie tolerate atacuri împotriva aliaților .
Atacuri împotriva aliaților apar zilnic , în special în presa germană din Ardeal ,
Franța a fost atăcată timp de 4 ani de zile .
" Nu e permis să se răspândească știri false .
S-au răspândit știri false , cu toate acestea de cine a vrut și cu anumite scopuri ,
care au și fost atinse .
" Nu este permis să se excite la uciderea unui om sau
la suprimarea unei clase sau categorii sociale .
Aceasta s-a făcut neconținut .
Ați tolerat toate lucrurile acestea și ați ajuns la rezultatele pe care le vedeți , în sfârșit ,
acum , pentru care sunt responsabili cei care au luat prea ușor o sarcină
care era prea grea pentru umerii lor . "

Nicolae Iorga / 12 mart.'37

▣ Starea de asediu / reluare /

" În ceea ce privește starea de asediu , v-am spus de atâtea ori ,
că noi glumim de atâția ani de zile cu starea de asediu a lui Cuza Vodă .
Pe vremea aceea , însă , era o voință , și lângă voința aceasta ,
erau alte voințe gata să intre în acțiune oricând .
"Starea de asediu a lui Cuza Vodă era venită după manifestarea de stradă
pusă la cale , nu vă supărați , de membrii Partidului Liberal ,
care nu-l sufereau pe domnitorul Cuza pentru motive de ideologie și interese de partid .
Pe vremea aceea , Mircea Mălăeru , pus la cale de partidul de opoziție ,
a vrut să dea foc țării și a venit la București ;
Este cea dinăi încercare de a lua Capitala României cu asalt .
Dar Cuza Vodă a putut să ierte pe vinovați și să-i scoată din închisoare
pe acei care au fost bănuți .
Pentru ce ? Pentru că se știa că pe vremea aceea , starea de asediu înseamnă
- nu știu dacă dvs v-ați gândit deseori la acest lucru - că
dacă cineva iese înarmat în stradă și încearcă un atentat ,

este pus la zid și împușcat ! Aceasta înseamnă starea de asediu . (aplauze)

Și când știe cineva că pentru aceasta poate să nu mai vadă a doua zi lumina zilei, o societate întreagă se liniștește . "

" Ce fel de stare de asediu este aceasta ,

când cine a vrut s-a adunat , cine a vrut să vorbească, a vorbit tot ce a vrut, și ziarele erau pline a doua zi de toate cuvintele de atâtare pronunțată, au fost congrese care nu însemnau decât luarea cu asalt a Bucureștiului de un partid ; cu tribune așezate în mijlocul orașului , cu lume cu steaguri, cu anumite uniforme, cu declarații că cine este acolo , este totul, și partidul care guvernează .

Că totul este rău în afară de voința partidului aceluia.

Aceasta este anarhie ! "

"Mie îmi era rușine de ceea ce se vedea în astfel de zile, cu trenuri puse la dispoziție - plătite, fără îndoială ! - dar puse la dispoziție de dvs .

La un moment dat era un german în casă la mine căruia i- am spus zâmbind :

< ca la dvs ! > < Nu ca la noi ! > mi-a răspuns. < Noi, ce am făcut în Germania am făcut cu oameni aleși , cu foști ostași, care răspundeau și aveau oconștiință , nu cu oameni prinși cine știe cum, cu o răsplată care este o pomană adeseori. >

" Și ca să sperii pe cine ? Pe Suveran ?

Suveranul are experiența lui, e un român ca noi, care știe ce se ascunde sub haina fiecăruia.

Ce să sperii ? Să sperii lumea ?

Lumea este prea cuminte ca să se sperie de orice demonstrație .

" Și acum , dvs veniți cu proiectul acesta , care poate să fie criticabil în amănunte [-----] Nu se vor petrece toate lucrurile prevăzute de dl Ioanițescu și alții încât amatorii de bigamie și de poligamie , se vor bucura de judacata tribunalelor ordinare. [-----]

Este de ajuns să se simtă o voință tare, pentru ca oamenii să știe că trebuie să se oprească la anumite limite.

Eu văd însă în legea aceasta , așa cum cunosc această adunare de bunăvoinți și de talente, având în spatele dvs un foarte cuminte șef de partid [Dinu Brătianu] care cu cuvintele pe care le-a spus acum în urmă , [LD nu am acest doc.!] a adus la sănătatea acestei țări (aplauze puternice)

eu văd în legea aceasta dorința sinceră și hotărâtă de a păstra ordinea.

Dvs sunteți datori Regelui, țării și viitorului guvern , sunteți datori să mențineți ordinea aceasta cu orice preț și cu orice risc."

(aplauze îndelung repetate)

Nicolae Iorga / 12 mart.'37

▣ **Încredere desăvârșită în armată**

▣ **Instanțele militare - instanțe incoruptibile**

"Și atunci dvs, care știți cum achită judecătorii și jurații , și câte crime politice au fost amnestiate de jurați (vii aplauze) ; dvs știți că astăzi se arestează turburătorii și mâine se pun în libertate , pe baza nu știu cărui articol din nu știu care cod, ați socotit că este necesar să veniți cu aceste măsuri .

"Căci altminteri ce mai rămâne ?

Când administrația nu lucrează , când justiția nu condamnă, rămâne un lucru : armata, armata care s-a păstrat curată , în mijlocul căreia n-au pătruns luptele de partid (vii aplauze , îndelung repetate) și care nu consimte în nici un chip să tolereze dezordinea care pregătește războiul civil. " (aplauze puternice)

"Față de agitațiile comuniste , care se ascund , dar care nu sunt mai puțin periculoase, față de agitația cealaltă [legionară] care nu-și mărturisește nici odată ținta adevărată ...

" Față de aceasta este mai bine ca armata să intervie astăzi ca judecători ,

potrivit unei legi , decât ca în Spania . mâine să intervină cu piști și tunuri ,
pentru a suprima pe răsculați " (aplauze prelungite)

" Armata aceasta mai are două însușiri . Una din aceste însușiri este că
e bazată pe ordinea neclintită și a doua , că ofițerii noștri sunt plini de acel bun simț,
care în unele împrejurări nu numai că interpretează legea, dar găsește și ceva dincolo de
lege : această virtute fundamentală a acestui popor, care este bunul simț.
Și eu mă încred în bunul simț , în respectul de ordine al acestei admirabile armate
și în puterea acestei legi , eu cer să meargă până la capăt ,
pentru a suprima ceea ce de atâția ani turbură bunul mers al acestui popor."
(aplauze puternice , îndelung repetate)

////////////////////////////////////

N.lorga / Prelungirea stării de asediu / 12 mart.' 1937

8.) Lege ptr.prelungirea fără limită a activității prof.N. Iorga și dr. G.Marinescu

la Univ.București ,

18. mart.'37

(DS , MO 48 , șed. din 18 mart.'37 , p. 2827- 2828)

[**LD : 16 nov.2003** . Iată un act de factură aparte.Pe de o parte, **un Iorga modest dar orgolios, flatat dar obosit , mulțumit dar mâhnit , care nu acceptă privilegiile ;**
pe de altă parte, cele două adunări legislative , deputați și senatori ,
care vor să-i acorde **un semn de înaltă prețuire** , dar **respectând uzanțele legislative**.

Și parcă **un presentiment** , sau numai **o întâmplare** care îl va ridica la rang de presentiment :
sfârșitul apropiat . Rostul cuvintelor în destinul unui om.]

▣ Lege ptr.prelungirea fără limită a activității prof.N. Iorga și dr. G.Marinescu la Univ.Buc.

" **Articol unic** . - D-nii profesori **N.Iorga și dr.Gh.Marinescu** de la Universitatea București,
prin excepție de la dispozițiile înscrise la **legea pentru organizarea învățământului superior** ,
vor funcționa fără limită de vârstă la catedrele ce ocupă

Această lege s-a votat în **Adunarea Deputaților** în ședința din **15 martie** anul 1937,
și s-a adoptat cu majoritate de **108 voturi, contra 1** . "

////////////////////////////////////

- **N.Iorga** : " Dle președinte, d-lor senatori, **mulțumesc foarte mult deputaților**
care au binevoit **să se gândească la mine**, admițându-mi o **prelungire până la marginile vieții**,
care se poate ca să nu fie chiar așa de îndepărtate ,
fiindcă **în viața mea este multă muncă și sunt și oameni care îmi fac destule necazuri** ,
și **se poate ca limitele acestea ale vieții mele să fie mai scurte** .

"**Mulțumesc foarte mult dar vă declar că nu pot primi** ,
și **hotărît nu o pot primi** din mai multe motive :

Întâi, pentru că eu sunt **un om care îmi cheltuesc foarte multă activitate** , și , prin urmare,
se poate întâmpla ca, **de la o bucată de vreme , să fiu obosit** ,

și nu înțeleg ca această catedră pe care am servit-o atunci când eram în plenitudinea ,
și sunt și acum în plenitudinea (aplauze prelungite) facultăților mele,

nu aș dori ca această catedră se devină loc de adăpost al oboselii mele.

" **Al doilea** motiv pentru care nu pot primi , este că,

dacă eu nu admit năvala unor grosolării , foarte adeseori impertinente ,

ale unora din tineret, care-și cer locul înainte de a fi meritat ,

eu nu admit iarăși ca generația mea să stea prin legi excepționale

împotriva dreptului pe care-l are tineretul de a se manifesta și el.

" **Eu nu am fost în viața mea piedică nimănui**. De câte ori am văzut pe cineva care dorește
locul meu - desigur că aș dori să-l văd luat de cineva format de mine , nu de un dușman al meu,

ceea ce eu nu pot împiedica - **m-am dat în lături** , dar , repet,
nu pot , nu vreau, cum nu am vrut în toată viața mea ,
să fiu piedică nimănui și nu voi fi piedică nici în acest caz .

" **Când voi împlini 70 de ani**, chiar și în mijlocul anului,
dacă, bine înțeles, o anumită atmosferă universitară nu mă va sili să plec înainte ,
ceea ce depinde de guvern și de rânduiala pe care trebuie s-o facă în Universitate ,
când voi împlini 70 de ani, voi pleca.

" Și mai este altceva .Poate **să-mi dau seama** peste o scurtă vreme ,
că încep a mă pune la nivel cu unii colegi ai mei mai tineri .

Ce înseamnă aceasta ? Înseamnă că **eu , scâzând, să ajung să fiu ca dânșii.**

Și dacă aș ajunge să fiu ca dânșii, **nu aș mai ocupa catedra mea cu prestigiul trebuitor ;**
câte unul din colegii miei mai tineri, obișnuște a plagia ori încearcă în zadar
să găsească o idee generală , și e în afară de orice formă literară .

Eu aș fi deci dator să fiu puținel tot așa în Facultatea de litere din București .

Prin urmare , aș avea dataoria a mă coborî, și **Universitatea are datoria să păstreze la**
catedră pe cine nu se coboară .

" **Mulțumesc** și acelora care au vrut să mă voteze .

Eu înțeleg să plec de acolo cu regretul tuturor, decât să rămân acolo cu părerea de rău a
acelor pe care i-aș fi împiedicat în dreptul lor , și cu regretul opiniei publice ,
care cere , într-adevăr, ca un om viu să ocupe o catedră universitară ,
fie a mea, fie a oricărui altuia. "

////////////////////////////////////

- **prof.D-R.Ioanițescu** (Fr.Rom .) : Dlor senatori, cred că sunt în **asentimentul întregului**
Senat , propunând **să nu primim refuzul d-lui prof.lorga** (**aplauze prelungite**)

D-lor , nu este vorba de personalitatea d-lui lorga , din p-d-v- al persoanei sale,

este vorba aici de o pierdere pe care ar încerca-o cultura românească ,

pe care dvs d-le prof.lorga **ați servit-o cu atâta strălucire ,**

încât cu drept cuvânt ați fost numit apostol al neamului (**aplauze prelungite**)

Dl prof lorga este însăși știința românească , cultura românească .

De aceea, **nu dvs d-le profesor hotărâți, ci noi** , în calitate de **reprezentanți ai națiunii** ,

suntem aceia care intervenim și **vă ordonăm să rămâneți la catedra dvs.**

Vă rechiziționăm , mobilizându-vă pe loc . " (**aplauze prelungite**)

////////////////////////////////////

- **ing.N.Miclescu** (P.Conserv.) : Dar nici nu poate dl prof să ne oprească.

Noi votăm legea, și rămâne ca d-sa pe urmă să hotărască ce are de făcut "

////////////////////////////////////

- **prof.NPBănescu** (raportor) : Dle președinte, d-lor senatori, proiectul de lege de față

are cu totul altă semnificație decât aceea care încearcă , să mă ierte prof lorga ,

de a se pune în discuție. Proiectul acesta vine ca **un omagiu al națiunii** ,

prin dvs, reprezentanții ei, un omagiu datorat savantului și omului de acțiune ,

care a adus **atâtea servicii aceste națiuni** , în toate domeniile .

Noi, indiferent de opinia dlui profesor lorga, **trebuie să votăm proiectul,**

care exprimă **acest omagiu adus muncii și meritelor** , cu totul **excepționale** ,

cărora , în numele națiunii , **le datorim recunoștința noastră "** (**aplauze îndelung repetate**)

////////////////////////////////////

- Voci : la vot! La vot!

- **lorga** : Eu votez contra !

////////////////////////////////////

Rezultatul votului :

Votanți ----- 148

Bile albe ----- 147

Bile negre ----- 1

////////////////////////////////////

- **Prof.I.Nistor** (ministr.Muncii) : În numele Ministerului Educației Naționale ,

pe care am cinstea să-l reprezint în absența dlui prof.Angelescu,

mă asociez și eu la omagiul pe care Senatul și Camera,

I-aduc **marelui nostru dascăl și învățat**, dl prof.Nicolae Iorga .
Să trăești, dle profesor ! (aplauze îndelung repetate)
Iorga , profesor pe viață / 18 mart.'37

9.) **N.Iorga - Aurelian Bentoiu** ,polemică fără obiect : vârstele ! , 20 mart.'37

(D.S. M.O. nr. 50, 20 mart.'37 . p. 3453- 3457)

[**LD : 16 nov 2003. Cum era omul Iorga ? conservator sau bătrân ?**

Cum era omul Bentoiu ? democrat sau tânăr ?

În profilul omului politic **ce aport aduceau : vârsta, cultura , temperamentul , ierarhia ?**

Era ultima zi a legislaturii PNL Pe parcursul acestei ultime sesiuni,
Iorga fusese , ca **senator de drept**, "vocea înțelepciunii" , vocea ponderatoare ,
dar și al "ultimului cuvânt" în toate episoadele cheie cu care fusese confruntat guvernul
.Și, întâmplător sau nu , de fiecare dată înclinând **balanța bunăvoienței**
în favoarea încolțitei bănci ministeriale ,prinse în tirul unei **opoziiții ostile** .

Cu două zile înainte, putând fi luat dacă nu ca o încercare de **răsplată** ,
în orice caz de **gratitudine**, se votase legea prin care **era făcut profesor pe viață** .

Până și eu... m-am lăsat înduioșată de **modestia lui patetică** și am crezut că
măreția îl caracterizează . M-am înșelat .Fusese doar **un puseu aparent de modestie**,
care , în realitatea , ascundea **un orgoliu hipertrofiat, de atâtea onoruri**.

... Iar acum, dintr-un cuvânt , pentru un ton , pentru un gest ,

se simte ofensat de tânărul subsecretar de Stat **Bentoiu**,

pe care **il hărțuie** până ce acesta **își anunță demisia !**

Nimeni și nimic nu a mai putut să-l potolească pe Iorga.

I se pusese pata ! "Jocul" se terminase.

Părăsește Senatul , luând după el toată opoziția.

Supapa ranchiunelor se întredeschide și își fac loc **frustrările și aversiunile**
caracteristice sfârșitului de legislatură , **prolog** al mult așteptatei **rotative guvernamentale**
Încerc să înregistrez cel mai greu lucru : **atmosfera** .

Să fi durat **cca o oră.Confruntarea dintre Iorga și Bentoiu** a fost **ca un șantaj** ,
ca o harță de om rău, pe care nu-l mai puteau satisface explicațiile și tămâierile. .

Pentru că Iorga , deși se pare că îl cunoscuse doar în acea zi,
a încercat un lucru grav :**a vrut să-l îngenuncheze** , să-l compromită **moral-politic. !**]

- **Iul.Mumuianu** (PNC) : **Aduce la cunoștința** ministrului de Finanțe [**Canciov**]
și ministrului Justiției [**Sassu**] - absenți din incintă - că **societatea petroliferă italo -română**
din satul Câmpeni (Bacău) ,fiind datoare fiscolei suma de 650.000 lei [-----] în 1936 ,
s-a vândut fără concurență ,pe un preț derizoriu .Ministerul de Finanțe a anulat vânzarea.

Acum câteva zile, operația s-a reluat , **imensa ei avere** , evaluată la **multe milioane** ,
a fost **adjudecată pentru cca 70.000 lei** , beneficiarii fiind , aparent, **jidanii Davidovici**
și Leibovici din Bacău .**Spre revolta locuitorilor din regiune** , **scandalul a fost potolit** doar
prin faptul că "jefuitorii" au distribuit o parte din mobilier unor **funcționari și oameni**
mai răsăriți din localitate : preot, învățator, jandarm [dă amănunte]

Întreabă pe cei doi miniștri **dacă știu și cere imperativ intervenția autorităților** .

- **A.Bentoiu** (subsecretar de Stat la Justiție) : De la tribuna Senatului, se săvârșește astăzi
un păcat frecvent, o greșeală curentă , care se petrece zilnic și la tribuna Camerei.

DI senator Mumuianu pretinde că în legătură cu **mersul unei anumite societăți**,
anumite chestiuni **nu s-ar fi petrecut chiar ortodox**, după slova pravilei.

Posibil. Nu știu. Până la verificarea afirmațiilor d-sale , o iau așa
cum a fost formulată , ca o afirmațiune."

- **prof.Iorga** : **Care se sprijină și pe un denunț al meu, așa încât vă rog ,**
dacă vreți să-i faceți morală , să începeți cu mine.

- **Bentoiu** : **D-le profesor Iorga, nu fac morală nimănui ; fac o distincție...**

- **Iorga** : **Aveți vreme să o faceți, până îmbătrâniți .**

- **Bentoiu** : **Și anume, anumite nereguli se petrec , anumite ilegalități se săvârșesc**
în complexul vieții unei societăți .Aceste ilegalități , după normele legii ,

trebuie să meargă la organele în competența cărora cad .

Părțile interesate au dreptul la denunț , de plângere la organele de justiție . [-----] judecătoria, tribunale, Curți de Apel, Casație , pentru care **poporul plătește și le întreține să realizeze justiția** [-----] Lor vă adresați, și **trebuie să avem răbdare** , pentru că nu trebuie să le facem ofensa nemeritată de a le condamna înainte de a vedea ce au făcut [-----] În clipa în care

- **Iorga** : Cer cuvântul !
- **Bentoiu** : Dle profesor Iorga ...
- **Iorga** : Eu vă ascult , dar nu înțeleg !
- **Bentoiu** : Eu răspund d-lui Mumuianu
- **Iorga** : Dar îmi răspundeți și mie , pentru că eu am ridicat această chestiune , și eu sunt de părere că **avem dreptul să întrebăm orice** , și a întreba , aceasta nu înseamnă a acuza guvernul . (**aplauze prelungite la PNL și Fr.Românesc**) Iar în cazul acesta, eu am avut scrisoarea în mână, și această scrisoare este a unui om onest . **Dvs veniți aici să ne faceți nouă morală ?**
Vă rog să nu râdeți , pentru că eu știu să fac pe cineva și să râdă , dar știu să-l și împiedic de a râde .
Vedeți, dacă nu veniți dvs la Senat, nu știți bine care sunt **obiceiurile și autoritățile aici, și există și autorități care întrec și autoritatea locului pe care dvs îl ocupați** .
Prin urmare **eu nu pot să admit și nu pot să înțeleg morala care mi se face** . [-----]
Dar sunt aici oameni care sunt parlamentari încă de pe vremea când **d-ta nici nu te-ai născut** . Cum, d-ta ai pretenția că te-ai născut înaintea mea ?
Sunt gesturi de care **trebuie să se desbارة oamenii care n-au mai mult merit , decât orice ministru , care vine și se duce de pe această bancă** .
Îmi pare foarte rău că prima dată când v-am cunoscut , a trebuit să vă vorbesc așa .
Veniți dvs și faceți teorii. N-am nevoie de teoriile dvs ."
- **Bentoiu** : Dle președinte, dlor senatori, îmi veți îngădui să demonstrez **că sunt pus într-o partidă absolut inegală .**
- **Iorga** : Ați căutat-o!
- **Bentoiu** : Se urcă la tribună dl Mumuianu și ridică o chestiune precisă. ... eu răspund d-lui Mumuianu ...
- **Iorga** : Da, dar dl Mumuianu a primit hârtia de la mine. Eu am ridicat această chestiune. Prin urmare , eu vă rog să-mi faceți lecție mie, și eu vă trimit lecția înapoi și cu dobândă . **Am mai crescut eu mulți oameni de vârsta dumitale și mi-au mulțumit pe urmă .**
Mie să nu-mi facă nimeni pe Caesar, și să-mi râdă în nas .
- **Bentoiu** : **Dle profesor, vă rog să mă iertați .**
- **N.Jechianu** : Cerem închiderea discuției. **Nu se poate vorbi cu dl profesor Iorga cu mâinile în buzunar . Cu dl profesor nu se poate discuta cu acest ton și cu mâna în buzunar Nu se poate asemenea necuviință .**
Ce înseamnă atitudinea aceasta de necuviință ?
- **Maximilian Hacman** (vicepreșed.) : Vă rog să luați la cunoștință că **nimeni dintre noi, nici eu, n-am dreptul să opresc pe dl ministru să răspundă la o comunicare adresată d-sale de la tribună . (aplauze la majorități, la PNL)**
- **Bentoiu** : ... s-a ridicat chestiunea incapacității și lipsei de autoritate a autorităților , dar atâta vreme cât **autoritățile își măsoară autoritatea cu biletul de naștere și cu vârsta fiecăruia, firește că nu va putea fi ordine , ci anarhie ."**
(**aplauze la majorități, la PNL**) Ce pot spune mai mult , de la locul de unde mă aflu, decât să exprim gândul meu în toată sinceritatea ?
Nu interesează când m-am născut și cu câte decenii mai înainte s-a născut dl profesor Iorga (zgomot)
- **Iorga** : Pe țară o interesează , pentru că **vârsta mea înseamnă merite pentru țară , iar vârsta dvs înseamnă numai ambiție"** (**aplauze la PNL, Fr.Rom., PNC**)
[-----] **De ce bateți cu pumnii în masă ? "**
- **Bentoiu** : " **De ce nu-mi permiteți să spun gândul meu sincer ?**
Din clipa în care am început să-mi dau seama de ce este bine și rău în această țară ,

pentru mine figura profesorului Iorga a fost aceea a unui apostol al acestui neam.
Departate de mine intenția de a vexa pe dl profesor Iorga.

Nu văd de ce sunt acuzat de lipsă de deferență , de lipsă de respect,
când eu n-am răspuns d-lui profesor Iorga. (**aplauze la majorități, PNL**)
[explică ce intenții a avut în răspuns ; ce obligații are la o interpelare ;]

Cu ce am păcătuit d-le profesor Iorga ?"

- **Iorga** : Dacă mă întrebați, vă spun foarte liniștit : ați făcut încercarea de a limita dreptul nostru de a aduce ce chestiuni voim, așa cum voim noi.
Faceți gesturi pe care, la bară ,adversarii vi le permit ,
dar pe care eu nu le îngădui nimănui "
[**Intervine Mumuianu**, care povestește cu lux de amănunte demersurile sale
pentru a verifica dacă cele scrise sunt adevărate ; este rumoare ;
Iorga îl susține și îi cere să rămână la tribună ; **Mumuianu lungeste** , lungeste
era ultima zi a sesiunii , mai erau legi de votat !]
- **Iorga** : Mai sunt senatori care doresc să vorbească în ceea ce privește dreptul nostru pe care nu-l putem lăsa atâcat de nimeni .
Noi am respectat banca ministerială , mai ales când era reprezentată de miniștri al căror nume s-a înscris în istoria țării.
Dar noi nu înțelegem ca oameni de vârsta noastră , senatori de drept,
și aceia care au ieșit din alegeri, să fie tratați cu bătaie de pumn în masă și cu strigăte, de către un tânăr, un subsecretar de Stat, care trebuie să-și învețe meșteșugul ,
și cel dintâi meșteșug este să înveți să respecti dreptul Parlamentului ,
pe care nu l-a desființat nimeni. [-----] nu putem tolera ca cineva de pe Banca ministerială să aibă, față de membrii Senatului, gestul de comandă și de amenințări .
- **Grigore Gafencu (PNT)** : Mă asociez cu desăvârșire la cele spuse de dl Iorga , și cred că n-am fi avut această scenă penibilă , dacă cu toții am fi luat mai în serios datoria noastră de senatori. (**zgomot,întreruperi**) [-----]
Țin să protestez cu toată energia la aceste scene care scoboară atmosfera parlamentară " (**aplauze la PNT**)
- **DRIoanișescu (Fr.Rom.)** : Dle președinte, solidar cu dl profesor Iorga și cu dl Gafencu , rugăm pe dl ministru să înlăture orice gest care ar fi putut să jignească pe dl prof.Iorga, care, deși senator de drept, a fost unul care a desfășurat o activitate foarte mare și plină de respect față de Parlament , activitate pentru care , dvs, Guvernul ,cel dintâi, trebuie să-l fiți recunoscător " (**aplauze la Fr.Rom.și PNT**)
- **Mircea Djuvara**(ministru secretar de Stat) : Dlor , în numele guvernului, vă rog pe toți, și în deosebi pe dl prof.Iorga , pentru care am toți avem venerațiune sinceră și adâncă , să binevoiți a crede că nici o clipă Guvernul nu a înțeles să răpească cât de puțin din drepturile Parlamentului .[-----] nu este cazul să ne supărăm și rog respectuos pe dl profesor Iorga să creadă că spun din fundul sufletului ceea ce spun, și să nu se simtă ofensat nici de cuvintele , nici de gesturile colegului nostru Bentoiu , care nu a pus nici un fel de intențiune în modul cum d-sa a răspuns (**aplauze puternice la PNL**)
- **ACCuza (PNC)** : "Noi avem dreptul să vorbim din două motive , întrucât dl Mumuianu este un membru distins al partidului nostru, și întrucât a fost atinsă și a fost jignită autoritatea d-lui prof Iorga , pe care noi îl respectăm cu toții " [reia și el toată povestea de la capăt ; despre comunicarea lui Mumuianu ; despre jignirile lui Bentoiu ; etc etc]
- **Aurelian Bentoiu** : "Dle președinte, dlor senatori, iată-m personal pus în cauză , pentru a fi avut curajul să răspund la o întrebare făcută de dl senator Mumuianu .
[explică care este funcția Senatului și a Camerei ; care este obligația guvernului ; ajunge la speța adusă de Mumuianu ; explică de ce a răspuns cum a răspuns ; repetă că nici prin gând nu i-a trecut să jignească pe prof.Iorga .Totul la obiect, foarte corect și elocvent .Atâta doar că eu nu-l văd , nu știu cu ce și cum îl enerva pe Iorga
Pe acest moment , ocupă scaunul prezidențial prof.Lapedatu]
- **Iorga** : Dar ce înseamnă tonul acesta ? Poftim ton !
Dle președinte , toată opoziția care este aici părăsește imediat sala de ședință ,

până ce dl președinte va lua cuvântul și va spune cuvintele pe care le așteptăm , și care nu pot fi decât corespunzătoare cuvintelor pe care le-a spus dl Djuvara **Plecăm cu toții Să vorbiți singuri !**

(**membrii minorității părăsesc cu toții sala de ședință**)

- **Al.Lapedatu** (suspendă ședința pentru 5 minute) La redeschidere :
[**explică cum se procedează cu comunicările : se înaintează Biroului ; acesta îl dă miniștrilor , care se documentează și-și pregătesc răspunsul**]

Senatorul Mumuianu nu a procedat așa ! a făcut direct comunicarea , iar dl Bentoiu de aceea i-a dat răspunsul care l-a dat ...

- **Bentoiu : Am răspuns legal, și perseverez ...**
- **Iorga : Am răsturnat eu și miniștri întregi , da nu bucățele de miniștri ! Nu permit să-mi faci gesturile acelea .Să le faci acasă la d-ta , slugilor d-tale ! (întreruperi, zgomot) Ai nevoie să fii stăpânit !**

[**LD Prima schimbare de ton la Bentoiu . Dar prea fusese umilit !**]

- **Bentoiu : Te înșeli**

- **Iorga : Să nu faci semne ! Dle președinte, cum judecați dvs atitudinea unui subministru care nu face decât să ne amenințe cu pumnul , să bată în masă ? Unde suntem aici ?**

(**dl prof Iorga , urmat de membrii minorității , părăsesc din nou incinta**)

- **Lapedatu : Dlor, constatând această neregularitate, declar incidentul închis.**

(**aplauze prelungite la PNL .Strigăte :Trăiască dl ministru Bentoiu !**)

[-----] Rog pe d- nii senatori care s-au simțit jigniți , să treacă cu vederea lucrul, să ierte turburarea produsă și să continue mai departe lucrările Senatului

(**aplauze prelungite, bravo**)

- **Aurelian Bentoiu : (întâmpinat cu aplauze prelungite și strigăte de bravo de majoritate)**

" Dle președinte, d-lor senatori, din clipa de față eu nu mai sunt subsecretar de Stat.

Împotriva tuturor stăruințelor care s-ar pune,

eu refuz să mai fiu subsecretar de Stat al Țării Românești.

Pentru ce ? se vor întreba acei care m-au trimis aici , aceia pentru care

timp de trei ani și jumătate am fost quasiprovidențial , le voi răspunde :

pentru că amorul propriu hipertrofiat al unui supra om ,

aparținând unui popor democrat , nu mă vrea pe banca ministerială.

"Eu, d-lor, pentru această însănoșire a vieții publice ,

pentru care atâția fac refren din cuvântările lor,

mă retrag de pe banca ministerială ,

pentru a dobândi mai multă libertate de cuvânt și de cugetare .

" N-am știut că într-o țară , în care se spune că democrația este falsificată ,

n-am știut că intoleranța poate merge până acolo, încât să se amputeze

libertatea de gândire pentru faptul că ,

deși această libertate de gândire , nutrită din agonisita minții tale ,

este garantată de acea Constituție , al cărui apărător se pretinde dl Iorga ,

poți fi tratat , ajungând pe Banca ministerială prin propriile tale merite ,

nici cu rude , nici cu propteli sau mijloace de natură să sufere censură morală

(**aplauze prelungite , strigăte de bravo la majoritate PNL**)

" N-am știut că într-un regim democratic , care este sinonim cu libertatea de cugetare politică ,

poți fi tratat , în clipa în care te-ai urcat prin propriu merit pe Banca ministerială ,

ca un copil care a mâncat o prăjitură mai mult, care poate fi pus la colț,

de gestul d-lui profesor Iorga.

"Dacă aici a ajuns democrația română, și dacă d-sale, într-un apus de existență,

în care a avut toate satisfacțiile , îi mai trebuia și satisfacția aceasta ,

eu din clipa aceasta nu mai sunt Subsecretar de Stat "

- **Voci : Nu se poate ! Trăiască ministrul Bentoiu !**

(**aplauze prelungite , strigăte de bravo la PNL**)

- **Bentoiu : Am încercat să dau toate satisfacțiile , dar nu pot primi toate umilințele "**

(**Fiind ora 18 , Senatul aprobă prelungirea ședinței și-și continuă lucrările**)

Înfruntarea Bentoiu -Iorga / 20 mart.'37

Guvern Tătărescu .Vacanța parlamentară . Succesiunea. Alegeri . 1937

10.) Rev." Parlamentul Românesc" - (11-20) dedicat partidelor politice , 31 oct. '37

- a. Tabloul partidelor politice "naționale " și " constituționale" - discuțiuni
 - b. **C.Argetoianu, Partidul Agrar / atragerea structurilor de guvernare /**
 - c. **Gh.Bezviconi , Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace**
Doc. integrale : Sistem de partid XIII
-

a.) Tabloul partidelor politice "naționale " și " constituționale" - discuțiuni

71 de partide ! Partide "confidențiale" - discuțiuni -

Ar fi o scăpare din vedere regretabilă dacă ar fi lipsit din prezentarea personalului politic al țării , **acele partide confidențiale** , care trăesc în umbra marilor bătălii politice o viață obscură , cu tresăriri abia simțite. Ele sunt, în genere, **partide " mici" .**

Numai că **unele , deși mici, importanța lor nu este contestată de nimeni .**

Dimpotrivă. Ele își datorează viața , de cele mai multe ori, datorită unui șef.

Redacția /

▣ Particula " național" din titulatura partidelor

Ceea ce izbește , de la prima vedere pe acela care ar citi lista partidelor politice din România , este cantitatea considerabilă de naționalism. Toate partidele mai importante își zic " național" , firește, fiecare în parte , învinuind - pare-se - celelate că nu-s de esență pur națională :

Partidul **național-liberal** , al dlui **Dinu Brătianu** Partidul **național -liberal**, al d-lui **Gh.Brătianu**

Partidul **național -țărănist** , al d-lui **Mihalache** Partidul **național -creștin** , al d.lor **Cuza și Goga**

Partidul național-democrat , al d-lui Iorga Liga **național-corporatistă** , a d-lui **Manoilescu**

Ori **pleonasm** , ori **altceva** ; nu se poate ieși din această dilemă .

Pleonasm , căci e perfect inutil să spui că **lucrezi pentru națiunea română ;**

pentru cine alt ai lucra ? [-----]

Dar **când nu ești partid special** (etnic, muncitoresc, agrar etc) - **este inutil și absurd**

să te intitulezi **" național"** . **Inutil, absurd, și pe deasupra , suspect .**

Pentru că se pune întrebarea : **qui prodest ?**

Fiecare partid care-și zice **" național"** , își zice astfel ca **o afirmare împotriva altor partide**, ce-și zic și ele la fel . Pentru a afirma că **numai el e "național "** , în timp ce celelate partide nu-s, și **deci uzurpează această adjectiv** - pentru această luare de poziție contra altora , partidele din România **își autoaplică apelativul " național"** și pretind exclusivitatea titlaturii .

Așa dar , **frecvența acestei firme** aparent pleonastice , **ascunde o necesitate reală :**

demascarea celor ce se slujesc pe nedrept acest titlu.

Acum pricepem. **"Național"** înseamnă **" adevărat național"** ,

față de **" fals național"** , cum sunt toate celelate .

În condițiile acestea , **fiecare partid e , rând pe rând, " adevărat" și " fals" .**

Redacția /

▣ **PNL și PNȚ - partide naționale " istorice "**

" Și totuși, există două partide care trebuie scoase afară din această deplorabilă impresie .

Sunt : **partidul liberal** și cel **țărănist** , care își zic **naționale** nu din vreo intenție de a-și afirma **monopolul naționalismului**, ci din motive pur istorice. [-----]

Așa dar **acea penibilă supralicităție de patriotism exclusiv, nu privește decât partidele " neistorice "**

////////////////////////////////////

b.) Autor ? , **Partidul Agrar** [**C.Argetoianu**]

[LD : **Argetoianu își înjghebează propriul partid** , pe **structuri și oameni pe care s-a bazat în guvernarea 1931/ '32** (primari. prefecti , deputați, partizani). Eu cred că lui Argetoianu i se datorează , în bună parte , faptul că **lorga a rămas aproape fără partid.** Dacă în **sistemul democratic partidist nu prea a avut succes**, este categoric **unul din coautorii distrugerii acestuia și instaurării regimului autoritar carlist.** Chiar și în această document, este evidentă această preocupare , cerută prin **revizuirea regimului constituțional, parlamentar** existent - și nu numai. Cum în nr. respectiv , **nu există articol dedicat explicit PND -lorga**, reiau câteva idei ale lui Argetoianu , pentru că **știu că au fost împărtășite și de lorga .]**
Doc.integral . **fișier PNA-Argetoianu I**

Autor ? , /

▣ **Caracterul agrarian al guvernării lorga-Argetoianu**

" Această inițiativă apare ca o **continuare a activității legiuitoare și administrative** din timpul guvernării , caracterizată printr-o **accentuată tendință agrariană.** În acest domeniu, **guvernul lorga** are la activul său **cele mai importante realizări.** Este **primul guvern** care începe o acțiune serioasă și metodică de **valorificare a produselor agricole .**

" Inaugurează importante **degrevări fiscale în folosul agricultorilor** , care sunt : **impozitele pe succesiuni, taxele comunale.** Duce o fermă **politică de eftenire a produselor industriale** de mare consum. **Lichidează** echitabil **datoriile micilor agricultori din Basarabia** provenite din aprovizionările cu cereale de sămânță și hrană . **Despoliticianizează Camerele Agricole** și alcătuește **primele legi de organizare a agricultorilor .**

Autor ? , /

▣ **Conversiunea = măsură economică revoluționară**

" Cea mai importantă realizare rămâne însă **legea lichidării datoriilor agricole .** Într-o epocă dominată de **concepțiile ortodoxiei economice** și teoria **integrității creanței** socotită ca o noțiune intangibilă , **d.C.Argetoianu** intervine cu o **lege socotită revoluționară** , care **descătușează însă pe plugar de robia cametei și împiedică** gravele convulsii economice și sociale pe care le-ar fi cauzat o **executare în mase.**

" **Adversitatea cercurilor bancare** împotriva noii reforme și **neînțelegerea exactă a situațiunii economice și sociale** , **periclitau menținerea acestor noi directive** care **deplasau centrul de gravitate** al vieții economice **către agricultură .**

Autor ? , /

▣ **Revizuirea Constituției ▣ Modificarea regimului parlamentar**

▣ **Creșterea prerogativelor regale**

[LD : este evident că **propunerea de revizuire a Constituției, fie la sugestia lui Carol al II-lea**, prpmovată de Argetoianu, **fie la sugestia lui Argetoianu**, și însușită de Carol, cert este că **Constituția din '38 va urma ... acest program.]**

În domeniul constituțional : socotește că **anume dispozițiuni ale Constituției**

trebuie modificate , pentru a nu mai stânjeni prin rigiditatea lor ,
măsurile impuse prin evoluția raporturilor noastre economice naționale și internaționale.

Această revizuire nu trebuie să se facă în forma solemnă
și **pe căile propuse de actuala Constituție, ci trebuie lăsat posibilității**
Parlamentelor ordinare dreptul de a modifica Constituția,
cu aprobarea Capului Statului , și cu îngrădiri speciale de votare .

De asemenea, **din inițiativa Capului Statului** ,
Constituția poate fi modificată și pe cale de referendum.

" Considerând **monarhia ca primul factor activ în desfășurarea vieții noastre publice,**
Partidul Agrar socotește necesară **sporirea prerogativelor regale .**

Regimul parlamentar trebuie modificat ,
urmând a fi compus dintr-o **Cameră** redusă la un număr de
1 reprezentant la 100.000 locuitori , cu **reprezentarea minorităților** ,
alegerile urmând să fie făcute pe o **listă pe întreaga țară** .

" **Senatul** urmează să fie alcătuit din **membri aleși pe viață de către Suveran,**
din **reprezentanții calificați ai breslelor** , ai **profesiunilor libere** ,
și ai diferitelor **grupuri cu interese economice.** [-----]

//

c.) Gh.Bezviconi , Personalitățile politice ale Basarabiei de la unire încoace

* **Vlad Cristi** și **g-ral Ion Rășcanu** , în PND - Iorga , ambii basarabeni de obârșie,
oameni de cultură vastă , care , fiecare în domeniul său, reprezentau foarte mult .
Cristi, urmaș al marilor boieri, fiu de aristocrați, **fruntaș progresiv** din zilele primei revoluții ;
Rășcanu , **ostaș viteaz** și ministru de război.

[# * **Vlad Cristi** , **În 1917 a luptat să împiedice anexarea Basarabiei la Ucraina.**
La 14 ian.1918, a venit cu Ion Pelivan la Iași, cerând intervenția armatei române
pentru a restabili ordinea în Basarabia, terorizată de bolșevici.După Unire,
a fost o vreme primar de Chișinău. După 1944, a încercat să fugă în Occident .
Trupele sovietice l-au răpit și l-au trimis în URSS Revenit în România, a fost arestat
de securitatea comunistă. A murit în 1956, în închisoarea Văcărești]

//

PND -Iorga / în sistemul de partid / 31 oct.'37

11.) Cabinet de alegeri - Tătăărăscu (17 noiembrie - 28 decembrie 1937) , 17 nov.'37

Depunerea jurământului. Programul de guvernare

Doc.integral : fișier Guvern XV

- **Ionescu -Sisești** - Agricultură și Domenii (" tehnician ")
- **Dr.P.Țopa** - subsecretar de stat la Muncă (PND-Iorga)

//

Zaharia Boilă , **Amintiri și considerațiuni asupra mișcării legionare** , [1971]

Doc.integral - fișier G de F - scrieri

Z.Boilă / retro nov. '37

⊞ **Rotativa guvernamentală (p. 59 - 60)** ⊞ **Guvernul Tătăărăscu = guvern de coaliție**
" **În noiembrie 1937**, piesa , sau mai exact **comedia bufă a rulat întocmai după indicațiile**
regizorului principal ...**Regele a început consultările** ca de obicei.

După audierea președinților Corpurilor Legiuitoare , a fost chemat la palat Ion Mihalache. **regele l-a însărcinat cu formarea guvernului ... dar nu al unui guvern național-tărănesc** , ci al unui **guvern de coaliție** împreună cu **gruparea Vaida** . [-----]

După ce o **însărcinare similară a fost dată și lui Vaida** , și acesta de asemenea a refuzat-o , regele Carol - așa cum a prezis-o Maniu cu luni înainte - **l-a chemat pe Guță Tătărescu și l-a însărcinat cu formarea guvernului ."**

Noul guvern Tătărescu nu era identic cu cel precedent .

Guvernul nou a fost o coaliție a carliștilor din toate partidele (Tătărescu - Vaida - Iorga)
Mircea Iorga -fiul devine subsecretar de stat [LD : nu l-am găsit!]

//

Ion Mihalache / 24 nov.'37

Doc.integral : **fișier PNT XV**

Mihalache /

▣ **Guvernul Tătărescu - guvern fără program ▣ Succesiune cu " baza largită " ?!**

" **Câtă gimnastică** a trebuit guvernului pentru ca , totuși, **să-și atârne ceva în coadă** : <**bază largită**> Bază largită ? Pe ce ? **Pe program ? nu, fiindcă primul ministru spune că fiecare își păstrează programul.** Le este rușine unuia de programul celuilalt .

Ar fi putut spune <.pe bază de program > , pentru că nici unul nu are program. Le este rușine unuia de programul celuilalt .Și nu era să fie conflict între ei pe bază de program.

Știa însă că nu se putea : **se încurcau în echivocuri !** Mai ales în politica externă .

Îl au pe d.Vaida cu echivocurile sale, iar d. Iorga nu a avut nici o dată program .

//

Luliu Maniu / 24 nov.'37

Doc.integral : **fișier PNT XV**

Maniu /

▣ **Guverne legale răsturnate versus Guverne inventate , menținute**

" Eu pornesc de la fapte. Eu găsesc că ne amenință în modul cel mai serios , ca **cele mai sfinte drepturi ale națiunii noastre să fie răpite.** [-----]

Ce s-a întâmplat ? Guvernele noastre au fost expediate ,

iar acum se ține un guvern , guvern personal [a lui Carol II] ,

în fruntea căruia stă un om inventat [Tătărescu] , la care nimeni nu s-a gândit ,

și nu numai că stă de 4 ani , ci fiind zdrobit în alegeri , este menținut mai departe

și i se anticipează încrederea nejustificată prin nici o manifestare sau fapt concludent ."

//

Gh.Brătianu / 30 nov.'37

Doc.integral : **fișier PNL-g , III**

Gh.Brătianu /

▣ **Prelungirea guvernării Tătărescu**

" Ne aflăm în fața unor **împrejurări grave. Țara a fost din nou înșelată** , fără rost, în nădejdiile și năzuințele ei cele mai firești . **Guvernarea de ieri se prelungise ca un abuz , cea de azi este o provocare fără seamăn ,**

pe care o întâmpină **freamătul de mânie și de revoltă** al opiniei publice.

" **Provocare** , pentru că prelungeste peste voința oamenilor de cinste și de convingere ,

stăpânirea echipei de profitori , în paguba avuției publice și în duna intereselor națiunii

" **Provocare** , pentru că nesocotind forțele reale ale țării ,

și-a adăugat **carteluri orânduite de oportuniste și socoteli personale .**

" **Provocare** , pentru că este **cea mai mare primejdie ,**

printre primejdiile ce ne amenință : **aventura . "**

//

Guvernul de " Coaliție " / nov.'37

▫ **Iul Maniu** ,discurs electoral, Braşov, 5 dec.'37
(lipsă doc.cenzurat , nepublicat: atacul Camarilei)

12) **Virgil Madgearu** , declaraţii , Cernăuţi , 10 dec.'37

("Dimineaţa " , 12 dec.'37)
Madgearu / 10 dec.'37

▫ Neconstituţionalitatea soluţiei succesiunii ▫ Guvern hibrid

Recenta **criză politică** n-a avut rezolvarea normală .Constituţia spune că
Regele numeşte miniştrii, **dar Constituţia îl face pe rege " arbitru" nu "arbitrar "**.
În uzanţa constituţională **trebuie să se țină seama de curente de opinie publică ,**
aşa cum le arată alegerile. Altă interpretare nu e posibilă . [-----]
" Modul cum s-a soluţionat criza politică , este merit să aibă consecinţele cele mai nefaste
pentru viitorul ţării .**Soluţia aceasta are un caracter hibrid.**
Colaborarea cu d.Iorga , care nu are grupare , nu este decât o exprimare a ipocriziei
de a se adăuga alte forţe , la aceea a guvernului liberal . [-----]
Virgil Madgearu / 10 dec.'37

13.) Întruniri electorale , Declaraţii şi cuvântări , Braşov. 12 dec.'34

Întrunirea guvernamentală :

Al.Lapedatu (PNL) , **Voicu Niţescu** (Fr.Rom.-Braşov) , **N.Iorga** (PND)
("**Dimineaţa** " , 33, nr. 11.130, 14 dec.'37)

Redacţia / Braşov, 12 dec.'37

Lupta electorală care se desfăşoară cu multă intensitate în regiunea noastră ,
a înregistrat astăzi **o fază din cele mai importante** .

Pe teren electoral, **s-au întâlnit la Braşov demnitari a numeroase partide**
care au reuşit să adune **un public neobişnuit de numeros.**

Întrunirile s-au ținut în sălile "**Reduta**", "**Astra**" şi "**Mielul Alb** "

La sala "**Reduta** " a avut loc **adunarea convocată de guvernamentali,**

la care au participat **cca 5.000 de persoane.** Publicul, neavând loc în sală,
s-a instalat **un megafon prin care s-a difuzat mulţimii cuvântul oratorilor .**

Primul care a făcut un expozeu asupra situaţiei politice , a fost **Al.Lapedatu** ,
răspunzând totodată şi cuvântării d-lui **Maniu** , rostită duminica trecută **la Braşov [5 dec.]**

[LD : adunare guvernamentală făcută în aproape exclusivul scop

de **a contracara propaganda lui Maniu în Ardeal**, de a.- l compromite , de a-l discredita.

Ca să fie cu efect, sunt scoşi la " înaintare" doi onorabili ardeleni - **Lapedatu şi Niţescu** -
şi ranchiunosul vechi tovarăş , **Nicolae Iorga**. Este adevărat că **Maniu procedase la fel.**

Cei trei reuşesc să facă o " execuţie" în toată regula.

Dar , oare , **adevărurile lor - uneori pertinente** - câtă valoare morală au ?]

Al.Lapedatu / 12 dec.'37

Doc.integral : fişier PNL XII

Al.Lapedatu /

▫ **Iuliu Maniu -Camarila**

[LD : ehei , ce substituie şi ce deturnare de direcţie operează Lapedatu ! .

Şi n-ar fi rău , şi , poate , ar fi şi onorabil, dacă , doar peste două luni , Carol nu va da lovitura .

Aşa , argumentele şi epitetele lui Lapedatu rămân simple invective ,
care pot fi întoarse împotriva sa. !]

" **Dar dl Maniu în cuvântarea sa** [de la Braşov, 5 dec.] se ocupă în mod particular
de **aşa-zisa camarilă** ; a făcut-o ca şi în adunările ţărăneşti de la Cluj, de la Uioara şi de la Vinţ,

cu o lipsă de cuviință și de cavalierism , pe care d-sa le socotește ca semn de bărbăție , și de curaj civic și patriotic.

" **Camarila** aceasta ar fi , după părerea d-sale,

toți **cei ce au contribuit la continuarea guvernării liberale**. dacă este așa,

atunci **în fruntea camarilei** se găsește d. **Nicolae Iorga** ,

care , între toți oamenii politici consultați de MSR , a recomandat mai stăruitor această soluție,

ar fi apoi d-nii **Vaida, Goga**, și **mareșal Averescu** , care și dâșii au recomandat ca ultimă soluție , tot un guvern național -liberal. Aceasta poate fi deci camarila, și nu aceea despre care , cu o dezinvoltură și cu o lipsă de pudoare fără precedent la oamenii politici din toate țările, a vorbit și vorbește dl Maniu . " Al.Lapedatu / 12 dec '37

////////////////////////////////////

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

Voicu Nițescu /

▣ **Guvernul Tătărescu ▣ Front național românesc !**

" Noi cei din **Frontul Românesc** am propovăduit o **încetare a învrăjbirii** dintre **organizațiile politice naționale**, în fața pericolului ce ne amenință . Ar fi o **bună încheiere a forțelor naționaliste** .

Datoria noastră este de a lăsa **pe ultimul plan** gruparea și partidul, și să punem **pe primul plan** interesele țării și interesele neamului nostru românesc.

" Pentru aceasta **nu ne-a fost greu să încheem un cartel electoral cu partidul liberal , cu atât mai mult** cu cât **în acest front de apropiere și înțelegere frățească** se găsește și d. **prof.Iorga** .Noi am ajuns să ne dăm seama că

salvarea și fericirea acestei țări , nu stă decât în **înțelegerea noastră** , a acelor care ne dăm seama de rolul important al **unirii tuturor forțelor naționale"**

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

////////////////////////////////////

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

[LD : rezultă că , din 1932, deci de 5 ani, nu mai vorbise la o întrunire publică.

Ca și Maniu , dar din **alte motive și cu alte intenții** , după eșecul guvernării **Iorga părea că se retrage în turnul de fildeș**.

Acum, odată cu criza din '37 , el **își reîncepe ofensiva politică** .

Ca de obicei , vorbește în parabole. Acum , parabola cu "**generațiile istorice**" Numai că , dacă **lui Maniu îi spune pe nume , și-l micșorează fără cruțare**, despre **tineretul " trupă de asalt"** ... face doar aluzii .

Spre ex, **nu rostește numele lui Codreanu** , deși se referă la el !

Altfel , vorbește ca un bătrân , dar ca **un bătrân conservator**, încă **nedispus să predea steagul credințelor sale....]**

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ **Motivarea prezenței lui**

Al.Lapedatu .

El, Iorga

▣ **Maniu - al treilea voevod ?!**

▣ **Maniu - personaj maghiarizat politicește**

▣ **Maniu și Mihalache : țărănism de paradă !**

▣ **Maniu : republică caragialicească**

▣ **Tineretul cu " trupe de asalt", cu " mistere" și violențe vrea să preia conducerea țării !?**

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ **Motivarea prezenței lui**

" Întâiul meu gând era **să viu înaintea dvs pentru a respinge anumite neadevăruri**,

și eu , ca istoric, să repun în adevărata lor lumină adevărurile pe care **persoana ce le-a vorbit , ori nu le știe , ori nu vrea să le spună .**"

Al.Lapedatu .

Lupta pe care dl Lapedatu a dus-o pentru reдеșteptarea conștiinței naționale, înainte de unire și pentru închegarea suferințelor a tuturor românilor , lupta domniei sale a fost încununată de cel mai desăvârșit și deplin succes .

El, Iorga

"Am venit pe aceste plaiuri pentru că mă simt la mine acasă , de aceea nu consider adunarea de azi ca pe o întrunire publică , aceasta pentru că , atunci când am plecat de la guvern [1932 !]

am jurat să nu mai iau cuvântul la o întrunire publică .

Vă consider pe dvs ca pe niște prieteni în fața cărora am ținut să vorbesc , cum am spus, ca la mine acasă, pentru că soția mea este de aici .

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ Maniu - al treilea voevod ?!

" Se spune că avem în țară trei voievozi .

Eu îl cunosc pe dl Iuliu Maniu , al treilea Voevod, însă **cu mai puține drepturi .** Primul Voevod este Regele, apoi dl Vaida Voevod care nu este contestat , și , în fine, **dacă vrea , și dl Maniu .**

Dar dacă drepturile celor dintâi voievozi nu se contestă , sunt convins că **Primul Voevod al țării va ști să îl facă pe al treilea voevod, să simtă că are, într-adevăr, înaintea lui , un Voevod.**

" Dl Maniu nu-i acasă , pentru că nu este în familie , pentru că nu are nici casă , nici familie.

În cultură nu-i prezent, pentru că nu are un ideal.

Nu poate fi socotit exponentul naționalismului românesc.

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ Maniu - personaj maghiarizat politicește

" Naționalismul românilor din Ardeal ,este făcut de câteva generații.

Generația lui Inochentie Micu , cu oameni ai cărții și ai ideii ; acolo sunt **creatorii .**

După aceea, a venit naționalismul generației lui Al.Lapedatu și Voicu Nițescu , tineri care au răspândit cartea.

" D.Maniu , la 26 iulie 1906 , în Parlamentul de la Pesta , se explica și răspundea invecivelor unor deputați maghiari , spunând că este acuzat pe nedrept , atunci când i se spune **că nu este un fiu bun al patriei ungare !**

Vorbind de mișcarea de la 1848, care însemna campania libertății și luptei naționale române, Dl Maniu spunea, tot în Parlamentul de la Pesta , că această mișcare n-a fost altceva decât fluxul acelor principii care au împins și pe unguri la aceleași mișcări .

" Să lichidăm cu basmul acestui personaj !

Dl Maniu este un om maghiarizat politicește , și confundă moșia de la Bădăcini cu țara !

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ Maniu și Mihalache : țărănișm de paradă !

Iorga relevă contradicțiile între ideile și acțiunea d-lui Maniu de astăzi, spunând că **face un țărănișm de paradă .**

" Dl Mihalache reprezintă țărănișmul, **numai** prin aceea că nu-și trage o pereche de pantaloni , peste acei pe care îi poartă .

Nicolae Iorga / 12 dec.'37

▣ Maniu : republică caragialicească

▣ Tineretul nu cu " trupe de asalt", cu " mistere" și violențe trebuie să preia conducerea

țării !

[LD Iorga , ca de obicei , vorbește în parabole. Aici, parabola cu generațiile " istorice"
Numai că , dacă lui Maniu îi spune pe nume , și-l micșorează fără cruțare,
despre tineretul " trupă de asalt" ... face doar aluzii , altfel înțelepte ,
dar , spre ex, nu rostește numele lui Codreanu , deși se referă la el !]

" Trebuie să mergeți aici în Ardeal lângă oameni care vă reprezintă interesele,
și nu după acei care , în momente de acestea, lucrează contra Domnitorului țării,
pentru o republică caragialească .

" Pentru că eu sunt părintele și chiar bunicul tineretului de astăzi, mă adresez acestora
și le spun că ei sunt trupele de asalt , dar steagul tot noi îl ținem
peste mormântul acelora care s-au jertfit pentru noi .

Câtă vreme trăim noi , n-aveți nevoie de nici un mister,
n-aveți nevoie să împrumutați formule străine,

sau să întrebuițați violențe care să vă dea conducerea țării .

" Cu bătrânii în frunte, tineretul nostru își poate face intrarea triumfală în istoria
țării ,

astfel încât ei vor ieși în momentul când noi îi așteptăm să-i promovăm ca urmași ai
noștri.

" Eu mă îndrept cu încredere către tineretul nostru și îi spun :

veniți fii buni alături de înțelepciunea noastră ,
pentru ca să întărim țara , pentru care au murit atâția înaintași ai noștri "

N.Iorga / 12 dec.'37

////////////////////////////////////

Adunarea de la Brașov : Iapedatu, Nițescu , Iorga // 12 dec.'37

14.) Întrunirea PNȚ din sala " Marna" , zădărnicită , duminică, dimineața , 12 dec.'37

dr.Lupu, Gr.Filipescu, Iul.Maniu - declarații la balconul Clubului

("Dimineața" , an 33, nr. 11.130 , 15 dec.'37 + foto : balconul cu personalități ;
mulțimea sub balconul clubului)

[-----]

Cuvântări din Balcon .

dr.Lupu / 12 dec. .'37

▣ "Palmele fasciste" ! ▣ Răzbunarea la vot !

"Ați văzut astăzi în fața dvs metodele fasciste . La 16 noiembrie, Țara a primit o palmă
când Ion Mihalache a fost făcut țopârlan și îndepărtat de la cârma țării,
iar astăzi , inteligența țării , în frunte cu Iuliu Maniu și Grigore Filipescu ,
a primit a doua palmă . [-----]

" Guvernul Tătărescu se sprijină pe două picioroange : Unul prea lung - d.Niculăe Iorga -
iar altul prea scurt - Al Vaida -Voevod. De aceea o să cadă în cap ! " [-----]

Iuliu Maniu / 12.dec. .'37

▣ Democrație, monarhie constituțională , dreptate socială

Fraților , ce vrem noi ?

- Vrem democrație! (puternice ovațiuni)

Ce vrem noi ?

- Monarhie constituțională ! (Aplauze repetate)

Ce vrem noi ?

- Să respingem, să desființăm dictatura care este deja în ființă ,

să împiedicăm dictatura care vrea să fie mâine .
- Vrem dreptate socială pentru toate clasele producătoare și vrem să oprim ca
clasele exploatoare să sugă sângele , și viața, și cinstea, și omenia,
din sufletele cetățenilor . [-----]

Întrunire PNȚ / 12 dec.'37

15) Gh.Tătărăscu , discurs radio, înfăptuiri, programul , seara , 12 dec.'37

Răspuns la criticile lui Maniu .

(" Dimineața " , an 33, 14 dec.'37 + foto Tătărăscu la microfon)

Doc.integral : fișier Guvern Tătărăscu - XV -

▣ Acuzele lui Iuliu Maniu

Guvern neconstituțional ?!

▣ Legenda "forțelor oculte" ?! : omagiu MSR Carol II

[-----]

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

▣ Acuzele lui Iuliu Maniu

" În afară de criticile privitoare la înfăptuirile de ieri și la programul de mâine al Guvernului,
s-au pornit și atacuri care nu au nimic programatic , urmărind numai semnarea urii și atătării

. În capul celor care organizează aceste atacuri s-a așezat d. Maniu .

Regret mult că sunt silit să citez un nume propriu în această expunere .

Dar când guvernul este atăcat , în felul cum a fost atăcat , de dl Iuliu Maniu ,

sunt dator să indic numele agresorului și să uzez de toate mijloacele de apărare ..

" Voi examina în fața țării, toate acuzațiunile aduse guvernului de dl Iuliu Maniu ,

și voi descoperi mobilul acțiunii sale .

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

Guvern neconstituțional ?!

" Guvernul - a spus d-sa - este constituit pe baze neconstituționale. Iată prima acuzație .

Cum a fost constituit acest guvern ?

Parlamentul

În ajunul deschiderii pentru ultima oară a Corpurilor Legiuitoare , a căror viață legală

se sfârșea la 1 februarie 1938 , și considerând că , până la această dată

nu se mai putea face nici o operă de legiferare utilă,

am rugat respectuos pe Majestatea Sa Regele să reexamineze situația generală politică

punând la dispoziția Majestății Sale demisia Cabinetului.

MSRegele

" În executarea acestei hotărâri , cred a fi împlinit un act de înțelepciune politică și
de deferință față de Coroană . Deși la capătul unei guvernări roditoare și consolidatoare,
am socotit necesar să fac cu putință examinarea și realizarea acelei formule de guvern

care , potrivit concepțiunii Coroanei , ar putea să corespundă mai bine situației generale de azi

" Majestatea Sa Regele, după numeroase consultațiuni cu frunțașii politici ai țării,

m-a însărcinat , reînnoindu-mi Înalta Sa încredere, să formez un nou guvern,

având o bază politică mai largă .

Noul guvern

În aceste împrejurări, am constituit **noul guvern** cu **colaborarea Partidului Naționalist -Democrat** de sub **președinția d-lui prof.Iorga.**

În ce constă neconstituționalitatea acestei constituirii ?

" **Regele numește și revocă pe miniștrii săi** , spune Constituția noastră .

Firește, **miniștrii** astfel numiți trebuie **să fie susținuți și de încrederea Parlamentului** , perfectându-se în acest chip **acordul dintre Coroană și Tară .**

Parlamentul de mâine va avea să-și exprime **încrederea sau neîncrederea** sa în guvern.

Procedura este perfect constituțională .

Să fie oare neconstituțional guvernul actual, pentru că, **în structura sa** , este continuarea guvernului anterior ?

Dacă **Constituția** noastră **prevede termene fixe pentru durata Parlamentului** , ea **nu prevede nicăeri termene fixe** pentru **funcționarea guvernelor .**

[-----]

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

Guvernul : dictatura ?! nesinceritate în politica externă ?!

" În cadrul acelorași critici ,**dl Iuliu Maniu acuză** apoi guvernul de **două păcate suplimentare : guvernul este antidemocrat și pregătește dictatura** , și **guvernul este lipsit de sinceritate în politica sa externă .**

" Drept răspuns acestor **acuzății glumețe** , rog pe dl Maniu să ia la cunoștință că , în țara aceasta, **numai proștii și nebunii se pot gândi la dictatură .**

[-----]

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

▣ **Legenda forțelor oculte**

" În sfârșit, **dl Iuliu Maniu** formulează încă **un cap de acuzare** , afirmând că **guvernul actual** , ca și guvernul trecut , **ar fi instrumentul unor forțe oculte.**

Cunosc această **legendă** . Ea a fost întrebuițată ca **armă de șantaj** în mâinile câtorva iresponsabili , dar **nădăjdusem** că inconștiența se va fi ostenit și desarmat , răpusă de evidențe , și că **această legendă va fi murit** - și pentru totdeauna.

" **Ea a reînviat** însă o dată cu **reparația d-lui Iuliu Maniu** și a fost din nou **transformată în armă de agitare .** Masca trebuie să cadă azi de pe fața ipocriziei .

Ce sunt aceste forțe oculte ? În ce împrejurări și **cu ce prilej s-au manifestat aceste forțe ?**

" În **decurs de patru ani de guvernare** am găsit , împreună cu întreg guvernul , la **Suveranul nostru** , în chip permanent ,**paza cea mai severă a principiilor și a practicilor constituționale** , care , astfel cum am definit-o o dată prevăd

o Coroană activă și un guvern responsabil.

" Nemijlocită și netulburată de nici o înrăurire a fost această **conlucrare laborioasă** , care a stat la **baza tuturor actelor noastre de guvernare** , în care au izvorât **atâtea reforme binefăcătoare** pentru propășirea și consolidarea țării.

" În toți aceștia **patru ani** , am putut asculta zilnic în **sufletul Suveranului nostru** , **tremurul unei conștiințe deschise la toate durerile și la toate aspirațiile acestui popor** și tresăririle cele mai numeroase ale unei voinți închinată exclusiv întăririi neamului nostru .

" **Patru ani** am văzut pe **Cel dintâi Servitor al Statului** ,

ostenindu-Se **cot la cot cu miniștrii și șefii oștirii , cu cărturarii , cu capii Bisericii , cu învățații și cu toți oamenii de muncă** , gonind cu sufletul după tămăduirea tuturor durerilor obștești și după izbândirea omeniei și a dreptății.

" **Patru ani** am fost împreună cu membrii guvernului **spectatorii acestei mucenicii regale** , **închinare marilor idealuri ale poporului nostru** și călăuzite de glasul unei singure forțe oculte : **iubirea de neam și de moșie !** [-----]

Gh.Tătărăscu / 12 dec.'37

16.) dr.Lupu - un interview (luat de G.Dinu) 15 dec.'37

Notă*: V.Serdici -arestat pentru "Ieșe majestate"

("Dimineața" , 14 și 16 dec.'35 + foto medalion dr.Lupu)

Doc.integral -[fișier PNT XVI](#)

Dr.Lupu / 15 dec.

▣ Defăimătorii lui Maniu

" **Să fabrici decret special** pentru o adunare , în care aveau să vorbească Iuliu Maniu și Grigore Filipescu , **să desfășori cu tancuri, tulumbe** și la urmă cu gaze (avem mostrele) , și toată această paradă , **comandată în văzul tuturor** [vizat Gabriel Marinescu] , iar seara , confortabil , în fotoliul tău de prim ministru , **să te instalezi la Radio** , pe care îl refuzi adversarilor tăi , și **să califici ca infractor** pe omul care are rolul istoric știut în alipirea Ardealului , este , într-adevăr , **lucrul cel mai revoltător.**

" Apoi toată **liota de defăimători** ai lui Maniu , începând cu oameni de la a căror vârstă și situație intelectuală **te așteptai să fie nițel mai obiectivi** [aluzie la Iorga și Lapedatu] și sfârșind cu **minusculul Tilea** [în Fr.Românesc, cu Vaida] , e într-adevăr **un spectacol trist și dureros.**

Și toată această **încăerare grozavă , de patimi fără frâu** , în care **se uită până și faptul că suntem români de același sânge, credință și lege**, în niște **împrejurări externe atât de tragice**, și atât de **pline de pericole** pentru țara noastră, întrece orice închipuire și **umple sufletul de desnădejde.** [-----]

Dr.Lupu / 15 dec.

▣ Pericolul dictaturii interne .

" Dar mă tem că și acesta este un vis , pentru că în realitate , prin aceste **măsuri violente** , prin **înfrentarea cinică a sufletului țării**, **se urmărește un plan mai îndepărtat : înscăunarea deplină și în formă** , căci în fapt este , **a dictaturii interne**, iar la adăpostul acestei noi stări de fapt , **scoaterea României din făgașurile care au creat-o** , și îndreptarea ei către **căile pierzaniei și nimicirii** .
Biată țară , ce dureri grozave și ce chinuri te așteaptă încă "

Dr.Lupu (cf.Gh.Dinu) / 15 dec. '37

17.) Gr.Iunian , Declarații de presă / **evenimente politice / alegeri** / , 19 dec'37

("Dimineața " , 33, nr. 11.136, 20 dec. + foto-medalion Gr.Iunian)

▣ **Frontul electoral guvernamental**

Liberalii ... Iorga , Vaida ...

[-----**anomaliile frontului electoral guvernamental** -----]

" Și să nu se uite un lucru : **acest trist și imoral spectacol este rezultatul fatal al odioasei legi electorale** . Un guvern , pentru a se înscăuna definitiv , nu are nevoie decât de **40% din voturi** , dar are neapărată nevoie de aceste 40 % .

Ele trebuie realizate cu orice preț . Cu prețul oricăror **acte politice imorale**, și cu prețul oricăror **abuzuri** .Și de aceea nu lipsește nici de data aceasta cortegiul abuzurilor electorale , sub toate formele . **Agenți electorali** de cea mai joasă speță sunt **promovați candidați** . Pentru a asigura pătrunderea lor în parlament , **cele mai sălbatece mijloace sunt folosite ."**

Gr.Iunian / 19 dec.'37

▣ Frontul electoral guvernamental

" Un cercetător obiectiv al actualei campanii electorale o va înscrie , desigur ,

ca cea mai rușinoasă pagină din istoria publică a României din ultimele decenii .
Cercetătorul va căuta să vadă cum s-au alcătuit cele două fronturi în luptă,
frontul democrat și frontul dictatorial și **buimăcit constată că are în față o altă aliniere** .
"Ce reprezintă frontul guvernamental ? Un guvern al **Partidului Liberal** prezidat de
Gh.Tătărăscu , **cu colaborarea de guvern a Partidului Naționalist -Democrat** al d-lui Iorga
și cu concursul în alegeri , pe bază de cartel electoral,
al partidului **Frontul Românesc** al d.-lui Vaida și al **Partidului German** .

" **Cercetătorul se întreabă nedumerit , care este temeiul unirii acestor partide ?**
Frontul guvernamental este **democrat sau dictatorial ?**[-----]
Iorga , Vaida ...

" Dar tot principal, dl **prof.Iorga deși colaborator de guvern, are alte vederi**
iar **dl Vaida Voevod**, după ce listele de candidați au rămas definitive, și soarta candidaților
partidului d-sale pecetluită de soarta candidaților guvernamentali, **declară categoric :**
< **Noi vom fi cei mai hotărâți opoziționiști ai guvernului liberal** > și totuși cere voturi pentru
lista liberală pe care figurează , și totuși luptă pentru reușita guvernului a cărui combatere o
anunță în viitor, din cauza programului pe temeiul căruia guvernul liberal reclamă sufragiul .

" **Se cere dar alegătorilor să voteze în același timp două programe contrazicătoare** .
Și aceasta se reclamă **ca act de conștiință cetățenească** .

Și aceasta pentru a desăvârși opera de **educare și moralizare a votului obștesc** .

" **S-a văzut vreodată** în viața publică românească - oricât a fost ea de scăzută în trecut -
o situație așa de degradantă ca aceea pe care o înfățișează **cartelații guvernamentali ?** "
Gr.Iunian / 19 dec.'37

18.) Rezultatele alegerilor parlamentare , 20 , 22 dec.'37

(" Dimineața " , 24 dec.'37 ;)

(" Parlamentul Românesc " , an VIII, nr . 255-258, 31 dec.'37)

"Dimineața " / 24 dec.'37

" **Parlamentul românesc** " / 31 dec.'37

▣ Ipotezele în discuție

▣ Alegerile pentru Cameră : votanți, procente, loc, mandate

▣ Numele celor 387 deputați din virtuala Cameră

▣ Alegerile pentru Senat : votanți, procente, loc

▣ Alegerile pentru Senat în București : votanți, partide, loc

▣ Numele celor 258 senatori din virtualul Senat

Doc.integral : **fișier Alegeri -III-**

[LD : 9 ian .2004 .Concluzia finală la **sistemul de partide** :

În 1937 , la **18 ani** de la desăvârșirea **unității de stat și vot universal** ,
la **14 ani** de **reglementare constituțională** , la **11 ani** de **experiment electoral** legiferat ,
era încă **în plin proces de clarificare și organizare** .

Sistemul de partide reeșit din aceste reglementări , încă **nu-și terminase gestația** .
Între 1919 -1928 , **clasa politică românească** , **aceeași** de până la războiul întregirii ,
creează instituțiile (Constituție, Lege electorală , lege administrativă ,ș.a)
și declanșează procesul de organizare politică .

În următorul deceniu , generația "unirii" , primește **infuzia noii generații** , în toate mecanismele regimului (partide, parlament , administrație) fără a-i preda încă ștafeta . Urma perioada firească a "conviețuirii " dintre generații . **Alegerile din 1937 ilustrează această tulburare firească** , care , în vremuri normale, ar fi dus la **maturizarea regimului democratic în România.**

Doi vectori esențiali au complicat acest proces de maturizare : **circumstanțele galopante internaționale** care au produs și dezechilibrul societății românești , și **tentațiile autoritariste ale regelui Carol** , a cărui domnie coincide cu ele. Celelate **fenomene adiacente** , au și ele doza lor de contribuție (negativă sau pozitivă) dar decurg din vectorii semnalati.

De aceea , comentariile de genul : **Tătărescu** a făcut... **Maniu** a zis ... **Codreanu** a dorit ... **Iorga** a sfătuit ... **Vaida** a încercat ... **Brătienii** au sperat ... **Iunian** a cobit ...

Argetoianu a urzit ... **Goga** a intrigat ... **Gavrilă Marinescu** a uneltit ...

chiar când sunt adevărate , trebuie raportate la cele **două fenomene majore:**

Carol și influența internațională . Fiecare cu importanța și consecințele ei .

Alegerile din '37 nu au fost un " accident" în evoluția democratică a României , Ceea ce a urmat acestor alegeri , a fost " accidentul " .

Toată bulversarea electorală cu aspect de **preludiu la război civil** a purtat **amprenta momentului** și a primit cea mai **nefericită soluție** .

Aceasta nu înseamnă nici " scutire" de responsabilități , nici ignorarea erorilor, nici menajarea vinovaților , nici tragerea de învățăminte.

Din păcate , această categorie de judecăți , nu poate fi decât o subiectivitate de istoric , însumând subiectivitățile actorilor ... Eu încerc ...]

[**LD , 9 ian.2004** .Concluzia finală la **alegerile '37** :

Da,este adevărat , Regele **Carol a făcut mișcarea fatală** la succesiune, neacordând PNȚ -ului guvernarea , și, deși asta asta a urmărit, va suporta consecințele care-l vor sili , în final, la abdicarea din 1940.

Da, este adevărat , Tătărescu a făcut jocul lui Carol,adjudecându-și guvernarea, trădând crezul democratic,constituția, partidul, prietenii , moment de la care , întreaga sa carieră va evolua sub semnul unor acte similare ('38, '40, '44, '46) .

Da, este adevărat, Iorga își va vedea visul cu ochii : monarhia autoritară, dar prețul ce-l va plăti va fi năpraznic. [-----]

Da, este adevărat , Iovitura grea a fost dată regimului parlamentar , intrat într-un blocaj legislativ , provocând **cea mai gravă criză politică de la război.**

Da, este adevărat , toate mișcările pe tabla de șah a politicii românești , din motive și în moduri diferite , **au concurat la instaurarea dictaturii regale.**

Voi formula și câteva **ipoteze sub semnul lui " dacă "** , cu **caracter speculativ** .

Realitatea istorică va fi : **guvern de tranziție Goga** urmat de **instaurarea dictaturii regale.]**

"Dimineața" / 24 dec.'37

▣ **Totalizări pe țară**

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Guvernul +cartel	971. 000	37,5 %	1	142-145

////////////////////////////////////

" Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Coaliția guvernamentală	1.103.323	35,92%	1	152

////////////////////////////////////

" Parlamentul românesc " / 31 dec.'37

▣ **387 deputați aleși**

[LD :Din păcate, nu le scrie **apartenența**. O să încerc să o indic eu .
Dimitriu Șoimu (PND ? **Georgescu -Cocoș N** (PND))
Iorga N (PND) **Iorga N Mircea** (PND)
Popov Adonis (PND ?) **Topa P. dr.** (PND)

▣ **Senatori de drept**

N.Iorga (PND)
Alegeri / dec.'37

Guvernul Goga -Cuza 29dec.'37 - 9 febr.'38

19.) N.Iorga , Memorii , 1 ian.1938

Vol. VII; p 444 , 449
Iorga / 1 ian.'37

▣ **Protest : excesele antisemite ale guvernului**

Nicolae Iorga, împreună cu alte **personalități politice**, a adresat **un protest vehement** **contra guvernului Goga-Cuza** , împotriva **măsurilor antisemite** care **contraveneau jurisdicției constituționale și dreptului internațional** .

" **Chem pe Armand Călinescu** pentru a-i vorbi de această **intolerabilă încălcare a rosturilor constituționale**. O recunoaște și el .

A fost vorba de o primă satisfacție a lui ACCuza , pentru doctrina lui.
Îi arăt foarte lămurit că-l voi înștiința pe rege .

" **Nu pot admite o situație** care , o dată stabilită, **ar putea să aducă o altă și alte interziceri** ale drepturilor constituționale .

Mai curând mă expatriez ! Prefer să mă bucur de aceste drepturi într-o țară străină , decât să mi le văd interzise aici !

[-----]

" După discursul , de data aceasta foarte socotit , cu unele explozii sentimentale ale lui Goga - nota Iorga la 1 ianuarie 1938 - **Regele , vorbind de tradiții , de drepturile minorităților și de cunoscuta noastră toleranță , fixează hotarele Ministerului care o pornise razna "**

N.Iorga / 1 ian.'38

20.) Aprecieri ulterioare despre guvernul Octavian Goga , 27-28 iunie '39 , retro'

[LD : ține cont că ei nu mai erau oameni de partid...ci pioni de bază ai regimului carlist]

N.Iorga (D.S., MO .9, 28 iun.'39 , pag. 190)
Nicolae Iorga (senator) / 28 iun..'39, retro , dec.'37

▣ **Pericolul Gărzii de Fier**
▣ **Guvern Tătărescu II**
▣ **Alegerile din dec.'37**
▣ **Guvernul Goga**

Nicolae Iorga (senator) / 28 nov.'39, retro , dec.'37

▣ **Pericolul Gărzii de Fier**

▣ Pedepsa capitală (art. 15)

La art. 15 (pedeapsa cu moartea) ,s-a încins o discuție lungă .

- **lorga** : cu multă stăruință , a luat poziție **contra pedepsei cu moartea, care era :
contra tradiției țării ; nu-și putea imagina un funcționar public ca " gâde" oficial ;
s-ar putea comite abuzuri și ar suferi nevinovați ; nu are rost ca răzbunare
și nu contribuie la împiedicarea crimelor** . [-----]

"**Totuși , societatea noastră** atât de miloasă - susținătoare a tradiției contra pedepsei cu moartea - **aprobă abuzul , care e tot o tradiție , de a împuşca sub escortă pe cutare acuzat** , pe când este dus la locul faptei , pentru a reconstitui tristul și idiotul teatru al crimei .Ca ministru de Interne , **zadarnic protestam contra acestei metode ilegale , monstruoase, înstăpânită într-o țară cu tradiția sentimentală împotriva pedepsei capitale.** Cei din jurul meu , îmi reproșau că prea regret pierderea unui bandit .

Zădarnic stăruiam că legiferarea pedepsei cu moartea e de preferat uciderii " sub escortă" , comisă evident de jandarmi , din ordinul - prin semne - al magistratului ori al procurorului .

"S-a încins apoi o discuție destul de animată . **lorga era evident supărat pe mine , cum a manifestat sub câteva observații.**

Vaida / 20 febr.'38

▣ Întâietatea elementului românesc (art . 27)

▣ Antecedenta românească a miniștrilor (art. 67)

" Împreună cu Cristea , am susținut pe scurt

necesitatea accentuării primătatului elementului românesc . lorga , aproape a sărit atunci de pe scaun , declarând că , prin aceasta , ne-am atrage critica și ostilitatea statelor apusene și a întregii străinătăți. Dânsul, la nici un caz , **nu și-ar putea da asentimentul .**

Cum **susceptibilitățile și toanele lui lorga erau de neprevăzut și incalculabile, Regele, Cristea și cu mine am început să facem propuneri de formulare a ideii .** După ce acest exercițiu de împlânzire , cu așchii de cuvinte , a durat un sfert - până la jumătate de ceas , lorga zise și el ceva asemănător , cu textele propuse de noi .

Atunci am exclamat :

- Excelent .Vă rog , cum ați zis ?

Atunci lorga, mulțumit că i se recunoaște paternitatea redactării , repetă , iar Regele , după ce o suci și o întoarse câțva timp , se opri :

<Ținându-se seama de caracterul majoritar și creator de stat al națiunii române... >

Așa ați spus, nu, dle profesor ?

- **lorga** : Cam așa .

- Cristea : Excelent

- Eu : Perfect !

Astfel am rămas cu toții împăcați cu articolul 27 .

[-----]

Al.Vaida Voevod / retro '38 -'39

▣ Nicolae lorga

[**LD : Vaida lasă posterității " diagnosticele" lui privind oamenii politici contemporani lui . De această atenție beneficiază și lorga , fie și ca replică ,peste timp , față de un om care nu l-a prea avut la inimă .** Adaug , astfel, analizei mentalităților și moravurilor din epocă , prezentarea unui alt **cuplu politic ... care a stat la temelia " vrăjbei noastre "**]

Supărăciosul ...

... Urma să fie discutat bugetul. **lorga** (evident " montat" tendențios de cineva) , **a cerut lui lamandi bugetul Ministerului Culturii Naționale și , aruncând o privire fugară , a izbucnit în observații critice , malițioase , despre sumele prea mari .**

lamandi s-a apărat , a devenit agresiv, provocator, semeț în voce , față de nenorocitul om

al culturii . Cristea ședea liniștit lângă Iorga . Deodată , Iorga a sărit în picioare strigând :
**" Cum se poate să se îngăduie să fiu insultat , mă duc la M. Sa ,
nu pot tolera purtarea D-sale "**

La început, s-au delectat de dialogul celor doi, cu o plăcere răutăcioasă , deoarece Iamandi nu era simpatizat de nimeni . Simpatiile s-au întors spre el , căci violența lui Iorga era prea timbrată de intenția insultei personale , cu totul nemotivată ...

Intrând Regele , Iorga s-a astâmpărat, dar a cerut să i se dea bugetului Ministerului spre a propune economii , pe un buget care era incomprimabil !

Ambițiosul

.... La sfârșitul unui Consiliu, după ce Regele l-a însărcinat pe Mironescu să studieze reformele de la Ministerul de Finanțe,

s-a întors către Vaida , cerându-i să ia contact cu minoritățile , pentru a aranja definitiv problemele lor . Iorga a intervenit :

- Dar mie nu-mi dă M. Ta nici o însărcinare ?

Regele , obișnuit cu metoda de a-l calma pe Iorga , i-a răspuns că el , cu bogata lui experiență , va avea să fie arbitrul referatelor noastre .

Naivul

... Într-un Consiliu, Gafencu a prezentat un expozeu despre turneul său în capitalele europene, pe care toți îl aprobaseră . La sfârșit, Iorga , care șezuse la dreapta Regelui, i-a spus :

- Ar fi bine ca dl Gafencu să-l propună lui Hitler să se facă la Weimar un institut românesc de studii istorice .

Naivă încercare de îmbunare a lui Hitler , ne gândeam cu toții .

Regele și-a dat cu părerea , încercând să-l scoată din impas pe Gafencu .

Iorga însă nu a ceda și a continuat să stăruiască . Spre a pune capăt situației penibile , Vaida a intervenit propunând două institute de istorie : la Weimar și la Viena .

Făcând pe prostul - mărturisește Vaida - a izbutit să curme discuția

Orgoliosul ...

... [1939] Într-un Consiliu de Coroană , pe când Armand Călinescu era prim-ministru , înainte ca Gafencu să fie trimis ministru la Moscova, s-a discutat reluarea relațiilor cu Rusia.

În frunte cu Regele, toți erau mulțumiți că se făcea un prim-pas de normalizare .

Argetoianu a cerut cuvântul , susținând că reluarea raporturilor cu URSS

trebuie să ne preocupe mai mult ca orice problemă de politică externă .

În acest context, a sugerat că ar trebui trimis la Moscova un bărbat de înalt prestigiu, de mare experiență, cunoscut în lumea întreagă , ca savant erudit . de aceea , ar trebui să-l roage pe dl prof Iorga să primească Legația din Moscova .

Regele nu a mișcat nici un singur mușchi al feței . În jurul mesei a trecut un freamăt de surprindere , ușor stăpânit . Iorga a ripostat prompt :

- " Nu, nu eu aș fi potrivit , ci Filip " (numind pe August Filip , cel mai intim om de casă a lui Argetoianu , ex ministru de stat în guv, Iorga - Argetoianu) .

La acest apropo , am putut, în fine, să dăm cu toții drumul răsului , greu reținut .

În acel moment între Iorga și Argetoianu relațiile erau întrerupte

Intransigentul ...

.... [mart. 1939] Când la ordinea de zi era chestiunea Rusiei Subcarpatice , donată de Hitler ungurilor (care voiau să ne atragă și pe noi în târg) , se discuta tratatul economic Wohltat .

Regele i-a dat cuvântul lui Vaida , care însă l-a invitat mai întâi pe Iorga să-și spună părerea.

Iorga a insistat pentru rezistență, pentru a nu se ceda presiunilor germane .

Vaida a exprimat un p.d.v. mai prudent, mai nuanțat : **decât sânge, mai bine să dăm petrol , ca să cruțăm armata ... (Același Iorga a acceptat mai târziu atât ultimatum-ul sovietic , cât și ticăloșia arbitrajului de la Viena)**

La sfârșitul discuției , Vaida a spus :

- Rog pe MV să scuze că pentru moment - cu toată vârsta - m-am lăsat purtat de

temperament. Iar d-lui prof. Iorga țin să-i declar că nu am avut nimic personal în contra d-sale. Pentru mine, orice controversă am avea, Iorga rămâne Iorga .

Atunci Iorga, dând cu pumnul în masă :

- Da, eu sunt Iorga !

Atunci eu, scos din sărite prin tonul său :

- **Da, sunteți Iorga, iar eu sunt Vaida Voevod !**

Au râs și consilierii regali și miniștrii , dar mai cu poftă au râs generalii ...

Așa ne-am dat în spectacol cei doi moșnegi , foști prim-miniștri !

Începând de atunci , nu am mai existat - din nou - pentru Iorga .

Era supărat , **își întorcea capul, ca să nu-mi primească salutul**, pe care , natural, renunșasem să-l prădez de vânt .**Situația era destul de caraghioasă .**

Dispunea , de exemplu, **să fie așezat în alt vagon decât mine, ca să nu ne întâlnim** , când plecam cu trenul regal ori ministerial .Tot așa în Consiliile de Coroană .

Ranchiunosul ...

[aug. 1940] **Am însă consolarea că nu a plecat în lumea eternității neâmpăcat cu mine.**

După ultimul , tragicul **Consiliu de Coroană** , când și el a primit **sentința de la Belvedere** , am plecat noaptea târziu de la Palat . Ploua ca prin sită , iar în fața ieșirii dinspre Athenee Palace Hotel, portarul anunța mașinile diferiților domni ... Portarul a spus :

- Mașina d-lui Consilier Iorga ! În penumbra ceții, Iorga a lunecat sau a greșit treapta .M-am pomenit cu el răsturnându-se pe mine. L-am prins, oprindu-l să cadă . Și între noi s-a petrecut spontan următorul dialog :

- *Mulțumesc !*

- *Totuși se ivesc momente când Vaida prinde bine . Ne împăcăm ?*

- **Ne împăcăm , dar îți pare rău de ce mi-ai spus atunci ?**

- *Îmi pare rău .*

Mi-a atins mâna apoi nu ne-am mai văzut !

Vaida despre Iorga /

21. b.) Subsecretariatul de Stat al Poliției, Siguranței și Jandarmeriei , Expunere ,

[LD : prescurtat **PSJ -Opis**]

16 febr.'38 - 20 martie '39

Calendar represiune : 16 febr.28 mai '38 Doc.integral - fișier G de f- -I -bis

/ descinderi, percheziții, arestări, internări de legionari /

/ arestarea lui CZCodreanu /procese / prima condamnare / a doua condamnare /

Arhiva ISISP, fond XV, d. 451. f. 98 și urm.)

Expunere cronologică a evenimentelor și faptelor mai importante din țară, în legătură cu **mișcarea legionară** , de la **16 februarie 1938** până la 20 martie 1939 .

- **21.febr. '38 Autodizolvarea partidului " Totul pentru Țară "**

- **26 mart.'38 Scrisoarea lui CZCodreanu către Nicolae Iorga .**

- **18/ 19 apr.'38 Descinderi și arestări de legionari în toată țara .**

Internarea lor la Tismana și Dragomirna .

Descindere și percheziție la Casa Verde.

Arestarea lui CZCodreanu

- **19 apr.'38 (Bucur.) Condamnarea lui CZCodreanu la 6 luni închisoare , pentru ultraj scris adus lui N.Iorga**

- **21.apr. '38 Jurnalul Consiliului de Miniștri prin care organizațiile Legiunea Arhanghelului Mihail, Garda de Fier și partidul Totul pentruȚară sunt și rămân dizolvate .**

- **17 mai .'38 Începe procesul lui CZCodreanu la Tribunalul Militar , Corp II Armată .**

- **26 / 27 mai '38 Condamnarea lui CZCodreanu la 10 ani muncă silnică și 6 ani interdicție.**

- **28 mai '38 (Bucur.) Închiderea și sigilarea sediilor fostelor partide politice și trecerea avutului lor sub administrația Ministerului de Interne.**

Calendar represiune / 16 februarie - 28 mai 1938

22.) . Legiunea în imagini , Albușele Traian Borobaru , , retro ' 38

Editura mișcării llegeonare, Madrid, 1977, p. 9)

"**Octavian Goga este concediat** și se constituie un **nou guvern** sub președinția **Patriarhului Miron**, având la **Interne pe Armand Călinescu** și la **Armată pe genearul Antonescu** .

▫ **Constituția = instrument politic și juridic contra G de F**

" **Vechea Constituție este abolită cu 99%** , printr-un plebiscit care se ține **sub teroare și cu votul pe față** .

Toate aceste măsuri erau îndreptate împotriva mișcării legionare și nu erau decât preludiul unei noi prigoane care se va deslănțui contra ei , mult mai feroce decât precedentele .

" **Noua Constituție** , impusă prin forță , **servea ca instrument politic și juridic** pentru a se pregăti arestarea Căpitanului , și apoi asasinarea lui și a întregii mișcări legionare .

▫ **Oculța : El .Lupescu , Iorga și Călinescu**

" **Personagiile principale ale oculței** de la Palat , care **dirijează din umbră** acțiunea de nimicire a mișcării legionare erau **Elena Lupescu , metresa Regelui, Armand Călinescu și profesorul Nicolae Iorga.**

Acesta din urmă **se însărcinase** , bazându-se pe marele lui prestigiu de apostol al neamului, **să convingă opinia publică de < Pericolul legionar>**, și **să justifice măsurile** luate de regim contra mișcării , **ca o acțiune curajoasă de <salvare a Statului >** .

Zilnic apăreau în **Neamul Românesc** , gazeta profesorului Iorga , **articole pline de venin** , semnate chiar de profesor, în cari **Căpitanul era atăcat în modul cel mai infam "**

Constituția '38 = contra G de F !

Guvern Miron Cristea - II 30 mart.1938 - 31 ian 1939

23.) Formarea unui nou guvern / decretele noilor instituții și numiri / 30 mart.'38

Decretul 1421 : înființarea **Consiliului de Coroană** .

Decretul 1422 : **numirea consilierilor** (+ **decrete ulterioare** de numiri de consilieri)

▫ **Decret-lege nr. 1421 : înființarea Consiliului de Coroană , 30 mart '38**

(A.I C, fond Președ.Consil.de Min ., dosar 10 / 1938 , f. 1-9)

Prin acest decret , a fost înființat **Consiliul de Coroană** , în virtutea căruia , membrii Consiliului urmau să fie **numiți prin Decret -regal , desemnați de rege**, dintre **actualii și foștii demnitari ai Statului, Biseiricii, Oștirii, Curții Regale** și din **personalități de vază ale țării** .

Consiliul urma să fie convocat **ori de câte ori regele considera util să-i ceară părerea** , cu **titlul consultativ**, asupra **problemelor de stat** de importanță excepțională .

Membrii Consiliului, **puteau primi însărcinări speciale, temporare**, **fixate din Înaltă însărcinare** .

Membrii Consiliului , **purtau titlu de consilieri** , aveau **rang de miniștri de stat** și ocupau în toate **ceremoniile oficiale** locul , îndată **după președintele** Consiliului de Miniștri .
Aveau **indemnizație de reprezentare** .

ss , **Miron Cristea** (preşed. Consil) ss **Victor Iamandi** (ministr.Juстиţiei)
////////////////////////////////////

▣ **Decretul 1422** : numirea consilierilor (+ decrete ulterioare de numiri de consilieri)

(A.I.C. , fond PCM, dosar10 / 1938 , f.10-37)

Prin acest decret , **Carol a numit primii membri ai Consiliului de Coroană** :

Printre ei, **prof.N.Iorga** (fost preşed.)

ss Carol **ss Miron Cristea**

Consiliul de Coroană / 30 mart.'38

24.a.) **C.Z.Codreanu, Scrieri, documente .Antologie Sfîntescu.**

▣ **Codreanu >Iorga** (mart.'38)▣ **Arestarea** (17 apr.'38) ▣ **Jilava** (însemnări)

▣ **Procesul** (23-25mai'38)▣ **Interogatoriu** ▣ **Acuzarea** ▣ **Apărarea** ▣ **CZC-autoapărare**
Editura Fundaţiei Buna Vestire,1993.Responsabil **Duiliu Sfîntescu.**

Doc . din : fişier G fe F - XI - , 35

////////////////////////////////////

Codreanu / ? apr.38

▣ **Scrisoarea către Nicolae Iorga** (p.109-111)

[**LD : Atenţie ! cuvintele ce au declanşat procesul!**]

"Niciodată,nici un cuvînt de rău pentru profesorul Iorga.Totdeauna cu respect şi cu bunăcuviinţă.De cîtva timp plouă cu articole de otravă peste noi:

< Între bliduri (adică restaurantele noastre)facem comploturi,

punem la cale revoluţii îngrozitoare,şi vrem să ucidem oameni.

Suflete de asasini ,oameni cu revolverele în mîină şi în buzunare.>

" **Ei bine ,nu mai pot.** Din marginile puterilor mele omeneşti,
eu care te-am respectat îţi strig:

Eşti un incorect,eşti un necinstit sufleteşte." Datoria elementară a unui om corect este
să se informeze şi la omul pe care îl judecă,nu numai la **agenţii mincinoşi**

ai Domnului Armand Călinescu (care lansaseră ieri pe piaţă

că 16 echipe ,sub conducerea lui Alexandru Cantacuzino

vor să-l omoare pe Dsa).

Eu nu mă pot bate cu Dta.N-am nici geniul,nici vîrsta ,nici condeiu ,
nici situaţia dtale.N-am nimic.Dta ai totul.

Dar din adîncul unui suflet lovit şi nedreptăţit **îţi strig şi îţi voi striga din adîncul gropii,**
eşti un necinstit sufleteşte ,care ţi-ai bătut joc pe nedrept **de sufletele noastre nevinovate."**

"Voi care **ne acuzaţi de violenţă,**după ce aţi întrebuiţat contra noastră **cele mai mari**
violente,împingîndu-ne la disperare şi păcat,voi cărora ,dacă cineva v-ar fi dat numai o

palmă ,aţi fi reacţionat la fel ca mine,**voi necinstiţilor sufleteşte,**vă vom dovedi acum ,

că nu vom reacţiona în nici un fel la toate porcăriile voastre."

" **Nu să ne închideţi comerţul nostru,să ne înăbuşiţi avântul, ci să ne bateţi la tălpi,**

să ne trimiteţi în Insula Şerpilor,să ne ucideţi cu pietre,să ne spînzuraţi cu picioarele în sus

şi să ni le bateţi în cuie,să ne supuneţi la cele mai mari umiliţi.

Nu veţi întîmpina nici Dvs,Dle Profesor Iorga[...] nu numai nici o violenţă,ci nici măcar o
opunere .Dar de acum şi până voi închide ochii,Domnule Iorga,şi după aceea,

te voi privi aşa cum meriţi. Corneliu Z.Codreanu "

////////////////////////////////////

Codreanu /

▣ **Note de la proces**

"Nu ştiu dacă a existat vreodată ,în viaţa publică a României ,

un om care să fi fost atăcat cu atîta înversunare,patimă şi rea credinţă de întreaşa presă şi
de toate cluburile iudeopoliticianiste,aşa cum am fost eu ,

de la arestarea mea ,în tot timpul instrucţiei,**în scopul de a pregăti condamnarea ,**

în fața opiniei publice." "Buna Vestire" și "Cuvîntul" au fost lovite din primul ceas;
Nae Ionescu este și el în lagăr;

S-au dus atacuri pline de mișelie : **Curentul, Neamul Românesc, Capitala,**
respectiv **Șecaru, Iorga și Titeanu.** (160-162)

Violența - ca armă politică ...

- **Procurorul** : recunoaște **violența, ca metodă uzitată de organizația sa ?**

- **CZC**: "**Nu, nu!** [...] **Eu nu am afirmat nicăeri acest lucru, iar dacă s-a întâmplat**
acest lucru în viața noastră , **se datorește nu principiilor** pe care eu le-aș fi fixat,
ci determinată, poate, **de legitimă apărare** [...]

Se întâmplă și în familia lui, în casa lui, dar într-o **luptă politică ?**"

- **Procurorul** : **[citând din cartea lui , "Pentru legionari"]:**

<Acestor politicieni, a căror trădare față de neam este așa de
îngrozitoare, neamul va trebui să le scoată ochii, iar dacă sunt morți
, neamul va trebui să-i scoată din morminte și să le dea foc ciolanelor
în piețe publice. Pe copiii și pe nepoții lor neamul va trebui să-i
urmărească în averi confiscându-le și să-i stigmatizeze cu epitetul de
"copii de trădători". > (p.95) ; **<Să ne procurăm revolve și să tragem**
în ei, dând un exemplu groaznic, care să rămână dealungul istoriei noastre
românești. Ce se va alege după aceea de noi, vom muri sau vom rămâne
toată viața în închisoare, nu mă interesează. > (p.168)

<Eu am fost de acord că actul final al luptei noastre să fie, cu însuși prețul
prăbușirii noastre , un act de pedepsire al pigmeilor cari, dispunând de
posturile de mare răspundere pe care le dețin, au umilit și au expus țara. >
(p.169) ș.a.ș.a.

- **CZC**: "**Este adevărat** că eu am povestit în această carte așa cum am spus:
corect și cinstit , viața mea , și într-adevăr , **tot ce s-a citit este scris de mine**[...]

Dar toate aceste chestiuni au fost judecate la vremea lor [...]

Trebuie **să ții cont** în toate chestiunile acestea și **de vârsta omului.**

Gîndi-ți-vă, **eram de 20-22 de ani, eram va să zică copil și în mentalitatea noastră de copii**
din vremea aceea așa am văzut noi lucrurile.

Dar de cînd omul începe să trăiască și pînă își termină viața , trece timp

se adună înțelepciunea.[...] Sunt trepte de acestea de dezvoltare ale minții omenești

și acțiuni pe care, **după 20 de ani, le vezi altfel.**[...] Dar de atunci și pînă acum

este o distanță mare de timp.[...] dar **nu poate cineva să fie urmărit permanent** în viața

sa , **pentru că în copilăria lui, cînd era visător, i se părea că se poate lupta**

cu toată Europa." (p.326)

Recompensarea asasinilor ...

- **Procurorul** : **de ce recompensează** prin înaintări în grade , demnități, decorații
pe aceia care , recent, au comis odioasele asasinat contra lui **Duca**[33]
și **Stelescu** ['36] ?

- **CZC** : "**Eu i-am luat pe ei nu în ceea ce au făcut, ci în suferința lor.**
În suferința unor oameni care stau în închisoare
care suferă pentru o credință." (p.327)

- **Procurorul**: cum calculează eroismul legionar,
avînd ca unitate de masura **mormîntul ?**

- **CZC**: "[...] **prin cantitatea de suferință.**" (p.328)

Procesul CZC Codreanu / 23 -25 mai '38

24.b.) Constantin Papanace , Fără Căpitan. Conducerea în a doua prigoană ,

[Mss. Buchenwald , februarie 1943 ; Lămurire , Salo, dec. 1983 , 135 pag.]

Biblioteca Verde, nr 24, Editura "Armatolii" , Cetatea Eternă , 1984

Doc. integral , fișier G de F XI

C.Papanace / febr,'43, retro 'mart.'38

▣ Lovitura de Stat a lui Carol

" Era clar că **lovitura de stat** pentru **modificarea constituției** oferea **platforma legală** pentru începerea unei **prigoane de totală exterminare a Mișcării Legionare** .

Ușurința cu care s-a realizat **coaliția tuturor oamenilor politici** , **angajarea Bisericii** , prin Patriarhul Miron Cristea, precum și împingerea **Regelui Carol direct pe scenă** , arăta că **forțele oculte naționale și internaționale** , **pregăteau lovitura decisivă**. Știri contradictorii se încrucișau în toate direcțiile ." **"Curentul"** publica un lung reportaj despre Insula Șerpilor , cu fotografii și aluzii intimidante. Directorul **Pamfil Șeicaru** , devenise un seismograf al evenimentelor politice, cu același rol pe care îl avusese Blumenfeld .

" De la el și de la ieșirile năbădăioase ale lui **Nicolae Iorga** , puteai descifra mai bine **tendențele dictaturii regale.** "

C.Papanace / febr,'43,retro 'mart.'38

▣ Ultima întâlnire cu Codreanu

" Pe Căpitan l-am văzut pentru ultima dată , la **25 martie 1938** , de Buna Vestire .
[-----atmosfera politică -----]

C.Papanace / febr,'43,retro' mart'38

▣ Marea prigoană = bătălia decisivă

" **Căpitanul m-a întrebat ce cred despre situația politică** . În esență i-am spus următoarele :
(conversația a durat mai bine de două ore și mi-am notat-o .
Nu știu însă dacă după atâtea percheziții, răvășiri și distrugereri ,
acest manuscris s-ar mai putea găsi)

< Această **mare prigoană** care se anunță și care a și început, **era de așteptat** .

Ea constituie **bătălia decisivă** , atât din punct de vedere intern, cât și extern .

Din punct de vedere intern, adesea **m-am întrebat de ce nu vine**.

Să fie pătura conducătoare românească , care este atât de preocupată de interesele ei, **atât de lașă și putredă , încât să se lase deposedată de beneficiile puterii** fără nici un fel de reacțiune ?

N-am crezut-o nici o dată , și cu atât mai mult n-o pot crede acum.[-----]

Pozițiile s-au demarcat prea adânc în această lume , ca ea să mai creadă în maleabilitatea noastră . Cum spuneam și altădată, **din cauza subestimării persoanei D-tale,** **ea n-a crezut în seriozitatea Mișcării**, ba a crezut chiar **că o va putea capta și manevra în diversiuni .**

După **procesul din 1934**, și în special după apariția cărții "**Pentru legionari**" , ea [**clasa conducătoare**] a început **să te aprecieze în adevărata valoare și să se teamă** , dacă nu toți politicienii , în întregime, în orice caz cei aserviți forțelor oculte , care îi manevrează . În același timp, **Regele și-a făcut și el manevrele lui**, pentru **anemierea organismelor politice** și înlăturarea personalităților incomode , pentru a-și consolida dictatura.

Astăzi această coalitie este gata să se năpustească asupra Mișcării Legionare .

C.Papanace / febr,'43,retro 'mart.'38

▣ Intențiile adversarilor

- < Cât privește **intențiile de acțiune ale adversarilor** , eu cred următoarele :
Atâta timp cât guvernul va avea compoziție eterogenă , de **mari personalități** (foști prim-miniștri) , cu prestigiu și cu o poziție mai independentă față de Rege, **nu se va păși la măsuri radicale** . Oameni ca **Vaida, Mironescu , General Antonescu** etc . , **nu cred să se preteze la asemenea răspunderi grele.**

< **Primejdia este reală și iminentă** de cum se va reuși **închegarea vreunei formule mai unitare de oameni ambițioși și de a doua mână** . [-----]

C.Papanace / febr,'43,retro' 38-'39

▣ **Începutul prigoanei .**

- **Prigonirea comerțului legionar ...**

Un punct iritant , pe care agenții provocatori l-au folosit , a fost comerțul cu cooperativele legionare . Zvonul < **Codreanu pleacă și nu ne plătește !** > servea pentru declararea **stării de faliment a comerțului legionar**. Au fost puse în circulație **Circulări** apocrife. Aceasta l-a determinat decisiv pe Căpitan să renunțe la soluția plecării.

" **Scutul divin al martirajului creștin era singura armă de care dispunea** în situația disperată în care se găsea, înconjurat de **politicieni fără scrupulecare**, ca o haită de lupi turbați, **se năpusteau asupra lui.**"

Conflictul cu Iorga ...

" De pe această înălțime morală , **atăcă pe cel mai turbat dintre ei, pe Nicolae Iorga.**

În scrisoarea trimisă acestuia ,cu privire la **felul cum a fost închis comerțul legionar, îi smulge întreaga mască a naționalismului fanfaron** și , la insinuările sale de complot , îi răspunde că nu va reacționa, chiar dacă va fi să-l bată în cuie cu capul în jos , dar , de acolo, și chiar din mormânt , **îl va privi așa cum merită pe acest incorect sufletește .**

"Când am citit aceste rânduri, cele mai sfâșietoare care le-a scris el vreodată , am înțeles că **zarurile au fost aruncate** .O bătălie istorică s-a angajat pe două planuri esențial deosebite . **Pe planul material, erau tari politicienii.**

Pe plan moral, era invincibil Căpitanul .[-----]

Ofensiva lui Armd. Călinescu ...

În acest interval de timp, **guvernul**, tot sub paravanul Patriarhului Miron Cristea, căpătase o formă mult mai omogenă , guvern la care **n-a mai participat Alexandru Vaida, GGMironescu, Tătărăscu** , etc.

Aici , cuvânt hotărâtor avea "**figura satanică**" a lui **Armand Călinescu** , secundat de cealaltă "**figură diabolică**" a vieții publice românești , **Istrate Micescu** .

Era evident că **se intra în faza represivă de executare a programului împotriva Căpitanului și a Mișcării Legionare** .

Armand Călinescu a folosit **scrisoarea către Iorga** , spre a **sonda gradul de reacțiune legionară** , cu gândul de a pune mâna pe Căpitan , și apoi pentru a paraliza orice reacțiune legionară . Instrucțiunea s-a făcut cu toată grija, Căpitanul a fost chemat la Consiliul de Război , apoi lăsat liber...

" A început Săptămâna Patimilor ! Mișcarea legionară, în frunte cu Căpitanul , începea urcușul Golgotei.În familiile celor arestați era jale, plâns și disperare. În mare familie legionară, lacrimi și rugăciuni , dar și pumni încleștați . [-----] După **condamnarea la 6 luni** , pentru scrisoarea adresată lui Nicolae Iorga, începe **violenta campanie pentru denegarea Căpitanului**. [-----] **Se pregătește atmosfera pentru marele proces al trădării !**

[-----] După ce s-a crezut că atmosfera a fost pregătită suficient prin campania de calomnie , s-a publicat în ziare , **Ordonanța de dare în judecată** a Căpitanului , în ziua de **6 mai 1938** .Căpitanul era calificat de **trădător**.

[-----]

C.Papanace / febr,'43,retro 'mart.'38

▣ **Avocații și martorii lui Codreanu**

Pe 15 mai , s-a repezit la București, unde s-a întâlnit cu d-ra **Lizeta Gheorghiu** , care se ocupa cu **apărarea lui Codreanu**. A mers acasă la **Hentescu** , care s-a oferit fără reticențe și ezitări.

Tot el a propus să fie atras **Petre Topa** ca martor , mergând acasă să-l convingă de **respectul pe care Codreanu îl purta profesorului Iorga, considerându-se elevul său în materie de naționalism ;să-l avertizeze de manevrele lui Călinescu** , în folosirea profesorului .**Topa l-a asultat cu bunăvoință**, l-a asigurat că-l va pune la curent cu toate și că **nu crede că se va ajunge la o condamnare la moarte**. S-a arătat dispus să fie martor.

Ulterior, Topa nu a mai apărut ca martor. Căpitanul i-a transmis prin av.Cosmovici , mulțumirile lui

[-----]

C.Papanace / febr,'43,retro ' 29/ 30 noiembrie '38

▣ **Asasinarea Căpitanului .**

"Ziua de 29 noiembrie a trecut cu greu ,de înfrigurarea temerilor.

[-----]

Imediat după prânz, auzim vocea găunoasă a crainicului de la radio , anunțând că peste puțin timp se va difuza un important **Comunicat al Corpului II de Armată** . Am tresărit ca mușcat de șarpe. Ce să fie ? ... S-a citit apoi Comunicatul Oficial , prin care **se anunța asasinarea Căpitanului , Nicadorilor și Decemvirilor** [-----]

Ne venea să urlăm ; să ieșim în stradă , să tragem în oricine ne ieșea în cale .

În această țară , în care n-a putut trăi Căpitanul, nimeni nu mai merită să trăiască .

Catapeteasma Neamului Românesc se năruie. Destinul acestui neam vedem că este fulgerat și rupt în țăndări . **Generația celor ce l-au cunoscut pe Căpitan rămâne dezaxată și fără rost de a mai trăi .** Abisul parcă se deschidea să înghită Neamul Românesc. Neam Românesc, Neam fără de noroc ! "

Se deschidea o fază de tranziție foarte grea , poate cea mai grea dintre toate .

Din mișcările autoritare care se bazează pe principiul " Șefului Unic" ,

Mișcarea Legionară era prima care era decapitată în opoziție

și în plină prigoană , cu aproape toți frunțașii încarcerati .

Un astfel de caz este, prin însăși natura lucrurilor , greu de consecințe .

C.Papanace / febr,'43, dec.'38 -ian.'39

▣ **Noua tactică de luptă .**

[-----]

3. **Elementul răzbunării Căpitanului** intra în considerare, nu numai ca o sete a unei pasiuni omenești , dar ca și un calcul politic , fiindcă din moment ce Căpitanul este mort , **intră în vigoare , în mod automat , și testamentul său, prin care a cerut , în mod expres, să fie răzbunat .**

[-----]

5. Ca metodă de luptă : **să simulăm** că suntem derutați de diversiunea Siguranței și că trăește Căpitanul , pentru a le da iluzia potolirii revoltei legionare și, întorcându-le manevra , **să fie izbiți asasinii Căpitanului .**

6. **Izbirea** nu se poate face cu mase de legionari , ci prin **echipe de sacrificiu , vizând deodată cei doi stâlpi ai tiraniei : Carol al II-lea și Armand Călinescu .**

Cu această îndoială în inimă și cu gândul la viitorul Legiunii , îmi dădeam seama și mai mult de **copleșitoarele greutateți** , după cum și de **covârșitoarea datorie** , răspundere , ce ne incumbă - nu numai nouă, **celor de la conducere** , ci și **fiecărui legionar în parte - pe drumul nou pe care trebuie să pășim de acum înainte , pe drumul.... FĂRĂ CĂPITAN "** (p. 135)

C.Papanace . *Fără Căpitan*, [1943] , retro '38-'39

C.Papanace . *Fără Căpitan*, [1943] , retro '38-'39

25.) Acordul de la Munchen.Criza cehoslovacă , implicații pentru România , sept. oct.'38

/ J.Paleologu / N.Iorga / legionarii / comuniștii /

N.Iorga / Academia Română/ 13 oct.'38

Evocând anul 1848 ,care a scris pe multe steaguri **crezul libertăților și întregirilor naționale** , remarcă faptul că **Bismark a fost adversar hotărît** al acestui crez . Când în sud-estul Europei popoarele și-au arătat hotărîrea de a trăi libere , **Bismark a tratat cu cel mai mare dispreț pretențiile acestor popoare " barbare "** , care nu ar fi avut nici dreptul de a trăi .

Hitler reinvia în Germania metodele lui Bismark . Numai că, dacă pe vremea lui Bismark și Napoleon , Europa avea un stăpân sau doi, **după Munchen avea patru stăpâni** .

Urma ca **statele mici , să fie supravegheate , chemate la ordine, aduse la hotărîri contrare intereselor lor** , și , de voie de nevoie, vor trebui să asculte de Berlin, Londra, Roma ,Paris.

(România , an I, nr. 137 , 16 oct.'38)

////////////////////////////////////

26.) Decret -lege : Frontul Renașterii Naționale , 15 dec.'38

(AIC, fond Casa Regală, Carol II, dosar 34, f. 32 ;

" România" , " Semnalul" , " Timpul " "Universul" , "Argus" ș.a. 17- 19 dec.'38)

▣ Decretul -lege de creare a FRN

[LD : atenție la faptul că nu numai că nu erau excluși vechii politicieni , dar chiar se condiționa crearea unui nucleu FRN prin prezența unor foști miniștri sau subsecretari de stat .

Ceea ce vreau să subliniez este dorința unei anume continuități]

În urma **Raportului** președintelui Consiliului de Miniștri , a miniștrilor de Justiție și de Interne, a **Jurnalului** Consiliului de Miniștri, a **Avizului** Consiliul Legislativ, la 15 dec.'38 , a fost promulgat următorul **decret -lege** :

" 1. Se înființează , pe ziua promulgării legii de față , ca **unică organizație politică de Stat , Frontul Renașterii Naționale** .

2. Această **organizație politică** are de scop **mobilizarea conștiinței naționale** în vederea întreprinderii unei **acțiuni solidare și unitare românești** de **apărare și propășire a Patriei** și de **consolidare a Statului** .

3. **Autorizarea** de funcționare a Frontului Renașterii Naționale **se acordă de ministrul Justiției** , la **cererea scrisă** a unui număr de **25 de persoane** , dintre care **cel puțin 20 trebuie să aibă calitatea de actuali sau foști miniștri** sau **subsecretari de Stat** .

4. **Consilierii regali** sânt **membri de drept** ai Frontului Renașterii Naționale "

▣ Primul nucleu FRN

La 17 dec.'38, s-a constituit **primul nucleu al FRN** ,sub **președinția** lui **C.Rădulescu -Motru** .Reunea **personalități din toate fostele partide politice** , **din toate provinciile**, din **diverse categorii socio-profesionale** .

"Culoarea politică " a fondatorilor unicului partid admis, este **greu de surprins** dacă se are în vedere **apartenența lor la vechile partide** , într-o formulă caracterizantă .

Pentru că petiția reunea :

[-----]

/ **național -democrații iorghiști : Gh.Ionescu -Sisești , Anibal Teodorescu , Vasilescu -Karpén, VDȚoni**

[-----]

De asemenea, conform decretului -lege , erau **considerați fondatori ai FRN** , **consilierii regali** : **foștii premieri GGMironescu , N.Iorga, Gh.Tătărăscu ,**

C.Argetoianu .

▣ Adeziuni la FRN

Au aderat din prima zi :

/ **iorghiștii : D.Pompeiu ș.a.**

27.) **Decret -lege** : **Directoratul și Consiliul Superior al FRN** , **20 ian.'39**

(" România " , nr. 232, 22 ian.'39)

[**LD : 27 martie 2004. Din cartea mea, la pag. 122-123 , din care am luat ad-literam .**

Poate fac și alte comentarii .Deocamdată constat că se integrează perfect în demonstrația mea]

Prin acest decret , **au fost numiți** membrii **Directoratului** și ai **Consiliului Superior Național** , pe o durată de 2 ani (ian-'39- ian '41) .

Inovație sui-generis de sorginte **corporatistă** ,

împărțea reprezentanții în **3 categorii profesionale** :

agricultură și muncă manuală ; comerț și industrie ; ocupații intelectuale .

Directoratul era compus din **30 de membri** , câte **10 din fiecare categorie profesională .**

Consiliul Superior Național era compus din **150 de membri** ,

câte **50 din fiecare categorie profesională .**

Necesitatea unei clarificări obliga pe contemporani să parcurgă **listele acestui hibrid** ,

pentru a afla cine din mai **vechea gardă partidistă** trecuse de partea noului regim,

sau rămăsese în opoziție. După nume , ei **erau din toate fostele partide** :

[-----]

N.Iorga, Anibal Teodorescu , Gh.Ionescu -Sisești și alții din ceea ce rămăsese PND ;

lorghiști în structurile FRN / 20 ian. '39

Guvern Miron Cristea - III - 1 febr.'39 - 6 martie '39

Guvern Armand Călinescu - IV - 7 mart - 21 sept.'39

▣ **Ocuparea Cehoslovaciei , 15- 16 mart.'39**

(**Germania ocupă Boemia și Moravia ; Ungaria ocupă Ucraina Subcarpatică**)

▣ **Încheerea tratatului economic germano- român, 23 mart.'39**

28.) **N.Iorga : tratatul economic româno-german , 31 mart.'39**

(" **Neamul Românesc** " , nr 73, 31 mart.'39)

" **Avem noi vreo vinovăție** că între bogățiile acestei țări [-----] **avem petrol ?**

L-am găsit noi, țărani noștri , când omenirea nu-l vedea alt folos decât ungerea carelor .

I-am dat caracterul unei mari industrii tot prin ai noștri , de la **Alimănișteanu la Mrazek**

[.....] Cu banii noștri puțini am început exploatarea .

Capitalul străin a venit fără legături cu politica noastră și **fără o deosebită grijă de a ne asocia la lucru .**

Înainte de război a fost o întrecere anarhică , iar **după Marele Război**

aliații noștri au trecut [acțiunile] **nu o dată în mâna celorlalți** . [-----]

Legătura între acei aliați , care singură putea păstra rezultatul silințelor comune ,

nu noi am rupt-o , ajutând unii contra altora pe acei cari li fuseseră adversari

și creând situația de astăzi . [-----]

Fiind , de fapt, singuri , a trebuit să ne răscumpărăm .

Am încheiat un tratat și sântem datori să-l aplicăm . Aceasta este situația .

Nu învinuim , dar nu înțelegem nici să fim învinuiți "

Iorga / 31 mart.'39

29.) Carol II , **conferință la Palat cu consilierii regali , 15 apr.'39**

(Cf. Armand Călinescu ,*Însemnări* pag.. 414-415)

[LD : Consiliul are loc după perioada tensionată p+rovocată de ocuparea Cehoslovacie , de pericolele de la graniță , de mobilizarea armatei etc etc .

Le-am tratat pe larg în **România în vâltoarea ...** Nu intenționez să le reiau . Dar , iată , **oameni politici** din toate **fostele partide** - cu excepția notabilă a lui **Maniu , Mihalache, Dinu și Gh.Brătianu** - nu numai că se exprimă , dar sunt de acord cu acțiunea guvernului.]

- **Gafencu** : lung **memoriu** asupra **acțiunii diplomatice**

[-----]

- **Iorga** : < *Trebuie să descopăr în acțiunea aceasta - care a ajuns la un rezultat fericit și tot ce poate fi mai mulțumitor pentru grija de demnitatea țării - rolul M.Vioastre , care a asigurat o perfectă unitate de acțiune. Văd greutățile , pe care nu le bănuim . Lauda mea e cu atât mai mare și mai tare prin conștiința ce avem despre gerutățile traversate și care ne-au impresionat adânc. Ca istoric spun : eu nu am întâlnit , de la 1866 în acțiunea diplomatică a țării, încă atâta unitate nici atâta ... maximă și inteligentă și un succes atât de hotărât . Vă urez din inimă să continuați pe această cale . Această seară a fost memorabilă în istorie. >*

Ședință cu consilierii regali / 15 apr.'39

30.) **Deschiderea Parlamentului ; Alegerea organelor ; protocolul parlamentar , 7, 9 iun.'39**

Președinți : **Iorga** apoi **Argetoianu** (Senat) , **Vaida** (Camera Deputaților)
/ absența opoziției / apelurile la solidaritate națională /

▣ **Parlamentul**

La 7 iunie, după un an și jumătate de absență , **Parlamentul românesc** își relua activitatea , în forme și structuri modificate . Cu **aceeași ceremonie** și în **aceleași formule , tradiționale** . **Presa** a redat **amplu** deschiderea lucrărilor parlamentare , reproducând ceremonialul și discursurile . **Presa** a reprodus în întregime discursurile președinților aleși : **Alexandru Vaida - Voevod** (Adunarea Deputaților) , **Nicolae Iorga** (Senat)
Nicolae Iorga / 9 iun. '39

▣ **Parlamentul de ieri și de astăzi .**

(D.S, MO nr. 2 , șed din 9 iun.'39 , p.10-12 ; "România " , 16-18 iun.'39)

[**LD : Iorga** expunea unul din memorabilele sale **discursuri parlamentare** , în care fiecare frază , fiecare cuvânt , transmitea un gând , explica o situație confuză , **lega organic trecutul de prezent** , aruncând o punte spre viitor , îndemnând la **meditație și solidaritate** pentru cele mai de preț avuții naționale : **ființa unității de neam și de stat** . Nu se lasa contaminat de oportunismul politic al momentului .

Nu hulea vechea organizare parlamentară , nici pluripartidismul , nici funcționarea normală a **mecanismelor democratice** ale puterilor în stat .

Preamărindu-le marile merite în clădirea României moderne , el pleda , în ceasul istoric al momentului 1939, pentru **unitate și solidaritate națională** .

În acest context , el își exprima **măhnirea** că unii politicieni **nu puteau uita trecutele guvernări și legislaturi parlamentare** , foloasele unor privilegii și remunerații, ineficiența speculațiilor ideologice , recurgerea la conspirații sau la cutezante acte de terorism . Într-o formulare complicată , plină de aluzii și metafore , **el nu se prezenta ca un adulator al regimului personal carlist** , în sens vulgar , **dar justifica prezența sa în diversele instituții ale noului regim** și critică atitudinea adoptată de **opoziția pasivă** .

Iorga va demisiona de la președinția Senatului (15 iunie) , pe motive de procedură

parlamentară și de aplicare a Regulamentului .El va continua , totuși, să ducă o **intensă activitate în Parlament, în FRN, în Consiliu de Coroană** , încât gestul său nu poate fi taxat de opoziție față de regim .]

" Dar **străbătând atâta lume și atâta omenire** și văzând **cum se ridică ideile și cum cad**, înțelegând **psihologia foarte complicată** din care **se face omul** și în care **nimeni nu este cu totul bun și nimeni nu este cu totul rău**, și în care **în toate afirmările cele bune este și o parte de greșală** , și în toate greșelile este **ceva pentru a le îndrepta** [-----]
eu nu sunt capabil de a aduce o altă pasiune

decât pasiunea pentru interesele fundamentale ale țării și ale națiunii . [-----]

eu mă adresez , peste dvs, cei prezenți, și **la cei care sunt absenți** , pentru a le spune de aici , cred și în numele dvs, a le spune un lucru , care nu este numai sincer pentru mine , dar este în același timp foarte folositor pentru țară.

Ce îi oprește de a fi cu noi ? Aceasta este întrebarea. **Anumite forme ?**

Ce plătesc formele acum , când **se joacă soarta însăși a națiunilor și dănuirea statelor ?**" (D.S, MO nr. 2 , șed dinm 9 iun.'39 , p.10-12)

Iorga / 9 iun.'39

31.) N.Iorga , **președintele Senatului , discurs, 9 iun.'39**

(D.S ., MO nr. 2, șed.din 9 iun.'39, pag . 1-14)

[LD : 3 apr.2004. Iorga nu este un senator oarecare . El era receptat, și în epocă, ca un " apostol" al neamului . Fusesse parlamentar , fără întrerupere , timp de 33 de ani, sub regimul celor 3 regi , sub regimul a 3 Constituții (1906 - 1939) ;

fusesse președinte de Cameră (1918) iar acum de Senat ;

fusesse prim-ministru în acel guvern de " tehnicieni" , pe care îl experimentase Carol

(1931-1932) și care poate fi considerat un prolog la regimul instaurat în febr.'38 ;

deși fusesse promotor de mișcare națională și conducător de partid,

el îmbrățișase și militase pentru un parlament corporatist, pentru un regim de autoritate regală .

El este și istoricul cel mai mare al epocii moderne.

Ca generație, face parte mai mult din generația " veche" .

Ales președinte de Senat , ține un discurs echivalent cu ridicarea **propriului soclu,**

propriei statui , dar nu a lui personal, ci **al generației din care face parte**

și a generației pe care a crescut-o .

Un Iorga **sfătos - amar -nostalgic**. Un Iorga **măhnit** , privind înapoi cu unele mâinii , dar și cu **orgoliul** de a fi făcut parte dintr-o generație făuritoare.

Un Iorga **câștigat pentru formulele noului regim**, dar cu grija de **a nu blama sau desconsidera regimul vechi** .

Un Iorga alternând reproșul cu imboldul , mustrarea cu încurajarea, ca un adevărat " apostol" . **Un om politic** - poate singurul ! - care **își putea îngădui acest rol** .

Un intelectual cu conștiința valorii , a valorii intelectualității dar și a valorii de sine.

Un om , pur și simplu, având **calități și defecte** care l-au împins , uneori, la gesturi politice pozitive, alte ori la cele negative . Nu am motive nici să-l flatez adulatoriu, dar nici să-l prezint minimalizator sau "înnegrit" .

Din păcate, este foarte greu de realizat un atare portret ! ... mai ales lui !]

Dimineața , ședința de organizare a Senatului . La propunerea lui ACCuza (președ. de vârstă) este proclamat președinte **Nicolae Iorga** , care ține un discurs.

Apoi, în ședință comună cu Camera , discursul lui **Gr.Gafencu** - politica externă ;

După amiaza , Senatul își alege Comisiile.

Pentru **Răspunsul la Mesaj** : **ACCuza, Iuliu Hossu, Gr.Periețeanu Ion Pelivan, Brătescu -Voinesti** (raportor)

Pentru **Regulament** : **Al Lapedatu Ion Inculeț, Ion Nistor, Iacobescu** , părintele Agârbiceanu , **Hans Otto Roth, Szasz Paul**

/ **Pe banca ministerială** : miniștrii Victor Iamandi, Victor Slăvescu , IEBujoiu,

Subsecretarii de Stat : Nae Popescu , DVȚoni , I.Marin -Sadoveanu .

////////////////////////////////////

ACCuza / președinte de vârstă /

▣ **Satisfacție pentru noul regim**

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Omagiu lui ACCuza** ▣ **Biruința aspirațiilor sale**

▣ **Autoportret parlamentar**

▣ **Glorificarea " erei vechi "** ▣ **Generațiile succesive**

▣ **Senatorii de azi = parlamentarii de ieri**

▣ **Epoca materialismelor** ▣ **Elogiu idealștilor , intelectualilor**

▣ **România nu a avut partide politice** ▣ **Partidele Constituția din 1866 ...**

▣ **Carol I și partidele** ▣ **Constituția Carol II și partidele**

▣ **Istoricul : gândind la morală, la vremuri, la idei, la politică .**

▣ **Etică politică : Boicotul grupului Maniu din PNȚ**

▣ **Parlament - parlamentarism**

▣ **Incident parlamentar : uniforme FRN**

ACCuza / președinte de vârstă / ▣ **Satisfacție pentru noul regim**

"Cel dintâi gând al meu și al dvs , al tuturor, se ridică cu **recunoștință** către **Maiestatea Sa Regele Carol al II-lea**. (**Senatul, în picioare, ovaționează îndelung**) .

Regele Carol, cu adâncă pătrundere a situațiilor și principiilor care cârmuesc Statele, **a schimbat fundamental organizația politică a țării** și **ne-a dat acest Parlament** , care este **Parlamentul muncii și al breslelor** . (**aplauze prelungite**)

" D-lor senatori , **sunt fericit** că pot zice că am venit **să prezidez acest Parlament** , pentru care , **în principiu, am luptat viața mea întreagă** , fără ca să-mi fac nici un merit din acest fapt .

Intrând în dezbateri , **cea dintâi datorie** a mea este să vă propun ca să alegeți un președinte al acestei Adunări , **Vă propun să alegeți pe d-l profesor Nicolae Iorga** .

(**aplauze îndelung repetate, ovațiuni**)

- **Iorga** : Doresc să vă văd cât mai mult acolo, așa încât nu sunt grăbit

- **ACCuza** : Și eu doresc să vă văd pe dvs cât mai mult aici .

Rog pe dl profesor Nicolae Iorga să binevoiască a ocupa locul la care l-ați chemat dvs

(**Iorga ocupă fotoliul prezidențial**)

////////////////////////////////////

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Omagiu lui ACCuza**

▣ **Biruința aspirațiilor sale**

[LD : și eu consider că , din acest p.d.v. , **ACCuza** este printre puținii **politicieni consecvenți** .

Decenii de-a rândul , mai ales după Constituția din 1923 ,

luptase împotriva regimului politic democratic , pluri-partidist .

Pe de altă parte, iată-l pe **cei doi prieteni de tinerețe**, care fondaseră Partidul Naționalist Democratic înainte de război, găsindu-se din nou pe **aceeași lungime de undă**]

"Dați-mi voie mai întâi să mulțumesc **vechiului meu prieten , dl Cuza**, care ,

la o vârstă pe care desigur nu dorește să i-o amintesc , **reprezintă** ,

cu atâta tinerețe și cu atâta avânt , **un ideal care a fost și al meu** ,

și de care cred că în momentul de față , dvs sunteți mai însuflețiți decât oricând ,

fiindcă **ceea ce a dorit el** , cu atâta **convingere și strășnicie**, cu un **curaj** care,

aș putea zice , **i-a fărâmat cariera politică** , afară de un moment trecător ,

pe care este cel dintâi care-l va uita , a ceea ce **a stat în rândul lui** și **s-a întrupat în lupta lui**

, acesta este **marele adevăr în care trăim acum** :

descătușarea dintre hotarele prea strâmte și din legăturile prea împovărătoare

ale unei **vieți politice pe care trebuie să o considerăm sfârșită** .

Acesta este **faptul îndeplinit** și este o **mare bucurie** , pentru cineva , ajuns la vârsta sa,

să asiste la această biruință deplină a tuturor aspirațiilor sale ,
și la această încununare a unei așa de frumoase vieți .

În numele dvs , cred că pot să-i aduc un omagiu , care pentru mine este însoțit
cu un sentiment de duioșie , ce nu se poate exprima prin cuvinte ."

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Autoportret parlamentar

" În ceea ce privește aclamațiile dvs , ce s-au îndreptat către fostul președinte de Cameră ,
din momentul fericit [**dec.1918**] când s-a făcut unirea tuturor provinciilor românești
, amintire neuitată pentru mine, și neuitată pentru toți aceia dintre dvs , cari au fost acolo ,
și au colaborat la acest mare act național , în ceea ce privește aceste simpatii
pe care le-ați arătat , unii dintre dvs, pe care i-am cunoscut mai bine ,
mi le-ați mai dat o viață întreagă , și le-ați fi arătat și cu o mai multă hotărâre,
dacă v-ar fi legat anumite lucruri care aparțin acum trecutului .[-----]

" Dvs ați voit să prezideze Senatul , în momente de înnoire deplină , pe care o doresc adâncă
- și sper că va fi adâncă pentru că este sinceră
- ați dorit ca în momentul acesta, într-adevăr istoric să prezideze Senatul -
și să mi se dea voie să cred că această prezidare nu este o jucărie de o lună de zile :
Voi căuta ca în Regulament să se stabilească și o statornicire a prezidării Senatului ,
ca să nu mai fie , cum era odinioară , la dispoziția tuturor ambițiilor și tuturor intrigilor ,
de câte ori era o nouă chemare a acestei Adunări .

" Dvs ați voit ca un om, care a trăit o viață grea a Nației , care s-a împărtășit de
greutățile acestei vieți și care a primit asupra-i , toate suferințele ,
de multe ori toate mizeriile acestei vieți , să fie aici în aceste clipe , pe care , cum vă spun,
eu o socotesc nu un moment trecător, la discreția tuturor ambițiilor care pândesc
și care nu pot urla mânia lor împotriva schimbării îndeplinite ,
ci o socotesc ca începutul unei noi și fericite ere pentru poporul românesc " (**apluaze**)
Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Glorificarea " erei vechi "

▣ Generațiile succesive

▣ Senatorii de azi = parlamentarii de ieri

" Mulți dintre dvs sunteți oarecum frații mei de viață politică , dacă nu din cauza
împrejurărilor politice și de partid , pentru a ajunge unde am ajuns .

Dar deși această adunare este socotită ca reprezentând oameni în vârstă ,
fețele multor dintre dvs arată că nu este așa : dvs reprezentați o maturitate ,
care n-are a face cu bătrânețea. Și atunci să-mi dați voie să recunosc printre mulți dintre dvs ,
pe foștii mei elevi de odinioară (Aplauze) - acea tânără generație de la 1906
- anul revoluției în domeniul moral - și de la 1907 - anul revoluționar nu prin noi,
dar puțin și prin ideile noastre , în domeniul material și social .

Așa încât, vedeți dvs , cât de plăcută este situațiunea mea , încurajată de atâtea amintiri .

" Pe de o parte, sunt foarte mulți din parlamentele cele vechi ,
de care să nu vorbim așa rău, fiindcă au fost pe vremea aceea oameni eminenti ,
aparținând unei aristocrații și de rasă , și de inteligență , și de ținută , și de onestitate ,
și de statornicie , în care arivismul abia de a existat , și cei care îl reprezentau erau
considerați cu un profund sentiment de deznădejde , chiar de aceia care îi întrebuițau .

" Acesta este adevărul , și îmi place ca de aici , de unde am spus
că este astăzi o eră nouă, să afirm că în așa numita eră veche ,
erau atâtea oameni care au făcut bine acestei țări ,
care au sprijinit-o pe umerii lor, cari au apărat-o în clipele cele grele ,

și au lăsat-o celorlalți puternică și glorioasă " (aplauze prelungite)

Ei ne-au lăsat o amintire și ne transmit o datorie .

Eu doresc să ajute Dumnezeu pe cei tineri să fie în inimile și mintea lor ,
cel puțin atât cât au fost ei (Aplauze prelungite)

[LD : din păcate urmează o coloană xeroxată prost , ilizibilă ,peste care sar]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Epoca materialismelor

▣ Elogiu idealiştilor , intelectualilor

- "Iată, eu cred că alegându-mă pe mine , dvs n-ați voit numai să onorați generația mai mult decât încărunțită , din care fac parte.

Dvs ați vrut să aduceți un omagiu intelectualității acestei țări ,

din care , într-un loc foarte modest, fac parte și eu .

Și cred că este foarte bine că **Senatul** a luat această hotărâre și pe această bază .

"D-lor senatori, noi trăim într-o vreme pe care

istoria liberă și curajoasă de mai târziu o va numi aspru ,

în afară de bunăvoințele , care au fost și la noi, și care ne-au adus rezultatele acestea

fericite , în afară de inițiativele așa de îndrăznețe , care ne-au adus aici ,

dar , dacă privesc lucrurile în general , pretutindeni , la toate popoarele , în toate țările ,

noi trăim într-o epocă de scădere a omenirii .

"Ceea ce este în România astăzi, nu înseamnă decât tocmai una din mișcărilor prin care

omenirea încearcă să se ridice din nou la ceea ce a fost odinioară ,

și , dacă se poate , să întreacă ceea ce a fost

la vremea ideologiei oamenilor care credeau în crezul lor

și care erau în stare să realizeze altfel decât pe căile unei revoluții sângeroase

și pe căile desființării brutale a voinței naționale .

" **Noi trăim într-o epocă de materialism**, un mașinism grosolan a pus stăpânire pe

omenirea întregă , **unealta pe care am creat-o a pus stăpânire pe noi ,**

și **nu avem destulă putere a-i aminti că noi suntem creatorii ei ,**

și noi **avem dreptul de a o întrebuița în marginile gândirii noastre ,**

care **gândire este mai puternică și întrece orice .**

" **Ați ales** , prin urmare , pe **unul dintre cei mai puternici idealști ai acestei țări ,**

și , în numele **acestei tradiții de idealism** , eu vă mulțumesc.Eu vă mulțumesc ,

cum **vă mulțumesc și pentru generația mea** ,pe care ați binevoit s-o onorați .

Vă mulțumesc **pentru această lume de profesori, de scriitori, de artiști, de**

gânditori, care **nu este drept să fie așezată pe ultima treaptă de sărăcie și umilință**

a unei vieți **care există prin credință , prin muncă**

și care nu poate trăi decât prin lumina ei " (aplauze)

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ România nu a avut partide politice

[LD:categoria unu din stâlpii (categoria unu din inspiratorii) noului regim.

Concepția sa asupra istoriei (de care nu mă ocup aici) dar, mai ales ,**frustrările** sale de om

politic(care n-a reușit să închege în jurul său un partid puternic) **caracterul** său orgolios și

dominator,**eșecurile** ca prim-ministru al unui guvern de "tehnicieni ",poate **vârsta** ,au făcut din el

unu din cel mai **vehement adversar al partidelor politice**,al instituțiilor democratice

Mai regalist decât însăși regele ,mai conservator decât conservatorii ,mai autoritar decât

autoritățile ...orice pot "**lua**"("cita")de la Iorga ,ca fapt istoric,afară de aprecierile sale privind ceea

ce în epocă era "**istorie recentă** ", istorie în a cărei împlinire a jucat diverse roluri .]

" Cred însă că în hotărârea dvs [**de a-l alege președ. de Senat !**] a stat puțintel

și dorința de a onora **o lungă luptă împotriva vechii organizațiuni de partid.**

Cred că acesta este sentimentul dvs , al tuturor ,
chiar și acelor ce împiedicați în voința și râvnirea dvs,
v-ați găsit prinși fără voie , prinși în această organizație .

" **S-a spus mult rău despre partide** în ele însăși,
și sunt dintre aceia care **nu cred** că singurul mijloc de a distruge partidele ,
este **să mai creeze încă unul , mai mare decât celelalte** [aluzie la FRN]

Vă mărturisesc că nu este **credința mea** , care nu merge nici la limitarea factorilor politici
printr-o nouă creațiune , dar **nu merge nici către tăgăduirea oricărei idei de grupare
a unor oameni onești , inteligenți și muncitori , în jurul unei credințe.**

Credința nu se poate scoate din inimile oamenilor și nimeni nu poate uita un trecut
în care a fost un soldat credincios al unei idei .

" Dar să-mi dați voie : cum încă de la 1907 , în toate Parlamentele am manifestat această
păreră , să-mi dați voie și acum să o manifestez .

Noi nu am avut partide .Alte țări le-au avut , bune sau rele .
Nu s-au desființat partidele care erau ,
ci au încetat de a exista partidele care nu erau .
Acesta este adevărul ."

" **Nu este de ajuns** să se adune un șef cu autoritate ,
împreună cu **oameni care încearcă să beneficieze** de autoritatea lui
pentru a **impune Coroanei guverne**, pe care **Coroana de atâtea ori nu le-a voit ,**
nu este de ajuns să existe o **strânsă asociație de oameni** care să se satisfacă reciproc ,
prin **îndestularea ambițiunii și poftelor lor, ca să se spuie că am avut partide.**

" În trecutul țării noastre **au fost tovărășii boierești pentru putere** ,
până la regulamentul Organic . Până în vremea Regulamentului ,
n.-a fost altceva decât **o funcționărimă boierită care se prindea în dregătorii** .

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Partidele Constituția din 1866 ...**

▣ **Carol I și partidele**

" **Constituția din 1866** a găsit o admirabilă boierime care **nu și-a știut menținea rolul.**
Era înstrăinată prea mult **ca să poată domina țara** .

Dacă ar fi fost mai mult Români, și mai puțin supuși unor influențe străine,
ea ar domina istoria politică a României și astăzi ,
și **numele lor istorice s-ar găsi în fruntea noastră** .

Dacă nu sunt, este o pagubă pentru țară .

" Constituția a găsit un partid ieșit din nobile aspirațiuni naționale,
dar și el **împiedicat de un crez internațional mazzinian** ,
care **de la republică a trecut la monarhia constituțională**
și a ajuns [la putere] cu o singură condiție :

să asculte de cei care au creat-o . Acesta este adevărul .

Revoluționari pe jumătate pocăiți [liberalii]

și **nobili cavaleri ai evului mediu românesc** [conservatorii] ,
care își opriseră locuri de conducere , **aceasta nu formează două partide** .

"Marele Rege **Carol I a încercat să le facă** , dar nu a reușit .

De aceea **creațiunea lui a avut un caracter șubred**
și el **nu a putut să transmită urmașilor lui două partide**

care să aibă **două ideologii deosebite** ,
căci organizația cu două ideologii în aparență deosebită , **în fond era una și aceeași.**

N-a putut să transmită această bază pentru monarhia constituțională.

"Dar **monarhia constituțională** era viciată în ea însăși ,
într-o **Constituție străină de acest popor** , și străină de toate **tradițiile lui,**

traducere de câteva ceasuri , într-o noapte zbuciumată , **în așteptarea unui Suveran** care a făcut marele act de jertfă de a accepta **o Constituție la care el însuși nu a colaborat .**

" **Constituția** unui popor , a unui **popor monarhic** în spiritul său și în toată viața sa, iese din sfatul plin de înțelegere între **purtătorul Coroanei** și între aceia care reprezintă , împreună cu dânsul, **vitalitatea națională .**

" **Păcatul cel mare al Contituției de la 1866** , este că **a plecat de la un club** , a intrat într-o adunare care **pecetluia trădarea** , dărâmare tronului lui Cuza-Vodă , și nu a avut **nici legătură, sus, prin colaborarea Suveranului** ,

nici jos, cu poporul, care gândea altfel,

nici legătură cu trecutul care, orice am face, **ne va domina totdeauna**

și se va întoarce peste formele noastre trecătoare , la necesitățile lui permanente.

Acesta este adevărul . " [LD : nimic despre **Constituția din 1923**]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Constituția Carol II**

[LD : cuvinte parțial ilizibile., deci nu-i citat]

Și **lupta politică** dusă atâta vreme **a ajuns astăzi la biruință** , întrunind cele două elemente pe care nu le-am avut înainte : **Coroana a intrat în rolul ei** , care continuă domniile noștri de odinioară : **Regele Domnește (aplauze) iar poporul este fericit**

(**dovadă :rezultatul Plebiscitului , sărbătoarea de 10 mai, răspunsul la mobilizarea din martie**)

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Istoricul : gândind la morală, la vremuri, la idei, la politică .**

[LD : una din frazele acelea întortochiate ale lui Iorga , care trebuie citite cu lupa și cu creionul în mână, aproape gramatical. Remarcabil efortul lui de relativizare , de aluzii,

" În ce privește **rosturile noastre viitoare**, rosturile noastre comune, eu vă aduc un lucru, un lucru pe care-l dătesc **chemării** , aș zice chiar **meșteșugului** , poate mai bine și decât chemării și meșteșugului , **obișnuinței mele de istoric**.

" **Eu nu am dușmănit , nu am lingușit** nici o dată pe nimeni , de sus până jos, sau , dacă vreți , de jos până sus, **într-o țară în care s-a trecut prea adese ori de la îngenunchere la insultă** , și în ceea ce privește cea mai înaltă autoritate a Statului , și cea mai deplină întrupare a Nației .

" **Am văzut trecând înaintea mea** , de la cele **câteva milenii de ani** care nu se pot socoti ale preistoriei , până la **momentul de față** , am văzut trecând **atâtea lumi, atâtea nații** - unele sunt , altele nu mai sunt - am văzut **ridicându-se și prăbușindu-se atâtea împărății** , **încât am credința** nezguduită **că toate imperialismele** care s-ar încerca vreodată în omenire **contra dreptului și contra necesităților morale ale națiilor , se vor prăbuși .**

" Este numai un număr de ordine pe care-l pot adăuga , pe lângă numărul de ordine al tuturor **monarhiilor de silă care s-au prăbușit până acum** și au ieșit totdeauna numai nobilele organizații de drept , sprijinite pe ce este mai esențial în dreptul național.

" **Dar străbătând atâta lume și atâtea omenime** ,

și văzând cum se ridică ideile și cum cad ,

înțelegând psihologia foarte complicată din care se face omul ,

și în care nimeni nu este cu totul bun, și nimeni nu este cu totul rău ,

și în care în toate afirmările cele bune este și o parte de greșală ,

și în toate greșelile este tot ceea ce trebuie pentru a le îndrepta ,

eu nu sunt capabil de a aduce o altă pasiune

decât pasiunea pentru interesele fundamentale ale țării și ale națiunii . "

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Etică politică**

▣ **Boicotul grupului Maniu din PNȚ**

" Încolo, eu am prieteni personali. Prietenii mele politice au fost totdeauna **foarte puține**,

fiindcă eu le-am voit puține. **Iar de jigniri nu m-am ținut nici o dată** .[LD : vezi mai jos !]

Cine și- a făcut o plăcere de a mile da, îi mulțumesc, fiindcă a fost foarte interesant pentru mine. [LD : nimic despre jignirea lui CZCodreanu ,

care s-a sfârșit cu procesul, condamnarea și asasinarea lui]

Dar **urme dintre-aceasta , nu mi-au rămas**. [LD : lorga ranchiunosul !]

Așa încât prezidarea mea , va fi **o prezidare de deplină dreptate** .

" De aceea, **eu mă adresez** peste dvs cei prezenți , și **la cei care sunt absenți** , [**opозиția anti- carlistă**] pentru a le spune de aici, cred și în numele dvs, a le spune un lucru , care nu este numai sincer pentru mine, dar este , în același timp foarte folositor pentru țară.

Ce îi oprește de a fi , aici, cu noi ? Aceasta este întrebarea. **Anumite forme ?**

Ce plătesc formele acum când se joacă soarta însăși a națiunilor și dănuirea Statelor ?

Când noi stăm , cum am spus-o și altădată , cu fața înaintea - nu aș zice a dușmanului sau a dușmanilor - ci **stăm cu fața înaintea primejdiei ?**

Cum , nici la un ceas ca acesta , **nu poate uita cineva** anumite guvernări trecute , care **s-au dovedit deseori total incapabile** de a rezolva chestiunile cele mari ale țării ?

Nici acum nu se pot uita **anumite satisfacții de iscălituri , de automobil, de remunerație și de călătorii ?** Nici acum **nu se poate judeca mai presus de o formă** , care poate fi una , poate fi alta : din moment ce forma aceasta întrupează necesitatea națională din momentul aceasta , **forma aceasta o primim , suntem datori să o primim cu toții** , și **trebuie să fie cineva îngust la minte** , ca să nu înțeleagă aceasta . "

" **Demonstrațiile de idei nu mai interesează pe nimeni .**

Demonstrațiile de stradă nu va cuteza nimeni să le încerce .

Iar **conspirațiile ridicole**, am văzut de acestea în toate frondele, dar nu am văzut nici o dată ca **eroii frondelor să iasă altfel decât cu discreditul** , pe care în chip larg i-l atribuie istoria . "

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ **Parlament – parlamentarism**

"**Eu nu consider această adunare ca un lucru de suprafață** ,

ca **o îndemânare pentru puterea executivă** , care astăzi, prin Constituția nouă, fiind la **îndemâna Coroanei , a Coroanei singure** ,

a intrat în cercul care-i revine , după orișice **orânduire politică firească** .

" **Noi nu suntem pentru a-i schimba și a-i răsturna pe d-nealor** , de pe banca ministerială , și **nici d-nealor nu sunt pentru a hotărî ceea ce va pleca din însăși voința noastră** .

Acesta îmi este crezul și este crezul oricărui om cuminte .

" **S-a făcut la noi greșală de a crede că trăim într-un Stat de parlamentarism, că Parlamentul guvernează** . Nu poate governa, pentru că

Parlamentul nu este putere executivă .

Că , acum , **puterea executivă** , în unele împrejurări , **ajunge să înlocuiască puterea legislativă** , aceasta se datorește numai faptului că **oamenii noștri politici**

au dus tot mai jos, tot mai jos, siguranța unei vieți politice normale ,

până s-a ajuns acolo că **o bandă sângeroasă [Garda de Fier]**

putea să ajungă stăpână pe România , fără să-i poată da măcar oameni capabili care , fie și în sens revoluționar , **ar fi dus-o în altă direcție** .

Dar că Parlamentul - nu parlamentarismul , în sens de putere **care înlocuește puterea executivă - că Parlamentul este o necesitate** , aceasta trebuie să fie credința oricărui om prudent , fiind că **mai bine e ca toate chestiunile să fie aduse aici** ,

toate interesele adevărate , **interese corporative în momentul acesta** ,

reprezintă însăși munca națională , este mai bine ca toate interesele să fie lămurite aici,

este mai bine ca **întreaga opoziție să-și aibă glasul în cuprinsul acestei adunări legale,**

decât să se găsească cineva , pe de o parte , **ca un guvern care caută un sprijin național**

și nu știe unde să-l găsească , [LD : text irizibil] și, de altă parte , **înaintea unei mulțimi**

nelămurite care cere fantasme după sfaturi către **turburarea societății...** și,

în împrejurările de față, **către ruina Statului** .

Eu cred în rostul acestei Adunări , și sunt sigur că **nu voi avea s-o apăr împotriva**

nimănui , dar vă rog să fiți siguri că este în mine destulă hotărîre tinerească la vârsta mea pentru a fi apărătorul Parlamentului împotriva presiunilor care ar veni din partea oricărui altor încercări care ar urmări să sfarme frumoasa operă pe care suntem pe cale a o înfăptui . (**aplauze prelungite**) Cu acest gând **preiau președinția** , pe care nu doresc să fie altceva decât **colaborare** [--- LD : **text irizibil** -----]

/ Senatul aprobă cedarea îndemnizației pe o zi , pentru înzestrarea armatei ;

[LD : **se iscă prima confruntare între Iorga și Iamandi pe procedură și etichetă :**

Senatul să meargă la Cameră să audieze expunerea lui Gafencu .

Iorga este deranjat de faptul că ministrul nu vine la Senat ;

vrea să știe cine va prezida ședința reunită ; cedează după o controversă cu fostul elev]

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

▣ Incident parlamentar : uniforme FRN

Înainte de alegerea președintelui , **dimineața, s-au prezentat 4 persoane , senatori de drept, care au dorit să ia parte la ședință .** Din partea organelor administrative

li s-a pus în vedere că există un **decret -lege** , pe care nu avem să-l judecăm,

un decret-lege care are putere legiuitoare , **prin care se cere ca membrii Parlamentului , și la Cameră și la Senat** , să îmbrace haina pe care o port eu și dvs toți .

În cuvântarea mea am spus că **nu înțeleg cum se poate face dintr-o chestiune de formă un impediment pentru participarea cuiva la lucrările acestea** ,

în care poate să aducă aportul său de informațiuni , de judecată .

Eu de aici, de la locul pe care-l ocup, **mă îndrept către cei care n-au putut intra** ,

fiind că legea oprea acest lucru ... și trebuie să ne supunem

Mă adresez către d-lor și le reamintesc serviciile foarte importante pe care le-ar putea aduce țării , **și fac apel la însușirile** Prin urmare **îi rog frățeste să binevoiască să treacă peste ceea ce poate să le displace** , în ceea ce privește forma, și **să vină aici pentru a arăta**

ceea ce-i deosebește de majoritatea Senatului ... [-----]

////////////////////////////////////

/ Incident protocolar : **Victor Iamandi** propune întreruperea ședinței,

participarea Senatului la ședința Camerei , pentru a audia **expozeul lui Gr.Gafencu**

privind politica externă . **Iorga sare ca ars : dacă Gafencu dorea să comunice Senatului,**

trebuia să vină în Senat ; cine va conduce camerele reunite ?

Consimte ca senatorii să meargă la ședință cu titlu " personal "

////////////////////////////////////

▣ Comisiile : Răspunsul la Mesaj ; Regulamentul

/ În ședința de după amiază, se formează cele două Comisii de lucru .

Pentru **Răspunsul la Mesaj : Al Brătescu -Voinești - raportor , ACCuza ,**

Iuliu Hossu, Gr.Periețeanu , Ion Pelivan .

Pentru elaborarea **Regulamentului : Al Lapedatu** (care și el i-a fost elev lui Iorga !)

Ion Inculeț, Ion Nistor, Agârbiceanu, HORoth, SzaszPaul , Iacobescu .

Nicolae Iorga / 9 iunie '39

32.) **I.Nistor (raportor , ex-PNL) , Regulamentul Senatului , 13 iun.'39**

N.Iorga - intervenții , lămuriri

C.D.Dimitriu (ex-PNL) , opinie la Regulament .

Anibal Teodorescu (ex.PND) , intervenție

Iorga -demisionează ; **ACCuza** - președ. de vârstă

(D.S. , MO 3 , șed. din 13 iun.'39, pag. 39-44)

[LD : **Dacă la deputați nu se manifestase o opoziție deschisă, în Senat se produc fenomene de rezistență și respingere a noilor instituții și, mai ales, a știrbirii prerogativelor și demnității parlamentare .** În discursul lui Dimitriu se vede **confuzia - deruta - capcana** - în care s-au pomenit **antrenați oamenii politici democrați** , izvorâtă din îngrijorarea nedoritei evoluții spre un regim extremist , și din pericolele externe. Apoi , **treptatele " surprize "** .

Și deși **lorga face toate manevrele** pentru ca **Regulamentul să fie votat de senatori** ,
cade la vot ceea ce atrage **demisia măhnită a lui lorga .]**

CDDimitriu (senator de drept , ex.PNL) / 13 iun.'39

▣ **Adeziunea la noul regim**

▣ **Surpriza : regulamentul FRN , uniformele !**

▣ **Obligativitatea uniformelor = neconstituțională .**

▣ **Respingerea Regulamentului prin vot.**

lorga (președ. Senat)

▣ **Demisia de la președinție**

- **N.lorga** : Declară deschisă discuția la Regulament .
- **CCBrăesku** : Cere amânarea discuției până se cunoaște Regulamentul
- **lorga** : **Regulamentul** este , în cea mai mare parte, **vechiul regulament**,
pe care îl cunoaște toată lumea, care a fost **redactat de eminentul jurist Pherekyde**
S-au introdus numai **modificările** de care este vorba în raportul citit ,
care **rezultă din prevederile noii Constituții** .
S-au introdus câteva măsuri care asigură **bunul mers al dezbaterilor** .
Senatul va avea să se ocupe de **3 proiecte de legi** importante și de **alegerea Patriarhului**.
De aceea cere **să nu se zăbovească** la discutarea Regulamentului .

////////////////////////////////////

CDDimitriu (senator de drept , ex.PNL) / 13 iun.'39

▣ **Adeziunea la noul regim**

" D-le președinte, d-lor senatori , când **s-a făcut apel** la noi pentru **unirea tuturor** ,
credincioși tradiției și educației noastre politice , **am răspuns**.
S-a vânturat atunci ideea că o **adeziune în masă** ar fi fost cea mai potrivită afirmare
a credințelor noastre neabătute de **sprrijitori ai Coroanei** .

" **Răspunsul meu la acest apel nu înseamnă renegarea trecutului** ,
ci primirea loială a înaltei chemări pentru **solidarizarea tuturor**
în vederea apărării intereselor superioare ale Statului .

Am înțeles și înțelegem să **sprrijinim** toate măsurile chibzuite
care se iau **pentru apărarea acestor interese superioare** .

Înainte și în afara oricăror altor considerații, aceste cerințe constituiesc ,
pentru mine și pentru toți dintre noi ,
dominante ale crezului nostru politic de totdeauna.

" Ne găseam de **excepțională gravitate** pe **planul politic național** ,
cât și pe **cel internațional**, și o altă atitudine din partea noastră ,
decât cea a aprobării Constituției , **nu se putea concepe**.

CDDimitriu / 13 iun.'39

▣ **Surpriza : regulamentul FRN , uniformele !**

" **Într-o bună dimineață** , însă, am văzut apărând în **Monitorul Oficial** , pe 40 de pagini,
un **regulament** [al FRN] , prin care **se instituia o uniformă** pentru aproape toți cetățenii
români și m-am întrebat : **la ce poate servi aceasta , ce se urmărea cu aceasta ?**

Nu dorim cu toții unitatea sufletească , indiferent de haina pe care o avem ?

Vă mărturisesc că **am avut o strângere de inimă** , când niște prieteni din altă țară mă întrebau :

__ cum se poate ca atunci când **lumea întreagă este zguduită de atâtea îngrijorări** ,
când **se pun probleme atât de importante**

și **se ridică amenințări împotriva vechilor așezări politice** ,

când **se dărâmă și se suprimă granițele** ,

dvs- Români să vă ocupați de câțiva centimetri de fireturi ,

pe care trebuie să le aibă uniformele ?!

- **Iorga** : "Dvs vă preocupați de proiectul de lege al Regulamentului sau faceți o cuvântare la Mesaj ? Dați-mi voie să vă pun că **discutați o chestiune care este terminată** printr-o lege **asupra căreia nu avem a reveni aici** .
 - **Dimitriu** : Am citit scrisoarea dvs. de astăzi . N-o să vorbesc prea mult la Regulament .
 - **Iorga** : Dar tocmai despre Regulament trebuie să vorbiți .
 - **Dimitriu** : Regulamentul este în funcție de cine îl aplică , și când **Senatul este prezidat de profesorul Iorga** , nu mă îndoiesc că **discuțiile vor fi libere** , pentru că în persoana covârșitoare a președintelui, **găsesc toate garanțiile** "
- CDDimitriu / 13 iun.'39**

▣ **Obligativitatea uniformelor = neconstituțională .**

"Mă voi ocupa însă de chestiunea care rezultă din **scrisoarea** pe care a adresat-o dl președinte și de **dispozițiunile principale** aflate în **partea întâi a Regulamentului** , de **obligația de a purta uniformă** și **de a face o decădere** din **nerespectarea** acestei obligațiuni **pentru senatorii de drept** .

" O să mă întrebați : de ce vorbesc de acest lucru , când **eu însumi sunt în uniformă** ? Principial , lucrul pare de foarte puțină importanță . Dar **am cerut în scris d-lui președinte** permisiunea și **rog să-mi fie îngăduit** a răspunde cu toată bunăcredința de care am fost animat în **activitatea mea politică timp de 30 de ani** .

Îmi permit să arăt că **dispozițiunea exercitării mandatului** , **condiționată de portul uniformeii , nu este constituțională** .

Art. 48 din Constituție nu cere decât o singură condițiune a exercitării mandatului : **jurământul** , atât și nimic mai mult . Iar **art. 49** , în care se vorbește de Regulament ,

se spune că **fiecare Adunare determină** , prin Regulament, **modul cum se constituie**

și în care se exercită mandatul . Din acest text și din toate celelate ,

nu se poate să rezulte , cu nici o interpretare , vreo decădere pentru senatorul de drept , care nu îmbracă uniformă.

Nu veți găsi nici o dispozițiune în Regulamentul vreunui Senat din nici o țară din lume, din care s-ar putea trage o asemenea consecință .

- **Iorga** : Dle senator , noi nu putem judeca după ceea ce este în altă țară .

Țara aceasta are în momentul acesta anumite legi .

Înalta Curte de Casație a aprobat rezultatele alegerilor pe baza acestei legi .

De aceea, **de ce să discutăm lucruri care pot privi alte parlamente** ,

și de ce , **dvs, care purtați această uniformă** , să protestați împotriva ei și să **îndemnați pe colegii dvs să se supuie** unei operații vestimentare , care este imposibilă în momentul de față ?

- **Dimitriu** : Am ținut să fac numai o observațiune , ca **să aduc un serviciu** atât d-lui președinte , cât și Senatului .

- **Iorga** : **Mulțumesc pentru un astfel de serviciu !**

- **Dimitriu** : **Sunt apărătorul declarat al Constituției și al Coroanei .**

Eu vă rog să **renunțați la această măsură** , sau să-i **dați un caracter facultativ** , iar nu obligatoriu . **Fac apel la Senat , fac apel la președintele nostru** ,

care **reprezintă în viața culturală și politică a țării un izvor nesecat de înțelegere creatoare** și de lumină și-l rog **să ajute să nu umbrească cu nimic această lumină** , în care el trebuie **să rămână în istoria neamului** .

Eu vorbesc pentru principiul în sine . **Puteți suprima prin Constituție senatorii de drept.**

Dar o dată admiși , nu se pot crea decăderi neprevăzute .

Cred că este o greșeală , ca la dorința tuturor de a sprijini acțiunea de redresare

inițiată de lubitul nostru Suveran, **să împiedicați pe unii de la această colaborare** .

Ar fi și o lipsă de abilitate. [-----]

////////////////////////////////////

▣ **Respingerea Regulamentului**

-

Se citesc și se votează succesiv cele **117 articole** ale Regulamentului .Printre articole :
/ art. 89 : **Fiecare senator are dreptul de a cere** de la Guvern , prin petițiune scrisă ,
orice acte și dosare, guvernul fiind dator să le comunice în cel târziu 15 zile.
/ art. 93 : În timpul când sesiunea este închisă , **nici un membru al Senatului**
nu poate fi urmărit și arestat fără a se înștiința biroul Senatului , și fără a se arăta motivul .
/ art. 94 : **Senatorii vor purta** , la toate lucrările Senatului , **uniforma prevăzută prin lege**
reprezentanților națiunii , adăugându-se **insigna distinctivă** .
- **Iorga** : Este o **insignă cu SPQR , semnele Senatului roman**. S-au introdus anume aceste
semne , pentru a se arăta că **Senatul înțelege să aibă și el o influență**
asupra felului **cum se prezintă membrii săi** , un **semn care să fie al Senatului** .
Deși Iorga cere votarea prin ridicare de mâini, Senatul cere și obține **votarea prin vot secret** .

Votanți : 135

Pentru : 47

Contra : 88

////////////////////////////////////

- **Iorga** : " D-lor senatori, **proiectul de Regulament s-a respins**.

Înainte de a cere votarea, eu precizasem pentru dvs
cuvintele pe care să-mi îngăduiți a le citi :

< **Respingerea Regulamentului** la a cărui **redactare am colaborat** ,
o consider ca dorința dvs de a fi conduși altfel

decât după ideile pe care le-am enunțat în cuvântarea mea și care sunt
la baza credinței mele politice , sprijinită pe **păstrarea ordinii în folosul nației**,
care altfel poate cădea în păcate mai grele decât vechiul regim.

Vă rog , deci, **a primi demisia mea irevocabilă** și de a proceda la
alegerea unui alt președinte , căruia îi urez **mai mult noroc**
și dvs ceea ce trebuie pentru a nu se periclita opera începută .>

- **Gr. Periețeanu** : invită pe **ACCuza** să ocupe locul prezidențial ,
până la alegerea noului președinte .

- **ACCuza** : ocupă locul președintelui, mulțumește și-și exprimă regretul
că prof. Iorga a demisionat .

////////////////////////////////////

Regulamentul Senatului / demisia lui Iorga / 13 iun.'39

33.) Alegerea președintelui Senatului , 15 iun.'39

Iorga : propune pe ACCuza ; **ACCuza** : refuză ;

C.Argetoianu - ales președinte .

(DS, MO 3, șed. din 15 iun.'39 , pag. 45- 47)

[LD : în loc ca lucrurile să se clarifice, se complică și mai mult .

Nu se înțelege dacă Senatul a respins regulamentul sau pe Iorga ?

Nu se înțelege dacă Iorga , cu pretenția sa de a fi ales **președintele Senatului pe 9 ani** ,
voia să mai conserve ceva din prerogativele parlamentare ... voia un rol "cheie" în noul
mecanism ... deranjând, astfel , guvernul sau chiar pe Carol !

În orice caz , respingerea Regulamentului nu a venit dinspre un Senat "opozant" noului regim,
ci, dimpotrivă , **un Senat** care votează cu frenezie pe "**reacționarul**" **Argetoianu** ,
inamic dintotdeauna al democrației parlamentare pluripartidiste și al drepturilor individuale
și cetățenești , un **susținător fățiș al regimului autoritarist** instaurat de Carol ,
gata să -și asume **rolul de lichidator** al atribuțiilor parlamentului ,
transformat în **anexă subordonată executivului** .]

N.Iorga / 15 iun.'39

▣ **Automotivare : adjudecarea președinției Senatului pe 9 ani**

C.Argetoianu / 15 iun.'39

▣ **Fără șovăire și fără reticențe în slujba FRN și a Constituției'38**

▣ **Parlamentul de ieri și de azi**

▣ Între drepturile individuale și datoriile față de Stat

N.Iorga / 15 iun.'39

▣ Automotivare : adjudecarea președinției Senatului pe 9 ani

" În legătură cu ședința de alaltăeri , vreau să vă comunic dvs în particular ceea ce cred că este necesar , pentru a lămurii mai bine situația .
Dvs ați găsit cuvinte bune pentru mine în momentul când am părăsit președinția , însă ați adăugat că m-am grăbit luând asupra mea un vot care privea numai regulamentul sau o parte din regulament . Dați-mi voie să vă îndrept puțin .
Era o deosebire adâncă de păreri între mine și majoritatea care a provocat retragerea mea , și anume iată care : în situația de acum , eu cred că trebuie să fie un factor permanent , care să reprezinte în același timp și experiența țării .

" Banca ministerială nu a fost nici o dată permanentă , și cu toate că îi doresc o cât mai lungă dăinuire , cu toate acestea , se poate întâmpla să nu dureze 9 ani , în care caz , de altminteri , s-ar istovi și aceste puteri așa de încercate .

" Camera Deputaților este alcătuită din elemente noi .

Regele către care în tot ceea ce facem se duce gândul nostru ,

Regele are nevoie de un sprijin statornic .

Intenția mea era aceasta , de a l-i da în Senatul de aici și nu pentru o vană ambiție de a figura acolo , unde au figurat și oameni mai tineri decât mine , și care , poate , nu vor rămânea în judecata vremii , deasupra mea .

Pentru aceasta am cerut permanența președinției , pentru ca să existe în momentul [indescifrabil] și în momentul când se discută legăturile dintre puterea executivă și puterea legislativă , eu am voit să fie acolo , la președinție , cineva care să aibă în trecutul lui destul pentru a asigura deplina independență a acestui Senat .
Eu aduceam o voință , o voință puternică în stare de a nu îngenunchea înaintea nimănui .

Nu este nevoie de dânsa ? Eu am locul meu aici și în munca mea , și adaug :
am locul meu în istoria țării , iar dacă în locul unde nu mai este voință activă ,
Senatul dorește un simbol , un simbol mai frumos decât dvs , d-le președinte [ACCuza] , care întrupați o lungă luptă pentru descătușarea Coroanei , pentru înălțarea ideii naționale , pentru triumful moralității .
[-----]

N.Iorga / 15 iun.'39

34.) Petre Partenie (Asociația generală a clerului ortodox român) , la Mesaj , Senat , 23 iun.'39

(DS, MO 6, șed. din 23 iun.'39 , p. 127)

Petre Partenie / 23 iun.'39

Doc.integral : [fișier Biserică III](#)

▣ Adeziunea clerului ortodox la noul regim :

Regele - FRN - Parlamentul corporatist

" D-le președinte , d-lor senatori , având deosebita cinste de a reprezenta Asociația generală a clerului ortodox român , în acest Matur Corp , prin votul de la 2 iunie 1939 , mă asociez la toate omagiile adresate Augustului nostru Suveran , ctitor de țară nouă , și ocrotitor al asociațiilor noastre tradiționale : Biserica , Armata , Magistratura , și așa mai departe .

" Clerul ortodox român a aderat din tot sufletul la Frontul Renașterii Naționale , acest important instrument politic , prin care se proclamă armistițiul de obște și se asigură solidaritatea neamului românesc , atât de necesare țării .
Clerul ortodox român este convins că acest Front al Renașterii Naționale

nu va mai reedita **parlamentarismul trecut , care diviza și învrăjbea** [---text ilizibil -----]
crede că **parlamentarismul se va rezema numai pe bresle** [---text ilizibil -----]
înlăturându-se pentru totdeauna **profesionalismul politic** [---text ilizibil -----]

" **Suntem bucuroși** că ceea ce **în 1931 -1932 anticipa guvernul d-lui profesor Iorga ,**
ca un corectiv la viața parlamentară , sprijinită pe partide ,

a evoluat desăvârșit de partea corporatismului în vremurile de azi
și aceasta datorită **genialelor intuiții regale .**

" Suntem foarte **satisfăcuți sufletește** deci de a constata că **profesionalismul activ,**
că **breslele** nu mai sunt corective ci **determinative ale noii așezări .**"[-----]

Petre Partenie / 23 iun.'39

35.)